

BÁO CÁO NHÂN QUYỀN TẠI VIỆT NAM 2016-2017

MẠNG LƯỚI NHÂN QUYỀN VIỆT NAM

NỘI DUNG

Dẫn nhập	3
Tổng quan về Việt Nam	4
I. Quyền sống, quyền tự do và an ninh thân thể	5
1. Án tử hình	5
2. Bạo hành của công an	7
3. Nạn buôn người	9
II. Quyền được xét xử công bằng bởi toà án độc lập và vô tư	14
1. Sửa đổi luật lệ	14
2. Giam giữ tùy tiện và hình sự hóa các sinh hoạt chính trị đi ngược lại quyền lợi của ĐCSVN	15
3. Vi phạm những nguyên tắc cơ bản của Luật tố tụng hình sự	17
4. Vai trò trang trí của luật sư	19
5. Một chế độ nhà tù bất nhân	20
III. Quyền được tham gia đời sống chính trị quốc gia	23
1. Điều hành việc nước là đặc quyền của ĐCSVN	23
2. Triệt hạ đối lập	25
3. Quyền lập hội, biểu tình, cư trú và đi lại	29
IV. Quyền tự do phát biểu và tự do ngôn luận	35
1. Ngôn luận là độc quyền của Nhà nước CSVN	35
2. Chính quyền tiếp tục ngăn chặn thông tin trái chiều	36
3. Một không gian bất an của nhà báo chuyên nghiệp	37
4. Đàn áp những người dám bày tỏ quan điểm chính kiến khác với đường lối của ĐCSVN	40
5. Vận động cho quyền tự do ngôn luận và thông tin tại Việt Nam	42

V. Quyền tự do tôn giáo và thờ phượng	44
1. Ngăn chặn bằng pháp luật	44
2. Kiểm soát bằng tổ chức	46
3. Đàn áp bằng bạo lực	49
4. Những hoạt động cho tự do tôn giáo	50
VI. Quyền được làm việc và hưởng thụ thành quả lao động	52
1. Vi phạm quyền của người lao động trong luật lệ lao động	52
2. Vi phạm quyền của người lao động trong thực tế sinh hoạt	54
VII. Quyền được đối xử bình đẳng không kỳ thị	59
1. Kỳ thị đối với những thành phần thuộc chế độ cũ	59
2. Kỳ thị đối với người ngoài Đảng	61
3. Kỳ thị đối với người có tôn giáo	62
4. Kỳ thị đối với các sắc tộc thiểu số	63
5. Kỳ thị đối với phụ nữ	66
VIII. Quyền được hưởng an sinh xã hội	68
1. An sinh cho một thiểu số	68
2. An sinh của tuổi thơ	71
3. Dân Oan: khi quyền tư hữu đất đai bị tước đoạt bất công	73
4. Tham nhũng: tác nhân của các vi phạm quyền an sinh	74
5. Quyền được hưởng môi sinh lành mạnh	76
Khuyến nghị	78
Phụ lục I: Danh sách tù nhân lương tâm còn bị giam giữ	80
Phụ lục II: Danh sách tù nhân lương tâm còn bị quản chế	86
Phụ lục III: Giải thưởng Nhân quyền Việt Nam 2016	88

HÌNH BÌA

Ngày 17-9-2016, Hòa thượng Thích Không Tánh giữa tàn tích còn lại của Chùa Liên Trì.
 Ngày 8-9-2016, chính quyền đã đuổi toàn thể chư tăng và cưỡng chiếm chùa để lấy đất cho dự án phát triển khu thị tứ mới Thủ Thiêm.

DẪN NHẬP

Năm 2016 được ghi dấu bởi một số sự kiện chính trị và xã hội đáng chú ý có ảnh hưởng đến tình hình nhân quyền tại Việt Nam. Trước hết, về phía chính quyền, Đại hội toàn quốc lần thứ XII của Đảng Cộng Sản Việt Nam (ĐCSVN) trong tháng Giêng và cuộc bầu cử Quốc hội khóa XIV và Hội đồng Nhân dân các cấp vào tháng Năm đã đẩy xa hơn lập trường cứng rắn và bảo thủ của đảng cầm quyền.

Thứ đến, những sai lầm liên tục trong chính sách của chính quyền cộng sản và nạn tham ô của bộ máy hành chính hơn bao giờ hết đã tạo nên sự phẫn nộ tột cùng nơi quần chúng.

Mặt khác, nhờ vào sự phổ biến các phương tiện truyền thông hiện đại, người dân có nhiều cơ hội tiếp cận và bày tỏ quan điểm đối với những vấn đề của đất nước và của chính bản thân họ. Họ cũng có nhiều cơ hội liên kết với nhau hơn; vì thế tiếng nói của họ càng ngày càng mang tính tập thể hơn.

Để bảo vệ sự độc tôn lãnh đạo của Đảng và lợi ích của cán bộ, chính quyền cộng sản Việt Nam tìm mọi cách để bưng bít thông tin và thẳng tay đàn áp tất cả những người không cùng quan điểm. Vì thế tình hình nhân quyền trong năm 2016 trở nên tệ hại hơn, và nhất là việc đàn áp những người hoạt động nhân quyền trở nên khốc liệt hơn.

Bản báo cáo Nhân quyền tại Việt Nam năm 2016-2017 này có mục đích trình bày hiện thực việc thi hành nghĩa vụ nhân quyền của chính quyền Việt Nam qua các lãnh vực được Luật quốc tế nhân quyền quy định, đặc biệt trong các lãnh vực sau:

Quyền sống, quyền tự do và an ninh thân thể

Quyền được xét xử công bằng bởi toà án độc lập và vô tư

Quyền được tham gia đời sống chính trị quốc gia

Quyền tự do phát biểu và tự do ngôn luận

Quyền tự do tôn giáo và thờ phượng

Quyền được làm việc và hưởng thụ thành quả lao động

Quyền được đối xử bình đẳng không kỳ thị

Quyền được hưởng an sinh xã hội

Báo cáo do Mạng lưới Nhân quyền Việt Nam thực hiện với sự hợp tác của một số nhà hoạt động nhân quyền ở trong nước. Tất cả những tài liệu được sử dụng trong báo cáo này có thể được kiểm chứng qua các nguồn dữ liệu mở.

Với bản báo cáo này, Mạng lưới Nhân quyền Việt Nam không những muốn báo động dư luận thế giới về tình hình nhân quyền tồi tệ tại Việt Nam hiện nay, mà còn yêu cầu nhà cầm quyền CSVN chấm dứt những vi phạm đã tồn tại trong nhiều năm qua đồng thời phải bồi thường xứng đáng những thiệt hại gây ra cho nhân dân và các tập thể quần chúng. MLNQVN cũng ước mong các chính quyền dân chủ và yêu chuộng tự do và các tổ chức nhân quyền quốc tế có thái độ thích đáng đối với Việt Nam vì những thành tích tệ hại về nhân quyền của họ; đặc biệt cần ngăn cản việc chính quyền Việt Nam làm hoen ố uy tín của Hội Đồng Nhân Quyền Liên Hiệp Quốc khi họ lạm dụng tư cách thành viên của Hội đồng.

TỔNG QUAN VỀ VIỆT NAM

Địa Lý: Nước Cộng Hòa Xã Hội Chủ Nghĩa Việt Nam là một quốc gia thuộc khu vực Đông Nam Á, phía bắc giáp Trung Quốc, phía tây giáp Lào và Campuchia, phía tây nam giáp vịnh Thái Lan, phía đông và phía nam giáp Biển Đông và có hơn 4.000 hòn đảo, với diện tích đất liền là 331.689 km², và dân số 92.70 triệu người (tính đến tháng 12/2016), tăng 987.8 nghìn người, tương đương tăng 1.08% so với năm trước.

Lịch Sử: Theo Hiệp định Genève 1954 chấm dứt chế độ thực dân Pháp, Việt Nam bị chia làm hai: Phía nam vĩ tuyến 17 thuộc Quốc Gia Việt Nam, phía bắc vĩ tuyến 17 thuộc Việt Nam Dân Chủ Cộng Hòa. Ngay sau Hiệp định Genève 1954, Việt Nam Dân Chủ Cộng Hòa dưới sự thống trị của Đảng Cộng Sản Việt Nam (ĐCSVN) đã phát động chiến tranh xâm chiếm Miền Nam. Tháng 4 năm 1975, Việt Nam Dân Chủ Cộng Hòa đã chiến thắng cuộc chiến xâm lược Miền Nam và thiết lập Nước Cộng Hòa Xã Hội Chủ Nghĩa Việt Nam bao gồm cả Miền Bắc và Miền Nam.

Chính Trị: Cộng Hòa Xã Hội Chủ Nghĩa Việt Nam là một chế độ độc đảng. Theo Hiến pháp được tu chính năm 2013, “Đảng Cộng sản Việt Nam [...] là lực lượng lãnh đạo Nhà nước và xã hội” (Điều 4.1). Chính quyền được chia thành ba ngành: Quốc hội, Chính Phủ, và Tòa án Nhân dân; tuy nhiên, trên thực tế cả ba ngành đều chịu sự thống trị của ĐCSVN, với khoảng 4.5 triệu đảng viên. Quốc hội và Hội đồng Nhân dân các cấp đều được bầu qua phổ thông đầu phiếu; tuy nhiên các ứng viên đều được sàng lọc bởi ĐCSVN, Các tổ chức chính trị khác không lệ thuộc ĐCSVN đều bị cấm.

Kinh Tế: Sau Chính sách Đổi Mới vào thập niên 80, với số vốn viện trợ và đầu tư từ nước ngoài, hoạt động kinh tế Việt Nam đã có nhiều thay đổi. Nhiều cơ sở sản xuất và thương mại nhà nước cũng như tư được thiết lập. Theo báo cáo của Tổng cục Thống kê VN, tổng sản phẩm trong nước (GDP) năm 2016 gia tăng đáng kể, 6.21% so với năm 2015; thu nhập bình quân đầu người ước tính đạt 48.6 triệu đồng, tương đương 2,215 USD, tăng 106 USD so với năm 2015. Tuy nhiên tình trạng nợ công cũng tăng kỷ lục, quá 66% tổng sản lượng nội địa; và khoảng cách giàu nghèo cách xa thêm trong những năm vừa qua.

Xã Hội: Việt Nam có 54 sắc dân, trong đó người Kinh chiếm 87%. Ngôn ngữ chính là tiếng Việt. Tuyệt đại đa số người dân có niềm tin tôn giáo, nhiều nhất là thờ cúng tổ tiên, đạo Phật, đạo Thiên Chúa, Đạo Hồi, Đạo Bà Hai, và một số tôn giáo mang màu sắc địa phương như Phật Giáo Hòa Hảo và Cao Đài Giáo... Một số nhỏ mà hầu hết là đảng viên Đảng Cộng sản tự cho mình là vô thần. Mặc dù tỷ lệ dân số đô thị tăng trưởng trong thập niên vừa qua, xã hội Việt Nam vẫn mang tính chất nông nghiệp với gần 70% dân cư ở nông thôn. Dân chúng sống ở thôn quê, đặc biệt là những vùng hẻo lánh chịu thiệt thòi nhiều mặt như thu nhập, giáo dục, và y tế.

I

QUYỀN SỐNG, QUYỀN TỰ DO VÀ AN NINH THÂN THỂ

1. Án Tử Hình

Theo Bộ luật Hình sự Việt Nam được sửa đổi lần sau cùng vào ngày 27-11-2015, và có hiệu lực thi hành từ ngày 1-7-2016, số tội danh có thể dẫn đến án tử hình được giảm từ 22 xuống 15. Những tội danh được rút ra khỏi danh sách gồm: tội cướp tài sản; tội sản xuất, buôn bán hàng giả là lương thực, thực phẩm, phụ gia thực phẩm; tội tàng trữ trái phép chất ma túy; tội chiếm đoạt chất ma túy; tội phá huỷ công trình, cơ sở, phương tiện quan trọng về an ninh quốc gia; tội chống mệnh lệnh; và tội đầu hàng địch.

Bản tu chính cũng thêm hai trường hợp được miễn án tử hình gồm: người tù 75 tuổi trở lên và người bị kết án tử hình về tội tham ô tài sản, tội nhận hối lộ mà sau khi bị kết án đã chủ động nộp lại ít nhất 3/4 số tài sản có được do tham ô và hối lộ.

Tuy có tiến bộ trong việc bỏ bớt số tội danh có thể đưa đến án tử hình, Bộ Hình luật được tu chính vẫn duy trì án tử hình cho những tội phạm chính trị mơ hồ trong bộ luật cũ, nay ghi lại ở chương VIII bộ luật mới, như tội phản bội Tổ quốc (Điều 108), tội hoạt động nhằm lật đổ chính quyền nhân dân (Điều 109), tội gián điệp (Điều 110), tội bạo loạn (Điều 112), tội khủng bố nhằm chống chính quyền nhân dân (Điều 113), và tội phá hoại cơ sở vật chất - kỹ thuật của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam (Điều 114).

Tính cách mơ hồ của các tội danh trong Chương VIII này cho phép chính quyền giải thích những phát biểu hoặc những hành vi chính trị bất bạo động là những “hoạt động nhằm lật đổ chính quyền nhân dân” và có thể bị tuyên án tử hình.

Trong năm 2016 không có một ai bị kết án tử hình về tội danh của điều khoản mơ hồ này; tuy nhiên điều luật này được nhà nước thường xuyên khai thác như là một biện pháp răn đe những ai dám thách thức quyền lãnh đạo độc tôn của Đảng Công Sản VN. Phần lớn các án tử hình trong năm 2016 nhằm vào các tội buôn bán ma túy và sát nhân.

Cũng như những năm trước, chính quyền không chính thức công bố về số lượng người bị tuyên án tử cũng như số án tử được thi hành. Chính quyền xem đó là bí mật quốc gia.

Tuy nhiên theo báo cáo tổng quát của Bộ trưởng Tư pháp Lê Thành Long thì số lượng người bị kết án tù, tử hình chưa giảm.¹ Một tài liệu của Bộ Công an tiết lộ trong vòng 5 năm tính đến cuối tháng

¹ Dân Trí. *Án tử hình chưa giảm, án tham nhũng chưa thể thu hồi tiền.*

<http://dantri.com.vn/xa-hoi/an-tu-hinh-chua-giam-an-tham-nhung-chua-the-thu-hoi-tien-2016102811361039.htm>

Ngày 22-12-2016, Bảy kẻ tình nghi bị Tòa án Nhân dân Hà Nội tuyên án tử hình vì buôn bán ma túy. Hình Thoibao.today.

6 năm 2016, trên toàn quốc có 1,134 người bị tuyên án tử hình; và có 429 người đã bị thi hành án bằng cách tiêm thuốc độc trong vòng 3 năm kể từ tháng 8 năm 2013 đến 30-6-2016.²

Một điểm đáng quan ngại khác là những phiên tòa tuyên án tử hình nhiều người vẫn thường xảy ra. Chẳng hạn, ngày 9 tháng 8, 2016 Tòa án Nhân dân tỉnh Lạng Sơn đã tuyên 11 án tử hình trong vụ án mua bán, vận chuyển trái phép chất

ma túy với số lượng lớn (799 bánh ma túy heroin);³ ngày 21 tháng 9, 2016 Tòa án Nhân dân tỉnh Bắc Ninh tuyên 9 án tử hình và 3 án chung thân trong vụ xử đường dây buôn lậu ma túy lớn;⁴ và ngày 22 tháng 12, 2016 Tòa án nhân dân TP Hà Nội đã tuyên án tử hình cho 7 người trong một đường dây mua bán trái phép chất ma túy khác.⁵

Việt Nam đã thay thế việc thi hành án tử hình từ xử bắn qua chích thuốc độc từ cuối năm 2013 bằng thuốc độc do chính Việt Nam sản xuất. Cho đến nay trên phương diện khoa học, chưa hề có một báo cáo nào cho thấy mức độ hữu hiệu của các thuốc độc do Việt Nam chế tạo để thi hành án tử hình. Việc giảm đau đớn cho người bị xử tử bằng thuốc độc, vì thế, không có gì bảo đảm.

Mặc dù trong năm 2014 chính quyền đã xây cất 5 cơ sở thi hành án bằng chích thuốc độc tại Hà Nội, Sơn La, Nghệ An, Đắk Lắk, và TP.Hồ Chí Minh, việc di chuyển từ tù từ các tỉnh về địa điểm hành quyết quá nhiều tốn kém, chính quyền đã dự trù tổ chức những xe thi hành án lưu động.⁶ Đầu năm 2017, Bộ Công an lại đưa ra kế hoạch xây dựng thêm 5 nhà thi hành án tử hình ở 5 địa phương khác để giảm tải cho 5 nhà thi hành án hiện nay.⁷

Vấn đề đáng quan ngại không những chỉ ở việc gia tăng số lượng án tử hình và các vụ hành quyết, nhưng còn do những khiếm khuyết của quá trình thủ tục tố tụng hình sự đưa đến việc kết án tử hình một cách oan sai. Các phương tiện truyền thông xã hội trong những năm gần đây đã nêu lên nhiều vụ án oan sai, đặc biệt là ba bản án tử hình của Hồ Duy Hải, của Nguyễn Văn Chương, và

² Việt Nam Mới. *Hơn 1.000 trường hợp bị tuyên tử hình trong vòng ba năm.*

<http://vietnammoi.vn/hon-1000-truo-ng-ho-p-bi-tuyen-tu-hinh-trong-vong-ba-nam-19733.html>

³ Công an Nhân dân. *11 án tử hình, 2 án chung thân cho đường dây mua bán trái phép 799 bánh heroin.*

<http://cand.com.vn/ANTT/Xet-xu-so-tham-13-bi-cau-mua-ban-ma-tuy-trai-phep-799-banh-heroin-403599/>

⁴ BBC. *Tòa Bắc Ninh xử Tráng A Tàng tội tử hình.*

http://www.bbc.com/vietnamese/vietnam/2016/09/160921_trang_a_tang_trial_verdict

⁵ Công an Nhân dân. *Tuyên 7 án tử hình trong đường dây ma túy liên tỉnh.*

<http://cand.com.vn/ANTT/Tuyen-7-an-tu-hinh-trong-duong-day-ma-tuy-lien-tinh-422298/>

⁶ Trandaiquang.Net. *Nghiên cứu bố trí các xe thi hành án tử hình lưu động.*

<http://trandaiquang.net/nguyen-cuu-bo-tri-cac-xe-thi-hanh-an-tu-hinh-luu-dong.html>

⁷ Pháp Luật. *Bộ Công an xây thêm 5 nhà thi hành án tử hình.*

<http://plo.vn/phap-luat/bo-cong-an-xay-them-5-nha-thi-hanh-an-tu-hinh-681130.html>

của Lê Văn Mạnh mà giới luật sư và ngay cả nhiều quan chức trong bộ máy cầm quyền cũng cho rằng không đủ cơ sở chứng cứ buộc tội, mà hoàn toàn dựa vào lời tự thú của bị cáo vì bị công an ép cung, và đã phản cung sau đó. Dù vậy, cho đến nay cả ba vụ án đó vẫn chưa được giải quyết. Trong năm 2016 có 2 án tử hình oan sai đã được hủy bỏ. Ngày 9 tháng 8, Tòa án Nhân dân Tối cao đã kết luận việc kết án tử hình 2 lần ông Trần Văn Thêm vào năm 1973 và 1974 là sai trái.⁸ Ngày 20 tháng 12, Viện Kiểm sát Nhân dân tỉnh Bắc Giang đã ra quyết định đình chỉ điều tra, trả tự do cho bị can Hàn Đức Long sau 11 năm giam giữ và 4 lần tuyên án tử hình.⁹

Về phản ứng của dư luận đối với án tử hình, ngày 6-01-2015 có 21 tổ chức xã hội dân sự trong và ngoài nước đã đưa ra một tuyên bố chung yêu cầu chính quyền ngưng ngay việc thi hành án tử hình và sửa đổi Bộ hình luật để vĩnh viễn bãi bỏ án tử hình.¹⁰

2. Bạo Hành của Công An

Ngày 28 tháng 11 năm 2014, Quốc hội Việt Nam đã phê chuẩn Công ước của Liên hiệp quốc về chống tra tấn và các hình thức đối xử hoặc trừng phạt tàn bạo, vô nhân đạo hoặc hạ nhục con người. Thế nhưng việc lực lượng an ninh nhà nước đã thương người dân nơi công cộng hay dùng nhục hình tra tấn trong khi giam giữ đôi khi đến chết vẫn tiếp tục gia tăng mà không bị chế tài thực sự của luật pháp. Điều đáng chú ý là hầu hết các trường hợp tử vong khi bị công an giam giữ thường chỉ liên hệ đến các lỗi phạm không đáng kể, như xích mích giữa hàng xóm, trộm cắp vặt, v.v. Hầu hết các trường hợp tử vong khi bị tạm giữ tại đồn công an đều được cho là do tự tử, trong lúc gia đình các nạn nhân đều ghi nhận nhiều dấu vết bị hành hạ và tra tấn còn lại trên thi thể nạn nhân.

Theo báo cáo của Bộ Công an công bố vào tháng 3 năm 2015, trong giai đoạn từ tháng 10 năm 2011 đến tháng 9 năm 2014 đã xảy ra 226 trường hợp chết tại nhà tạm giữ, trại tạm giam trên toàn quốc.¹¹ Trong Năm 2016 và đầu năm 2017, ít nhất có đến 12 trường hợp chết do bạo hành của công an và các lực lượng an ninh khác được tiết lộ qua mạng truyền thông như sau:

- 15-1-2016, Ông Đặng Văn Hạnh, 46 tuổi, chết chỉ mấy giờ sau khi được đưa từ nhà tạm giam công an tỉnh Nghệ An tại thành phố Vinh đến bệnh viện cấp cứu. Theo người thân, trước khi bị bắt giam liên quan đến một vụ trộm cắp tài sản thì sức khỏe của ông Hạnh rất bình thường.¹²
- 16-1-2016, Nguyễn Tấn Tâm, 17 tuổi, học sinh, ở xã Tịnh Bắc, huyện Sơn Tịnh, tỉnh Quảng Ngãi, uống thuốc diệt cỏ tự tử, để lại thư tuyệt mệnh rằng đã bị công an đánh đập, lấy cung

⁸ Thanh Niên. *Cụ ông 80 tuổi được minh oan sau 43 năm mang án giết người.*

<http://thanhnien.vn/thoi-su/cu-ong-80-tuoi-duoc-minh-oan-sau-43-nam-mang-an-giet-nguoi-732155.html>

⁹ Luật Khoa. *Tiền lệ Hàn Đức Long: Không chứng minh được tội phạm thì phải tuyên vô tội.*

<http://luatkhoa.org/2017/01/tien-le-han-duc-long-khong-chung-minh-duoc-toi-pham-thi-phai-tuyen-vo-toi/>

¹⁰ BoxitVN. *Kháng thư phản đối án tử hình tại Việt Nam.*

<http://boxitvn.blogspot.cz/2015/01/khang-thu-phan-oi-tu-hinh-tai-viet-nam.html>

¹¹ Thanh Niên. *Ba năm có tới 226 người chết trong trại tạm giam, tạm giữ.*

<http://thanhnien.vn/thoi-su/ba-nam-co-toi-226-nguoi-chet-trong-trai-tam-giam-tam-giu-542959.html>

¹² Người Việt. *Chết bất thường khi bị tạm giam ở Nghệ An.*

<http://www.nguoi-viet.com/viet-nam/Chet-bat-thuong-khi-bi-tam-giam-o-Nghe-An-5143/>

tại trụ sở.¹³

- 17-1-2016, Ông Lương Minh Tuấn, 21 tuổi, tử vong sau khi được chuyển từ tại tạm giam công an huyện Đức Hòa, tỉnh Long An đến bệnh viện Hậu Nghĩa. Theo lời của thân nhân, nạn nhân “có máu chảy ra từ miệng”, một dấu hiệu của tra tấn.¹⁴
- 25-3-2016, Ông Y Sık Niê, 37 tuổi, ngụ tại buôn Trấp, xã Ea Hđing, huyện Cư M’gar, tỉnh Đắk Lắk tử vong sau hơn 3 tháng bị công an huyện bắt tạm giam. Khi khám nghiệm tử thi, người nhà phát hiện lục phủ ngũ tạng của Y Sık bị bầm đen, tim có máu đông đen, đường ruột và dạ dày không có thức ăn.¹⁵
- 20-4-2016, Ông Trương Văn Bản, 58 tuổi, trú thôn Xuân Đông, xã Đại Thắng, huyện Đại Lộc, tỉnh Quảng Nam, đã tự tử để lại thư tuyệt mạng nói rõ nguyên nhân là bị Trường công an xã Đại Thắng hành hung và chà đạp nhân phẩm.¹⁶
- 3-7-2016, Ông Phạm Quang Thiện, 37 tuổi, ngụ xã Suối Tre, thị xã Long Khánh, tỉnh Đồng Nai, được phát hiện đã tử vong trong nhà tạm giữ Công an huyện Thống Nhất tỉnh Đồng Nai. Nguyên nhân tử vong được kết luận là treo cổ tự tử.¹⁷
- 29-8-2016, Ông Đinh Hồng Quân, 56 tuổi, trú tại xã Diên Thái, huyện Diên Châu tử vong khi bị tạm giữ ở trụ sở công an huyện. Trước đó một ngày người thân có được phép thăm và nhận thấy ông Quân vẫn cười nói và đi lại bình thường.¹⁸
- 28-10-2016, Ông Nguyễn Cao Tấn, 45 tuổi, trú tại xã Lăng Công, huyện Sông Lô, tỉnh Vĩnh Phúc, sau khi làm việc với công an xã trở về nhà, cho hay đã bị công an đánh đập và trên người có nhiều vết thâm tím. Sáng hôm sau người nhà phát hiện ông đã tử vong trong đêm.¹⁹
- 3-1-2017, Ông Đặng Phạm Toàn, 29 tuổi, ngụ tại xã Phước Hưng, huyện Tuy Phước-Bình Định, tử vong khi bị công an rượt đuổi trong một vụ bố ráp cờ bạc tại một khu chợ ở địa phương.²⁰
- 4-1-2017, Ông Phạm Minh Thế, 21 tuổi, ngụ tại khu phố 9, phường Phú Trinh, thành phố Phan Thiết, bị phát hiện chết tại nhà tạm giữ Công an thành phố Phan Thiết. Trên thi thể của nạn nhân có nhiều vết thương bầm tím như bị đánh đập. Công an cho rằng cái chết của nạn

¹³ Dân Luận. *Nam sinh tự tử, để lại thư tuyệt mệnh bị công an đánh đập.*

<https://www.danluan.org/tin-tuc/20160116/nam-sinh-tu-tu-de-lai-thu-tuyet-menh-bi-cong-an-danh-dap>

¹⁴ Tuổi Trẻ. *Một thanh niên từ nhà tạm giam vào bệnh viện rồi chết.*

<http://tuoitre.vn/tin/chinh-tri-xa-hoi/20160117/mot-thanh-nien-tu-nha-tam-giam-vao-benh-vien-roi-chet/1039879.html>

¹⁵ Pháp Luật. *Chồng bị bắt lên công an, vợ được mời đến bệnh viện... nhận xác.*

<http://baophapluat.vn/phong-su-dieu-tra/chong-bi-bat-len-cong-an-vo-duoc-moi-den-benh-vien-nhan-xac-269778.html>

¹⁶ Phụ Nữ. *Tự tử để lại thư tố công an bạo hành: “...vì nhục quá...”.*

<http://phunuonline.com.vn/xa-hoi/tu-tu-de-lai-thu-to-cong-an-bao-hanh-vi-nhuc-qua-73474/>

¹⁷ Dân Lâm Báo. *Đồng Nai: Thêm một người “tự tử” trong trại tạm giữ.*

<http://danlambao.vn.blogspot.com/2016/07/ong-nai-them-mot-nguoi-tu-tu-trong-trai.html>

¹⁸ VnExpress. *Người đàn ông trung niên tử vong trong lúc bị giam giữ.*

<http://vnexpress.net/tin-tuc/phap-luat/nguoi-dan-ong-trung-nien-tu-vong-trong-luc-bi-giam-giu-3460254.html>

¹⁹ VietnamNet. *Khởi tố Trường Công an xã dùng dùi cui tấn công dân.*

<http://vietnamnet.vn/vn/phap-luat/ho-so-vu-an/khoi-to-truong-cong-an-xa-dung-dui-cui-tan-cong-dan-348557.html>

²⁰ Dân Lâm Báo. *Bình Định: CA đánh chết người, bị dân bắt quỳ mọp dưới xác nạn nhân để chịu tội.*

<http://danlambao.vn.blogspot.com/2017/01/binh-inh-ca-anh-chet-nguoi-bi-dan-bat.html>

nhân do tù nhân khác gây nên.²¹

- 16-1-2017, Ông Phạm Ngọc Nhung, 26 tuổi, bị bắt giữ tại đồn Công an Phường Cầu Ông Lãnh vào sáng ngày 15 tháng 1, do bị tình nghi về tội đánh nhau. Sáng hôm sau, ông Nhung được đưa đi cấp cứu ở Bệnh viện Sài Gòn, sau đó được chuyển qua Bệnh viện 115 và tử vong tối 16 tháng 1. Theo công an, nạn nhân bị chấn thương sọ não do té ngã. kết quả khám nghiệm tử thi cho thấy nạn nhân bị gãy xương quai hàm, bị lõm sọ, bị gãy sườn, trên người có 9 vết thương, chân cẳng đều bị trầy trụa.²²
- 6-2-2017, Ông Nguyễn Thành Ngôn, 46 tuổi, ngụ tại xã Thọ Thành, Nghệ An, được phát hiện đã chết trong tư thế treo cổ tự tử trên cửa sổ phòng tạm giữ bằng dây giày. Ông Ngôn bị bắt vào trại tạm giam của đồn công an xã Thọ Thành buổi sáng cùng ngày vì bị tố cáo bạo hành trong gia đình.²³

3. Nạn Buôn Người

Báo cáo mới nhất về thực trạng “nô lệ thời đại mới” toàn cầu của tổ chức Walk Free Foundation được công bố hồi tháng 10 năm 2016 xếp Việt Nam vào vị trí thứ 47 trên tổng số 167 quốc gia trong bảng xếp hạng về số lượng người phải sống trong cảnh nô lệ, với khoảng 139 ngàn người. Thật sự nếu hiểu “nô lệ thời đại mới” là nô lệ và những hình thái sinh hoạt như nô lệ thì số lượng người bị lao động cưỡng bách trong các trại cai nghiện, các trung tâm cải huấn, và nhà tù khổ sai cũng đã vượt quá con số nêu trên.

Theo Báo cáo Tình hình Buôn người năm 2016 của Bộ Ngoại giao Hoa Kỳ, Việt Nam vẫn được xếp vào Danh sách loại 2 (TIER 2) như năm 2015.²⁴

Theo tài liệu chính thức của chính quyền VN, trong năm 2016, toàn quốc có 383 vụ buôn người được phát hiện, với 523 đối tượng, 1.128 nạn nhân. So với năm 2015, giảm 6% số vụ, tuy nhiên, tăng 12,8% số nạn nhân. Thêm vào đó có khoảng 200 ngàn người xuất cảnh trái phép sang Trung Quốc, Lào, Campuchia, Thái Lan lao động thời vụ tiềm ẩn nhiều nguy cơ bị mua bán.²⁵ Đây là những con số

Ngày 31-10-2016, chính quyền địa phương đã bắt giữ bảy phụ nữ Việt Nam vì phạm luật di trú khi khám xét một khách sạn ở thành phố Jalan Tun Ali, Melaka, Malaysia. Hình Malacca Historical City Council.

²¹ RFA. *Thêm một thanh niên chết khi bị công an tạm giữ.*

<http://www.rfa.org/vietnamese/vietnamnews/prisoner-died-in-prison-01052017114754.html>

²² RFA. *Chết trong đồn công an bao giờ được nhận xác?*

http://www.rfa.org/vietnamese/in_depth/died-in-detain-police-station-when-released-f-funeral-ha-02242017104906.html

²³ Dân Luận. *Nạn nhân thứ 2 chết trong đồn công an trong năm 2017.*

<https://www.danluan.org/tin-tuc/20170208/nan-nhan-thu-2-chet-trong-don-cong-an-trong-nam-2017>

²⁴ U.S. Department of State. *Trafficking in Persons Report 2016 - Vietnam.*

<https://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/countries/2016/258892.htm>

²⁵ Hải Quan. *1.128 nạn nhân bị mua bán qua biên giới.*

<http://www.baohaiquan.vn/Pages/1-128-nan-nhan-bi-mua-ban-qua-bien-gioi-trong-nam-2016.aspx>

được phát hiện, số lượng thực tế chắc chắn phải gấp nhiều lần hơn.

Trong hoàn cảnh cụ thể của Việt Nam ngày nay, ngoài hiện tượng buôn bán bào thai chưa ra đời và nội tạng đang gia tăng,²⁶ nạn buôn người xuất hiện dưới ba loại đối tượng nạn nhân chính:

- Phụ nữ và trẻ em bị đưa đi làm “nô lệ tình dục” ở trong nước cũng như ở các nước láng giềng,
- Các cô gái “đi làm cô dâu ở nước ngoài”, và
- Công nhân được xuất khẩu làm việc ở nước ngoài.

3.1. Phụ Nữ Và Trẻ Em Bị Lừa Gạt Làm Nô Lệ Tình Dục

Buôn bán phụ nữ để sử dụng vào các hoạt động mại dâm là hình thức buôn người phổ biến ở nội địa cũng như xuyên quốc gia. Theo báo cáo tại cuộc hội thảo về “Xây dựng chương trình hành động phòng chống mua bán người giai đoạn 2016-2020” do Ban chỉ đạo Phòng chống tội phạm của Chính phủ tổ chức ngày 21- 4- 2015, mỗi năm gần 5000 phụ nữ Việt Nam bị đưa sang Malaysia, Singapore bán dâm.²⁷ Theo báo cáo tại Hội nghị tổng kết về tội phạm mua bán người qua biên giới ba nước Việt - Miên - Lào ngày 14-1-2016 tại TP Hồ Chí Minh, trong năm 2015 có gần 3.000 phụ nữ, trẻ em Việt nghi bị ép bán dâm, lao động khổ sai.²⁸

Cũng cần lưu ý rằng những số liệu thống kê trên đây chỉ phản ánh một phần nhỏ những vụ buôn bán người trong thực tế, bởi vì phần lớn nạn nhân buôn người đều xuất phát từ những địa phương miền núi giáp biên giới Trung cộng, nơi mà việc kiểm tra và phát hiện rất khó khăn. Nhiều trường hợp không được khai báo hoặc cơ quan công lực không khám phá được, và nhất là không được coi là buôn người, mặc dù thực chất là buôn người.

Chẳng hạn tại huyện Mù Cang Chải thuộc tỉnh Yên Bái với chưa đến 50 ngàn dân cư, 90% là đồng bào sắc tộc, tính đến hết tháng 12 năm 2016, đã có hơn 300 trường hợp phụ nữ xuất cảnh trái phép qua biên giới. Riêng trong năm 2016 là 64 trường hợp, trong đó có 24 trường hợp nghi bị lừa bán.²⁹

Cũng như những năm trước, trong năm 2016 hướng phát triển của nạn buôn bán phụ nữ và trẻ em vẫn có chiều hướng tăng mạnh về biên giới phía Bắc với khoảng 70% trên tổng số bị đưa qua Trung Quốc, còn lại là sang các nước Lào, Campuchia, Malaysia, Thái Lan...³⁰ Những trường hợp buôn bán người từ VN vào Âu Châu, đặc biệt là Anh quốc, cũng được dư luận đặc biệt quan tâm trong năm 2016.³¹

²⁶ Đại Ký Nguyễn. *VTV1 đưa tin: Tội phạm mua bán người lấy nội tạng sang Trung Quốc ngày một gia tăng*. <http://www.daikynguyenvn.com/trong-nuoc/vtv1-canh-bao-toi-pham-mua-ban-nguoi-lay-noi-tang-sang-trung-quoc.html>

²⁷ Thanh Niên. *Mỗi năm gần 5000 phụ nữ Việt Nam bị đưa sang Malaysia. Singapore bán dâm*. <http://thanhnien.vn/thoi-su/moi-nam-gan-5000-phu-nu-viet-nam-bi-dua-sang-malaysia-singapore-ban-dam-554176.html>

²⁸ Tuổi Trẻ. *3.000 phụ nữ, trẻ em Việt nghi bị ép bán dâm, lao động khổ sai*. <http://tuoitre.vn/tin/chinh-tri-xa-hoi/20160114/3000-phu-nu-tre-em-viet-nghi-bi-ep-ban-dam-lao-dong-kho-sai/1038208.html>

²⁹ Pháp luật và Xã hội. *“Địa ngục trần gian” ám ảnh những phụ nữ bị bán sang Trung Quốc*. <http://phapluatxahoi.vn/xa-hoi/dia-nguc-tran-gian-am-anh-nhung-phu-nu-bi-ban-sang-trung-quoc-129167>

³⁰ Báo Công an nhân dân điện tử. *Tội phạm mua bán người vẫn gia tăng*. <http://cstc.cand.com.vn/Ho-so-interpol-cstc/Toi-pham-mua-ban-nguoi-van-gia-tang-380919/>

³¹ The Guardian. *3,000 children enslaved in Britain after being trafficked from Vietnam*. <http://www.theguardian.com/global-development/2015/may/23/vietnam-children-trafficking-nail-bar-cannabis>

Nguồn gốc chính và trực tiếp đưa đến nạn trẻ em và những cô gái trẻ bị lừa gạt làm gái mãi dâm trong nước cũng như ngoài nước là sự nghèo túng gây nên bởi chính sách bất công xã hội của tư bản đồ. Tệ nạn buôn bán người phát triển mạnh từ ngày VN mở cửa thị trường kinh doanh theo lối chụp giựt, tạo điều kiện dễ dàng cho nạn tham nhũng trong hàng ngũ cán bộ nhà nước và bọn bất lương chạy theo những lối làm ăn bất chính. Việc đô thị hóa không có kế hoạch, việc cướp đất của nông dân, và sự bất lực không tạo được công ăn việc làm của nhà nước đã tạo nên những khó khăn về mặt kinh tế và xã hội cho rất nhiều gia đình bị lôi cuốn vào việc tìm kiếm miếng ăn ở thành thị hay nước ngoài.

3.2. Nạn Môi Giới “Cô Dâu” Cho Đàn Ông Ở Nước Ngoài

Theo Bộ Công An Việt Nam, trong những năm vừa qua, trung bình mỗi năm có 20 ngàn phụ nữ Việt Nam kết hôn với công dân của trên 50 quốc gia trên thế giới chủ yếu tập trung ở các nước Đài Loan, Trung Quốc, Hàn Quốc, Mỹ và các quốc gia Châu Âu.³² Đây là những cuộc hôn nhân có đăng ký với chính quyền. Trên thực tế số lượng “cô dâu” Việt Nam được đưa ra khỏi nước qua các dịch vụ môi giới hôn nhân cao hơn nhiều. Chẳng hạn, theo Thanh Tra Chính Phủ, thống kê những tháng đầu năm 2013 của 13 trong số 15 đơn vị hành chính thuộc tỉnh Kiên Giang cho thấy có hơn 1.000 phụ nữ kết hôn với người nước ngoài, nhưng tỷ lệ đăng ký kết hôn đúng theo quy định của pháp luật chỉ khoảng 17%.³³ Điều này có nghĩa là đa số các cuộc “hôn nhân” đó đều thông qua các môi giới, vốn đã trở thành một dịch vụ béo bở cho nhiều cá nhân và tổ chức ở Việt Nam cũng như ở nước ngoài.

Theo điều tra báo chí, thời giá của một cô dâu Việt Nam bán qua Trung quốc được thương lượng từ 50 ngàn đến 80 ngàn Nhân dân tệ (tương đương US\$7,000 - 11,500) tùy tuổi tác và sắc diện.³⁴

Việc sử dụng các phương tiện truyền thông hiện đại, đặc biệt là Internet, trong việc rao bán các cô dâu Việt Nam được phát triển để thay thế những show trình diễn trong những năm trước đây. Chẳng hạn trang mạng Taobao của Trung quốc đã rao bán cô dâu Việt Nam với giá 9,998 nhân dân tệ (tương đương 1,500 Mỹ kim) nhân Ngày Độc Thân, 11-11-2015,³⁵ hoặc trang mạng với tiêu đề rõ ràng như “Buy a wife from Vietnam” với lời rao bán không che dấu “trong vòng 90 ngày, nàng sẽ được trao cho người chồng tương lai, và trong trường hợp nàng bỏ trốn, sẽ có người thế miễn phí.”³⁶

Cũng như đối với tình cảnh các cô gái trẻ bị lừa gạt và bán làm gái mãi dâm, nguồn gốc chính và trực tiếp đưa đến nạn “cô dâu” gả cho đàn ông nước ngoài là sự nghèo túng gây nên bởi chính sách bất công xã hội của nhà nước VN. Các cô gái trẻ phần đông xuất thân từ thôn quê nghèo được

³² Vietnam.Net. *Buôn người qua môi giới hôn nhân nguy hiểm hơn ma túy.*

<http://vietnamnet.vn/vn/xa-hoi/188826/buon-nguoi-qua-moi-gioi-hon-nhan-nguy-hiem-hon-ma-tuy.html>

³³ Thanh Tra. *Chưa kiểm soát chặt hôn nhân có yếu tố nước ngoài.*

http://thanhtra.com.vn/xa-hoi/doi-song/chua-kiem-soat-chat-hon-nhan-co-yeu-to-nuoc-ngoai_t114c1159n65676

³⁴ Son Ha News. *Phụ nữ Việt bị bán “rẻ như bèo”, “sứt môi lõm rốn” có tiền có vợ.*

<http://soha.vn/phu-nu-viet-bi-ban-re-nhu-beo-sut-moi-loi-ron-co-tien-co-vo-20161014153521559.htm>

³⁵ Times Of News. *Vietnamese brides on sale on China's Taobao for US\$1,500 as part of Singles Day shopping festival.*

<http://china.timesofnews.com/vietnamese-brides-on-sale-on-chinas-taobao-for-us1500-as-part-of-singles-day-shopping-festival/>

³⁶ *Buy a wife from Vietnam.* <https://prettyasianbrides.com/>

những văn phòng môi giới dụ dỗ “làm hôn thú” với người đàn ông nào đó từ Đài Loan, Đại Hàn hay Trung Quốc và đi theo chồng ra nước ngoài, không cần phải quen biết và yêu thương.

Kết quả khảo sát xã hội học gần đây nhất cho thấy có 31% phụ nữ Việt Nam muốn lấy chồng Đài Loan để kiếm việc làm, tăng thu nhập; 15,6% muốn lấy chồng nước ngoài giàu có để giúp đỡ gia đình.³⁷

Kết cục của tình cảnh cô dâu nước ngoài đã được báo chí Việt Nam và ngoại quốc tường thuật khá cận kề trong nhiều năm qua. Rất nhiều người bị hành hạ, ngược đãi, trao tay cho những người đàn ông khác cuối cùng phải bỏ trốn, sống bơ vơ nơi xứ lạ quê người, bị đưa vào nhà thổ, bị sát hại hay tự tìm cái chết.³⁸

Từ Năm 2002, chính phủ đã ban hành nghị định 68/2002/NĐ-CP nghiêm cấm hoạt động môi giới kết hôn nhằm mục đích kiếm lời dưới mọi hình thức. Đến năm 2014, chính phủ lại ban hành Nghị định số 126/2014/NĐ-CP chi tiết hóa Luật Gia đình mới, nghiêm cấm lợi dụng việc tư vấn, hỗ trợ hôn nhân và gia đình có yếu tố nước ngoài nhằm mục đích trục lợi, và trao nhiệm vụ tư vấn và hỗ trợ đó cho các Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam. Tuy nhiên, theo nhận xét của nhiều người, hoạt động tư vấn các cô dâu xuất ngoại lấy chồng nước ngoài của Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam đã thất bại, không cạnh tranh nổi với các vụ môi giới bất hợp pháp đang hoành hành trên cả nước.³⁹

3. 3. Nạn Bóc Lột Người Công Nhân Xuất Khẩu

Theo một cuộc nghiên cứu của nhóm sinh viên Đại học Luật Hà Nội trong tháng 6 năm 2015, khi được hỏi thủ đoạn nào thường dùng để khiến phụ nữ trở thành nạn nhân buôn người, 69 phần trăm đã trả lời xuất khẩu lao động.⁴⁰

Đi lao động tay chân ở xứ lạ không bao giờ là một ước mơ của người Việt, đặc biệt là những người nông dân vốn gắn bó với gia đình và làng mạc. Tuy nhiên, khi nhà nước không đủ khả năng cung ứng việc làm và ruộng đồng bị tịch thu thì rời bỏ quê hương và gia đình đi khát thực phượng xa là một lựa chọn chẳng đáng dừng. Nhà nước, trái lại rất háo hức với số tiền hối lộ do xuất khẩu lao động mang lại, không những khuyến khích mà còn làm ngơ trước những hành vi phi pháp của các công ty môi giới.

Theo Cục Quản lý lao động ngoài nước, hiện có khoảng 500.000 người lao động đang làm việc ở hơn 40 quốc gia và vùng lãnh thổ, nhiều nhất là Đài Loan, Nam Hàn, Mã Lai, Nhật Bản, và các nước Trung Đông... Cũng theo cơ quan này, số công nhân được xuất khẩu làm việc ở nước ngoài trong năm 2016 là 126.296 người, vượt 26,29% so với kế hoạch năm và bằng 108,89% so với năm 2015.

Ngoài số lượng lao động xuất khẩu qua các công ty môi giới được chính quyền cấp giấy phép,

³⁷ Viện Nghiên cứu Gia đình và Giới. *Hội nghị toàn quốc về hôn nhân và gia đình có yếu tố nước ngoài*. <http://ifgs.vass.gov.vn/Tin-hoat-dong/Hoi-nghi-toan-quoc-ve-hon-nhan-va-gia-dinh-co-yeu-to-nuoc-ngoai-100615.html>

³⁸ Viet Báo.vn. *Thảm cảnh cô dâu Việt ở nước ngoài*. <http://vietbao.vn/tp/Tham-can-cho-co-dau-Viet-o-nuoc-ngoai/2363246/>

³⁹ Báo Mới. *Môi giới kết hôn với người nước ngoài: hoạt động hợp pháp tự thua trên sân nhà?*. <http://www.baomoi.com/Moi-gioi-ket-hon-voi-nguoi-nuoc-ngoai-hoat-dong-hop-phap-tu-thua-tren-san-nha/c/17076372.epi>

⁴⁰ Trường Đại học Luật Hà Nội. *Thực trạng và giải pháp công tác phòng chống tội phạm mua bán phụ nữ ở nước ta hiện nay*. <http://dhluat.blogspot.com/2015/06/thuc-trang-va-giai-phap-cong-tac-phong.html>

trong những năm gần đây khuynh hướng xuất khẩu lao động “chui” có chiều hướng gia tăng bởi nhiều lý do. Thứ nhất, công nhân hợp pháp hết hợp đồng tìm mọi cách ở lại làm việc chui; thứ đến, người muốn đi không đủ tiền bạc lo các thủ tục cần thiết để được đi hợp pháp, nhất là số tiền thể chân đóng cho nhà nước trước khi ra nước ngoài; sau nữa là không đủ trình độ ngoại ngữ tối thiểu.⁴¹

Đa số những công nhân đi ra nước ngoài làm việc là nạn nhân của các công ty môi giới bất hợp pháp câu kết với cán bộ nhà nước tham nhũng. Họ phải cầm cố nhà cửa ruộng vườn để đủ tiền đóng lệ phí cho các công ty môi giới tuyển dụng. Tuy nhiên phần đông những người muốn đi lao động tại nước ngoài đều bị các cơ quan môi giới bóc lột, bỏ rơi, và bị chủ nhân đối xử rất tàn tệ với công việc nặng nhọc vất vả, được trả lương rất thấp, và nhiều khi lại còn bị tịch thu hộ chiếu, nên phải sống như người tù, bị giam hãm trong phạm vi chật hẹp do giới chủ nhân xí nghiệp kiểm soát rất ngặt nghèo. Ngoài sự trấn lột của công ty môi giới và chủ xí nghiệp, người lao động chui còn phải trốn tránh chính quyền sở tại, bị lực lượng an ninh bắt, đánh, và đôi khi còn bị hăm hiếp.⁴²

Nạn bắt cóc hoặc lừa đảo thanh thiếu niên ra nước ngoài để làm lao nô trong các đồn điền và các cơ sở sản xuất ở Trung Quốc,⁴³ hay bị ép vào con đường tội ác như trồng và buôn bán cần sa (ở Đông Âu, Canada, Anh...) là một khía cạnh khác của nạn buôn bán người đáng quan tâm trong những năm gần đây. Riêng tại Anh Quốc, theo *Báo cáo tổng kết cuối năm 2016* của *Cơ quan Tội phạm Quốc gia Anh quốc*, số lượng nạn nhân buôn người từ Việt Nam vào Anh quốc trong năm 2016 chiếm hạng nhì, chỉ sau Albania với 519 người, tăng 8.6% so với năm 2015, gồm 292 người lớn và 227 vị thành niên.⁴⁴ Trong năm 2015 có khoảng 3.000 trẻ em nạn nhân buôn người Việt Nam tại Anh. Đa số đàn ông Việt được đưa lậu vào Anh là lao nô, đặc biệt trong các công việc phi pháp như trồng cần sa; phụ nữ thì bị ép làm nghề bán dâm.⁴⁵

Điều đáng quan tâm là cho dù việc xuất cảng lao động bất hợp pháp đã gây nên nhiều hậu quả trầm trọng, nhà nước vẫn không chịu coi đó là một hành vi buôn người. Ngay cả Luật Phòng, Chống Mua Bán Người được ban hành vào tháng 3 năm 2011 cũng chỉ dừng lại ở khái niệm tổng quát “Cưỡng bức lao động,” mà không thừa nhận việc những người bị lừa gạt ra nước ngoài và bị bóc lột là một hình thái của tệ nạn buôn người. Trong lúc đó kết quả một cuộc khảo sát 350 lao động xuất khẩu hợp pháp được công bố vào tháng 10-2012 cho thấy có đến 55 người tự nhận họ là nạn nhân của hành vi buôn bán người.⁴⁶

⁴¹ Báomoi.com. *Xuất khẩu lao động “chui”, rủi ro cao.*

<http://www.baomoi.com/Xuat-khau-lao-dong-chui-rui-ro-cao/c/16981810.epi>

⁴² Người đưa tin. *Ký ức kinh hoàng của những phụ nữ đi xuất khẩu lao động ở Arập Xê út.*

<http://www.nguoiduatien.vn/ky-uc-kinh-hoang-cua-nhung-phu-nu-di-xuat-khau-lao-dong-o-arap-xe-ut-a166940.html>

⁴³ Giáo Dục Việt Nam. *Có đường dây buôn bán đàn ông sang Trung Quốc làm lao động khổ sai.*

<http://giaoduc.net.vn/Xa-hoi/Co-duong-day-buon-ban-dan-ong-sang-Trung-Quoc-lam-lao-dong-kho-sai-post157158.gd>

⁴⁴ NCA. *National Referral Mechanism Statistics, End of Year Summary 2016.*

<http://www.nationalcrimeagency.gov.uk/publications/national-referral-mechanism-statistics/2016-nrm-statistics/788-national-referral-mechanism-statistics-end-of-year-summary-2016>

⁴⁵ The Guardian. *3,000 children enslaved in Britain after being trafficked from Vietnam.*

<http://www.theguardian.com/global-development/2015/may/23/vietnam-children-trafficking-nail-bar-cannabis>

⁴⁶ Tin Mới. *Kho “chỉ mặt đặt tên” nạn buôn người.*

<http://www.tinmoi.vn/kho-chi-mat-dat-ten-nan-buon-nguoi-011095838.html>

II QUYỀN ĐƯỢC XÉT XỬ CÔNG BẰNG BỞI TÒA ÁN ĐỘC LẬP VÀ VÔ TƯ

1. Sửa Đổi Luật Lệ

Trong năm 2015, Việt Nam đã tu chính ba bộ luật căn bản liên hệ đến tư pháp: Luật hình sự (ngày 27-11-2015), Luật tố tụng hình sự (27-11-2015), và Luật thi hành tạm giữ, tạm giam (25-11-2015). Những luật này được dự trù có giá trị thi hành từ tháng 7 năm 2016.

Tuy nhiên ngày 29-6-2016 Quốc hội VN lại ra nghị quyết hoãn thi hành cả 3 bộ luật để chờ QH khóa tới sửa đổi những sai sót trong các bộ luật nêu trên. Chỉ riêng Luật hình sự thôi cũng đã có 90 lỗi lầm được khám phá mặc dù đã có đến 84% đại biểu quốc hội bỏ phiếu thông qua vào năm 2015. Điều này cho thấy rõ việc sửa đổi luật lệ trong năm 2015 trước đây không phát xuất từ thực tâm cải cách của nhà cầm quyền mà chỉ nhằm đáp ứng nhu cầu làm đẹp để được thuận lợi trong giao dịch quốc tế. Những sai sót đó cũng phơi trần sự lệ thuộc của cơ quan làm luật vào ĐCS VN và sự yếu kém kỹ năng lập pháp của các đại biểu. Chính nguyên Bộ trưởng Bộ Tư pháp Hà Hùng Cường cũng phải thú nhận: “Tôi cũng là một đại biểu. Giờ nhìn lại thì thấy rằng một bộ luật lớn như vậy mà làm cật rập quá, cá nhân tôi cũng từng đề nghị phải có thêm thời gian nhưng không được chấp nhận.”¹

Trong tháng 10 năm 2016, Ủy ban Thường vụ Quốc hội họp bàn về việc tu chính Luật hình sự 2015. Theo dự trù, phạm vi sửa đổi không chỉ giới hạn đến 90 sai sót mà bao gồm 141 điều của Bộ luật, gồm 18 điều thuộc phần “Những quy định chung” và 123 điều thuộc phần “Các tội phạm.”²

Cho đến cuối năm 2016, những quy định về tội phạm hình sự, thủ tục tố tụng hình sự, và thủ tục tạm giam tạm giữ vẫn không thay đổi như được dự trù trong năm 2015.

Trong đợt cải tổ luật hình sự năm 2015 nhiều chuyên gia đã bày tỏ mối lo ngại “bình mới rượu cũ” của việc sửa đổi này.³ Việc cải cách nửa vời đó là hậu quả tất yếu của việc đặt quyền lợi của đảng cầm quyền làm tiêu chuẩn tối hậu của nền tư pháp Việt Nam. Sự lệ thuộc của tòa án vào ĐCSVN đã được minh nhiên khẳng định trong Hiến Pháp Việt Nam “... Tòa án có nhiệm vụ bảo vệ pháp

¹ Tuổi trẻ Online. *Bộ luật hình sự sai sót nghiêm trọng, ai chịu trách nhiệm?*

<http://tuoitre.vn/tin/chinh-tri-xa-hoi/20160628/bo-luat-hinh-su-sai-sot-nghiem-trong-ai-chiu-trach-nhiem/1126033.html>

² InfoNet. *Sửa đổi, bổ sung 141 điều của Bộ luật Hình sự 2015.*

<http://infonet.vn/sua-doi-bo-sung-141-dieu-cua-bo-luat-hinh-su-2015-post210455.info>

³ Công Lý. *Thủ tục đăng ký bào chữa: Cần quy định cụ thể để tránh “bình mới, rượu cũ”*. <http://congly.com.vn/hoat-dong-toa-an/nghep-vu/thu-tuc-dang-ky-bao-chua-can-quy-dinh-cu-the-de-tranh-binh-moi-ruou-cu-129318.html>

chế xã hội chủ nghĩa; bảo vệ chế độ xã hội chủ nghĩa và quyền làm chủ của nhân dân; ...” (Điều 126) Vì thế, trong phạm vi thực hành, tình trạng vi phạm nhân quyền trong lãnh vực tư pháp vẫn tiếp tục gia tăng. Trong năm 2016 việc vi phạm đó được biểu lộ qua một số nét đặc trưng sau:

- Giăm giữ tùy tiện và hình sự hóa các sinh hoạt chính trị đi ngược lại quyền lợi của ĐCS VN,
- Vi phạm trầm trọng các thủ tục tố tụng hình sự,
- Quyền bào chữa của luật sư bị triệt tiêu, và
- Một hệ thống lao tù bất nhân.

2. Giăm Giữ Tùy Tiện và Hình Sự Hóa Các Sinh Hoạt Chính Trị Đi Ngược Lại Quyền Lợi Của ĐCSVN

Không lạ gì khi nhà nước VN luôn rêu rao không có tù nhân chính trị tại VN; bởi vì tất cả mọi biểu lộ quyền chính trị chính đáng của người dân, dù ôn hòa, cũng bị quy kết với những tội danh của Bộ Luật Hình sự ban hành năm 1999 (còn hiệu lực cho đến nay), đặc biệt là điều 79 (Tội hoạt động nhằm lật đổ chính quyền nhân dân), điều 87 (Tội phá hoại chính sách đoàn kết), điều 88 (Tội tuyên truyền chống Nhà nước CHXHCNVN), điều 245 (Tội gây rối trật tự công cộng), điều 257 (Tội chống người thi hành công vụ), và điều 258 (Tội lợi dụng các quyền tự do dân chủ xâm phạm lợi ích của Nhà nước, quyền, lợi ích hợp pháp của tổ chức, công dân). Những điều luật này quy định việc bày tỏ chính kiến qua các hình thức ôn hòa như tranh luận, lưu trữ, hoặc phổ biến tài liệu khác với chính sách của ĐCSVN là “tội”, và “phạm nhân” có thể bị xử đến 20 năm tù (Điều 88), hoặc đến tử hình nếu có “hoạt động nhằm lật đổ chính quyền nhân dân” (Điều 79).

Trong năm 2016 và quý 1 năm 2017, mặc dù nhà nước đã sử dụng bạo lực côn đồ hơn là tòa án để trấn áp các nhà hoạt động nhân quyền, đã có ít nhất 31 người bất đồng chính kiến bị bắt giữ tùy tiện và truy tố theo các điều khoản mơ hồ của Bộ hình luật:

- **Cáo buộc vi phạm điều 79 BLHS** (hoạt động nhằm lật đổ chính quyền nhân dân):

- Hai cựu tù chính trị Trần Anh Kim, 13 năm tù giam; và Lê Thanh Tùng, 12 năm tù giam, ngày 16-12-2016.
- Hai nhà hoạt động dân chủ Lưu Văn Vịnh và Nguyễn Văn Đức Độ bị bắt ngày 6-11-2016, chưa ra tòa.

- **Cáo buộc vi phạm điều 88 BLHS** (Tuyên truyền chống Nhà nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam):

- Bà Ngô Thị Minh Ước, 4 năm tù giam, 2 năm quản chế; Bà Nguyễn Thị Trí và Bà Nguyễn Thị Bé Hai, mỗi người 3 năm tù giam và 2 năm quản chế, ngày 30-3-2016.
- Blogger Nguyễn Ngọc Già, 4 năm tù, ngày 30-3-2016, được giảm 1 năm ngày 5-10-2016.
- Hai nhà hoạt động Nguyễn Hữu Thiên An, 2 năm tù giam; và Nguyễn Hữu Quốc Duy, 3 năm tù giam, 23-8-2016.
- Luật sư Nguyễn Văn Đài và phụ tá Lê Thu Hà, bị bắt ngày 16-12-2015, chưa ra tòa.

- Blogger Mẹ Năm - Nguyễn Ngọc Như Quỳnh, bị bắt ngày 10-10-2016, chưa ra tòa.
- Blogger Hồ Hải tức bác sĩ Hồ Văn Hải, bị bắt ngày 2-11-2016, chưa ra tòa.
- Blogger Nguyễn Danh Dũng, bị bắt ngày 16-12-2016, chưa ra tòa.
- Bà Trần Thị Nga, bị bắt ngày 21-1-2017, chưa ra tòa.
- **Cáo buộc vi phạm điều 104 BLHS** (Cố ý gây thương tích):
 - Thiếu niên Nguyễn Mai Trung Tuấn (15 tuổi) liên hệ trong vụ án chống cưỡng chế tại Huyện Thạch Hóa, tỉnh Long An, 2 năm 6 tháng tù giam (án phúc thẩm) ngày 2-3-2016.
- **Cáo buộc vi phạm điều 245 BLHS** (Gây rối trật tự công cộng):
 - Các bà Hoàng Thị Thái, Mai Thị Trinh, Mai Thị Tiềm và Lê Thị Thúy, liên hệ cuộc biểu tình chống Formosa tại Hà Tĩnh, mỗi người 6 tháng tù giam, ngày 29-11-2016.
 - Dân oan Cần Thị Thêu, 20 tháng tù giam (án phúc thẩm), ngày 30-11-2016.
- **Cáo buộc vi phạm điều 257.** (*Tội chống người thi hành công vụ*):
 - Cựu tù nhân lương tâm Nguyễn Văn Oai, bị bắt ngày 19-1-2017, chưa ra tòa.
- **Cáo buộc vi phạm điều 258 BLHS** (Tội lợi dụng các quyền tự do dân chủ xâm phạm lợi ích của Nhà nước, quyền, lợi ích hợp pháp của tổ chức, công dân):
 - Dân oan Nguyễn Văn Thông, 3 năm 6 tháng tù giam, ngày 4-3-2016.
 - Ông Đinh Tất Thắng, nhà vận động chống tham nhũng, 7 tháng 11 ngày tù giam, ngày 24-3-2016.
 - Blogger Anh Ba Sàm, 5 năm tù giam; và cộng sự viên bà Nguyễn Thị Minh Thúy, 3 năm tù giam, ngày 22-9-2016.
 - Ông Nguyễn Văn Hóa, bị bắt ngày 11-1-2017, chưa ra tòa.
 - Hai nhà hoạt động Vũ Quang Thuận và Nguyễn Văn Điển bị bắt ngày 2-3-2017 vì cáo buộc làm và phát tán nhiều clip có nội dung xấu lên mạng Internet, chưa ra tòa.

Ngoài ra cũng cần phải ghi nhận trường hợp Nha sỹ Hoàng Văn Giang bị tuyên án 3 năm tù giam một cách bí mật và không rõ tội trạng. Ông Giang là một thành viên của Hội Anh Em Dân Chủ, bị công an tỉnh Thanh Hóa bắt giam trong một vụ án liên hệ đến “tàng trữ trái phép chất ma túy.” được dàn dựng ngày 14-10-2015.⁴

Tất cả những người bị truy tố ở trên chỉ hành sử những quyền căn bản được quy định trong Bản Tuyên ngôn Quốc tế Nhân quyền cũng như Hiến pháp của Nhà nước Việt Nam. Rõ ràng chính quyền đã tùy tiện áp dụng những điều luật mơ hồ về các tội vi phạm đến an ninh quốc gia cũng như bịa đặt chứng cứ để quy kết những người bất đồng chính kiến, những người hoạt động nhân quyền, và những dân oan. Tòa án chỉ là một phương tiện thể hiện ý chí độc quyền lãnh đạo đất nước của ĐCSVN.

⁴ Hội Anh Em Dân Chủ. *Nha sỹ Giang Hoàng bị tuyên án 3 năm tù giam.*
<https://haedc.org/2016/10/10/nha-sy-giang-hoang-bi-tuyen-an-3-nam-tu-giam/>

3. Vi Phạm Những Nguyên Tắc Cơ Bản Của Luật Tố Tụng Hình Sự

Trong Báo cáo Quốc gia về thực hiện quyền con người ở Việt Nam theo cơ chế kiểm điểm định kỳ phổ quát (UPR) đầu năm 2014, Việt Nam tuyên bố “Tại Việt Nam, hoạt động tố tụng được tiến hành trên nguyên tắc bảo đảm cho người tham gia tố tụng được thực hiện các quyền và nghĩa vụ của mình một cách đầy đủ, công bằng, dân chủ bảo đảm việc xét xử được công khai, minh bạch, đúng người, đúng tội, đúng pháp luật trong khuôn khổ nhà nước pháp quyền.”

Trong thực tế, việc vi phạm những nguyên tắc tố tụng là một thông lệ của nền tư pháp Việt Nam, và được thể hiện suốt quá trình tố tụng hình sự từ việc bắt người tùy tiện, ngụy tạo bằng chứng, tra tấn ép cung, ngăn cản luật sư, xử án qua loa vì bản án đã có sẵn, v.v. Các nghi can thường bị tra tấn trong khi lấy cung, bị cách ly khỏi gia đình và luật sư. Hầu hết các vụ xử án được diễn ra không quá một ngày, có khi chỉ vài giờ. Sự hiện diện của luật sư nếu có chỉ là để trang trí cho phiên tòa. Thông thường thì thời gian nghị án nhanh hơn thời gian tuyên án.

Ngày 20-12-2016, Ông Hàn Đức Long, người bốn lần bị tuyên án tử hình, được trả tự do vì tòa án không có bằng chứng buộc tội. Ảnh VnExpress.

Đặc biệt đối với các vụ án chính trị, việc vi phạm các thủ tục tố tụng hình sự càng trầm trọng hơn. Trong tất cả các vụ án chính trị

bị hình sự hóa nêu ở mục 2 ở trên, các nguyên tắc tố tụng hình sự cơ bản đã bị vi phạm trong mọi giai đoạn: bắt giữ không có lệnh tòa án, không có sự chứng kiến của chính quyền địa phương và người thân; tạm giam quá thời hạn luật định mà không có cáo trạng; không trưng dẫn được vật chứng và nhân chứng; ngăn cản việc tiếp xúc với luật sư và gia đình; nhiều phiên tòa không có luật sư hoặc giới hạn việc biện hộ của luật sư; không cho thân nhân tham dự phiên tòa...

Nhiều sự kiện nổi bật thuộc lãnh vực tư pháp trong năm 2016 đã vạch trần những tệ trạng trong nền tư pháp Việt Nam nói chung và thủ tục tố tụng hình sự nói riêng, trong đó có những vụ án được dư luận quan tâm như vụ Hàn Đức Long chịu 4 án tử hình vì tội “hiếp dâm trẻ em, giết người”,⁵ vụ Huỳnh Văn Nén bị tù oan hơn 17 năm vì tội “cướp tài sản, giết người”,⁶ và vụ Trần Văn Thêm, 2 lần bị kết án tử hình vì tội “giết người, cướp tài sản.”⁷ Trong năm 2016 các nạn nhân trên được xác nhận đã bị kết án oan, sai do bị ép cung, bức cung, và dùng nhục hình. Tòa án kết tội chỉ bằng lời tự thú của bị can trong tình trạng bị tra tấn bằng nhục hình, bắt chấp những vật chứng, lý chứng, nhân chứng có tính thuyết phục ngược lại, cũng như lời phản cung trước tòa và kêu oan của bị cáo.

⁵ BBC. *Tử tù Hàn Đức Long được trả tự do sau 11 năm tù.* <http://www.bbc.com/vietnamese/vietnam-38388343>

⁶ Dân Trí. *Ông Huỳnh Văn Nén “vạch mặt” người gây oan sai cho mình.* <http://dantri.com.vn/xa-hoi/ong-huynh-van-nen-vach-mat-nguoi-gay-oan-sai-cho-minh-20151130181824595.htm>

⁷ VnExpress. *Cụ ông ‘tử tù’ gần 80 tuổi hơn 40 năm kêu oan.* <http://vnexpress.net/tin-tuc/phap-luat/cu-ong-tu-tu-gan-80-tuoi-hon-40-nam-keu-oan-3450617.html>

Những nạn nhân này đã được minh oan nhờ người gây án thú nhận tội; tuy nhiên những vụ án oan quan trọng khác đã được chính cơ quan điều tra thừa nhận có nhiều sai phạm trong thủ tục tố tụng, như vụ án tử hình Hồ Duy Hải,⁸ vụ án tử hình Nguyễn Văn Chương,⁹ và vụ án chung thân Lê Bá Mai¹⁰ vẫn chưa được minh oan.

Một tệ nạn khác không kém phần nhức nhối là nạn “chạy án” trong tiến hành tố tụng. Đây là một hiện tượng rất phổ biến tại Việt Nam, đặc biệt trong những năm gần đây khi mà chính sách đổi mới kinh tế của nhà nước tạo điều kiện cho tham nhũng. Việc chạy án thường được thực hiện qua các trung gian cấp thấp và rất khó tìm ra thủ phạm gốc. Vì thế trong trường hợp bị bại lộ thì cũng chỉ bị xử như là tội “lừa đảo, chiếm đoạt tài sản” trong lúc thực chất đây là những trường hợp hối lộ trong lãnh vực tư pháp.

Dur luận rất bất bình trước các vụ án rất nghiêm trọng nhưng bản án lại rất nhẹ, điển hình như vụ miễn truy tố trách nhiệm hình sự ông Phí Thái Bình nguyên Chủ tịch HĐQT Vinaconex, nguyên Phó chủ tịch UBND TP. Hà Nội trong vụ án gây thiệt hại hàng ngàn tỷ đồng công quỹ,¹¹ trong lúc đó chỉ vì cướp miếng bánh mì khi đói bụng mà 2 thiếu niên bị truy tố với mức án 8 và 10 tháng tù giam vì “tội cướp giật tài sản.”¹²

Trong một buổi điều trần trước Ủy ban thường vụ Quốc hội vào tháng 5 năm 2015, Viện trưởng Viện Kiểm sát Nhân dân Tối cao Nguyễn Hòa Bình đã phải thừa nhận số lượng nhóm tội phạm về tham nhũng, chức vụ xảy ra trong hoạt động tư pháp ngày một tăng.¹³ Đầu năm 2016 Chủ nhiệm Ủy ban Tư pháp của Quốc hội Nguyễn Văn Hiến cũng cho rằng dù ngành kiểm sát đã khởi tố hàng trăm vụ án với bị can là cán bộ của các cơ quan tư pháp nhưng vẫn chưa tương xứng với tình hình vi phạm pháp luật trong hoạt động tư pháp.¹⁴

Hiến pháp Việt Nam quy định “Toà án nhân dân xét xử công khai” (Điều 103). Tuy nhiên, hầu hết các vụ án chính trị đều được xử vội vàng với số lực lượng an ninh trong nhiều trường hợp lên đến cả hàng trăm người được điều động làm rào cản không cho người dân tham dự, kể cả thân nhân và báo giới.

Trong năm 2016 những vụ án nhạy cảm như vụ án Blogger Ba Sàm Nguyễn Hữu Vinh và cộng sự Nguyễn Thị Minh Thúy, vụ án Nguyễn Hữu Thiên An Nguyễn Hữu Quốc Duy, và vụ án dân oan Cần Thị Thêu trong thực tế đều bị xử kín; dân chúng đến tham dự đều bị ngăn cản, nhiều người

⁸ Báo Đời sống và Pháp luật. *Tại sao hàng loạt chứng cứ ngoại phạm của Hồ Duy Hải bị bỏ quên?*

<http://www.doisongphapluat.com/phap-luat/ho-so-vu-an/tai-sao-hang-loat-chung-cu-ngoai-pham-cua-ho-duy-hai-bi-bo-quen-a73598.html>

⁹ RFA. *Vụ Tử tù Nguyễn Văn Chương: Kỳ 1. Xác định tội ngay khi bắt đầu giai đoạn điều tra.*

<http://www.rfa.org/vietnamese/blog/nguyen-tuong-thuy-blog-1206-12062014085434.html>

¹⁰ Một Thế Giới. *Bản án tù chung thân Lê Bá Mai đầy nghịch lý.*

<http://motthegioi.vn/phap-luat/ky-2-ban-an-tu-chung-than-le-ba-mai-day-ngich-ly-116977.html>

¹¹ Thanh Niên. *Miễn xử lý hình sự lãnh đạo Vinaconex vì vi phạm lần đầu!*

<http://thanhnien.vn/thoi-su/mien-xu-ly-hinh-su-lanh-dao-vinaconex-vi-vi-pham-lan-dau-723726.html>

¹² VnExpress. *Cướp bánh mì khi đói, 2 thiếu niên lĩnh án.*

<http://vnexpress.net/tin-tuc/phap-luat/cuop-banh-mi-khi-doi-2-thieu-nien-linh-an-3439329.html>

¹³ Nhân Dân. *Nhất trí lập đơn vị kiểm sát điều tra án tham nhũng trong hoạt động tư pháp.*

<http://www.nhandan.com.vn/chinhtri/tin-tuc-su-kien/item/26327602-nhat-tri-lap-don-vi-kiem-sat-dieu-tra-an-tham-nhung-trong-hoat-dong-tu-phap.html>

¹⁴ Viet Times. *Khởi tố hàng trăm cán bộ tư pháp.* <http://viettimes.vn/khoi-to-hang-tram-can-bo-tu-phap-46057.html>

còn bị hành hung mang thương tích.

Một hình ảnh trái ngược với các phiên tòa chính trị nói trên là những phiên tòa lưu động ngoài trời theo tinh thần của những vụ đầu tố thời Cải cách ruộng đất vẫn được tổ chức mặc dù chưa bao giờ có một văn bản pháp lý nào quy định. Trong những phiên tòa lưu động đó bị cáo không có cơ hội được bào chữa và quan tòa thì lại bị thêm áp lực của đám đông. Thông thường sau ít giờ xét xử một bản án rất nặng nề, không tương xứng với tội phạm - có thể là tử hình - được tuyên đọc. Trước khi được xét xử, bị cáo đã là nạn nhân của hệ thống xử án.

4. Vai Trò Trang Trí Của Luật Sư

Bào chữa là một trong những quyền cơ bản của bị cáo đã được nói rõ trong Công Ước Dân Sự Chính Trị (Điều 14,d) và bộ Luật hình sự Tổ tụng của VN được tu chính tháng 11 năm 2015 cũng quy định việc bảo đảm quyền bào chữa của bị cáo và đại diện. (Điều 16 và điều 73). Tuy nhiên, trên thực tế việc thực hiện quyền tự biện hộ hoặc nhờ luật sư biện hộ thường xuyên bị vi phạm nặng nề.

Theo số liệu của Liên đoàn Luật sư Việt Nam thì cho đến 2016, toàn quốc có khoảng 10 ngàn luật sư có giấy phép hành nghề.¹⁵ Hoạt động chủ yếu của luật sư là tham gia tố tụng; tuy nhiên chỉ có khoảng 20% các vụ án hình sự là có luật sư đại diện bị cáo.¹⁶

Nền tư pháp VN què quặt không những ở số lượng luật sư ít ỏi, trình độ nhận thức nghề nghiệp và kỹ năng chuyên môn của đa số luật sư còn thấp, mà hơn thế nữa chính ở thái độ của chính quyền đối với giới luật sư.

Tính toàn trị của chế độ cộng sản luôn bắt buộc các tổ chức xã hội dân sự phục tùng mệnh lệnh đảng cầm quyền. Theo Chỉ thị của trung ương ĐCSVN số 56/CT-TW ngày 18-8-2000 về việc tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác của Hội Luật gia Việt Nam thì “Hội Luật gia Việt Nam thực sự là một tổ chức nghề nghiệp mang tính chính trị, xã hội sâu sắc của những người hoạt động trong lĩnh vực pháp luật.”

Ngày 20-12-2016, Luật sư Võ Thị Tiết bị hành hung tại Tòa án Nhân dân TP Pleiku trước sự chứng kiến của thẩm phán. Ảnh Dân Trí

Chính quyền, đặc biệt là công an, luôn nhìn giới luật sư như là thành phần đối lập và nguy hại cho

¹⁵ Liên Đoàn Luật sư Việt Nam. *Nghề luật sư ở Việt Nam đã ra đời và hoạt động như thế nào?* <http://liendoanluatsu.org.vn/web/Nghe-luat-su-o-Viet-Nam-da-ra-doi-va-hoat-dong-nhu-the-nao-205.html>

¹⁶ Tạp chí Dân chủ và Pháp luật. *Vướng mắc cần tháo gỡ để nâng cao hoạt động tranh tụng của luật sư tại phiên tòa hình sự.* <http://tcdcpl.moj.gov.vn/qt/tintuc/Pages/dien-dan-cong-tac-tu-phap.aspx?ItemID=5>

chế độ. Vì thế họ tìm mọi cách can thiệp và cản trở những hoạt động của luật sư mà họ cho là không có lợi cho chế độ và lãnh đạo.

Trong những năm gần đây dư luận đặc biệt lo ngại cho an ninh của những người bảo vệ công lý khi một số luật sư bị công an và công an đội lốt côn đồ ngăn cản đe dọa hoặc hành hung gây thương tích, như vụ hai luật sư Trần Thu Nam và Lê Văn Luân bị công an giả danh côn đồ đánh đập dã man trong năm 2015,¹⁷ và vụ Luật sư Võ Thị Tiết bị phe bị cáo tấn công hành hung gây thương tích ngay trong phiên xử tại Tòa án Nhân dân Thành phố Pleiku ngày 20-12-2016.¹⁸

Trong tác nghiệp hàng ngày, bản thân người luật sư tại Việt Nam ngày nay luôn đối đầu với những ngăn trở từ phía công an điều tra, Viện Kiểm sát, và ngay cả Hội đồng xét xử.

Tại cuộc hội thảo trao đổi kinh nghiệm hành nghề luật sư do Liên đoàn Luật sư Việt Nam tổ chức ngày 14-3-2016, nhiều người tham dự đã không ngần ngại vạch rõ vô số khó khăn của luật sư khi hành nghề như bị thẩm phán gây khó dễ, không tiếp cận được hồ sơ, không được tiếp cận chứng cứ...¹⁹

Trước tòa án, hội đồng xét xử ít khi để ý đến lời biện hộ của luật sư; trái lại luật sư thường không dám phản bác công tố viên. Nhiệm vụ của luật sư trong hầu hết các vụ án chỉ là xin khoan hồng cho thân chủ.²⁰ Và tệ hơn nữa, có khi luật sư, đặc biệt là luật sư được chỉ định, lại đứng về phía công tố để kết tội người mình có bổn phận bào chữa, như trường hợp luật sư Võ Thành Quyết trong vụ án đại hình đưa đến án tử hình cho bị cáo Hồ Duy Hải. Ông Võ Thành Quyết nguyên là Trưởng phòng Cảnh sát công an tỉnh.²¹ Chủ nhiệm Đoàn luật sư Hà Nội cũng thú nhận, “trong nhiều phiên tòa, sự hiện diện của luật sư chỉ mang tính hình thức, một thứ “trang điểm thêm đẹp” trong quá trình xét xử.”²²

5. Một Chế Độ Nhà Tù Bất Nhân

Trong Báo cáo Quốc gia về thực hiện quyền con người ở Việt Nam gửi Hội đồng Nhân quyền LHQ nhân Kỳ kiểm điểm định kỳ năm 2014, Việt Nam khai rằng, “Việt Nam luôn tôn trọng các quyền con người cơ bản của những người bị tạm giữ, tạm giam [...] Những người đang chấp hành án phạt tù bị hạn chế một số quyền công dân nhưng vẫn được pháp luật bảo vệ và bảo đảm các quyền và tự do cơ bản.”

¹⁷ Defend the defenders. *Luật sư Trần Thu Nam và Lê Luân bị công an giả danh côn đồ đánh đập dã man*. <http://www.vietnamhumanrightsdefenders.net/2015/11/04/luat-su-tran-thu-nam-va-le-luan-bi-cong-an-gia-danh-con-do-danh-dap-da-man/>

¹⁸ Dân Trí. *Nữ luật sư bị đánh tại tòa chấn thương sọ não*. <http://dantri.com.vn/phap-luat/nu-luat-su-bi-danh-tai-toa-chan-thuong-so-nao-20161229083305344.htm>

¹⁹ Tuổi trẻ Online. *Giới luật sư kêu bị làm khó khi hành nghề*. <http://tuoitre.vn/tin/phap-luat/20160315/gioi-luat-su-keu-bi-lam-kho-khi-hanh-nghe/1067302.html>

²⁰ An Ninh Thủ Đô, *Luật sư chỉ định, có cho đủ... thủ tục*, <http://www.anninhthudo.vn/Ky-su-phap-dinh/Luat-su-chi-dinh-co-cho-du-thu-tuc/487759.antd>

²¹ Vietbao.vn. *Luật sư “hai mang” trong vụ án tử tù Hồ Duy Hải*. <http://vietbao.vn/An-ninh-Phap-luat/Luat-su-hai-mang-trong-vu-an-tu-tu-Ho-Duy-Hai/2147521754/301/>

²² VnExpress.net, *Vai trò của luật sư trong phiên tòa rất mờ nhạt*, <http://vnexpress.net/tin-tuc/phap-luat/vai-tro-cua-luat-su-trong-phiên-toa-rat-mo-nhat-2077980.html>

Trong thực tế, đối với những người đã có án tù hình sự và những người bị nhốt trong các “trung tâm cai nghiện ma túy” và các “trại phục hồi nhân phẩm” việc áp dụng nhục hình là một chính sách nhằm khuất phục tù nhân và tiết kiệm ngân quỹ. Trước hết, mọi tù nhân đều bắt buộc phải làm việc vất vả suốt ngày mà không được quyền hưởng thành quả do công việc họ làm. Những công việc mà các tù nhân bắt buộc làm thường rất nặng nề và nguy hiểm, như đập đá, phá rừng đốn gỗ, làm rẫy, đúc gạch... Thứ đến, mặc dù làm việc vất

Đặc biệt đối với các tù nhân chính trị, việc đối xử bất nhân lại càng được thi hành có hệ thống hơn. Họ thường phải chịu thêm những biện pháp trừng phạt như bị di chuyển đến những vùng xa xôi, cấm thân nhân thăm nuôi, biệt giam kỷ luật, không được chữa bệnh, bị đánh đập bởi chính công an trại giam, hoặc bởi tù nhân hình sự do công an sai khiến, v.v.

vả, các tù nhân phải sống trong những điều kiện rất tồi tệ về mọi mặt từ nơi ở, thực phẩm đến vệ sinh, y tế... Nhưng tệ hại hơn hết là sự đối xử khắc nghiệt của cán bộ cai tù. Họ có thể dùng bất cứ nhục hình nào, tâm lý hay thể lý, mà họ có thể tưởng tượng ra. Mục đích của các nhục hình này là để trấn áp tinh thần các tù nhân để bắt buộc họ tuân phục các cai tù, thứ đến là để trả thù những tù nhân dám đòi hỏi quyền được đối xử đúng luật.

Đặc biệt đối với các tù nhân chính trị, việc đối xử bất nhân lại càng được thi hành có hệ thống hơn. Họ thường phải chịu thêm những biện pháp trừng phạt như bị di chuyển đến những vùng xa xôi, cấm thân nhân thăm nuôi, biệt giam kỷ luật, không được chữa bệnh, bị đánh đập bởi chính công an trại giam, hoặc bởi tù nhân hình sự do công an sai khiến, v.v.

Những nhục hình đó đã được Tổ chức Ân xá Quốc tế công bố trong một bản báo cáo vào tháng 7 năm 2016.²³ Bản báo cáo này dựa trên các cuộc phỏng vấn với 18 cựu tù nhân lương tâm tại Việt Nam vừa được trả tự do trong 5 năm vừa qua.

Trong năm 2016, dư luận đặc biệt quan tâm đến một số tù nhân lương tâm đang bị hành hạ trong nhà tù như trường hợp Ông Trần Huỳnh Duy Thức,²⁴ Mục sư Nguyễn Công Chính,²⁵ blogger Nguyễn Ngọc Già,²⁶ Bà Trần Thị Thúy,²⁷ và cô Nguyễn Đặng Minh Mẫn²⁸...

Trong năm 2016 và quý thứ nhất năm 2017, có một số tù nhân lương tâm được ra khỏi tù vì đã thi hành xong án tù hoặc bị trục xuất ra nước ngoài trước áp lực của các quốc gia mà Việt Nam có quan hệ buôn bán, trong số đó có:

²³ Amnesty International. *Prisons within Prisons: Torture and ill-treatment of prisoners of conscience in Viet Nam*. <http://www.amnestyusa.org/research/reports/prisons-within-prisons-torture-and-ill-treatment-of-prisoners-of-conscience-in-viet-nam>

²⁴ RFA. *Tù nhân chính trị Trần Huỳnh Duy Thức bị chuyển trại giam*. http://www.rfa.org/vietnamese/in_depth/tran-huynh-duy-thuc-moved-to-farther-jail-gm-05072016074323.html

²⁵ GNsP. *Ms Nguyễn Công Chính: Bị đối xử ngược đãi vì không nhận tội*. <http://www.tinmungchonguoingheo.com/blog/2016/02/21/ms-nguyen-cong-chinh-bi-doi-xu-nguoc-dai-vi-khong-nhan-toi/>

²⁶ RFA. *Ông Nguyễn Ngọc Già bị hành hạ trong tù*. <http://www.rfa.org/vietnamese/vietnamnews/blogger-nngia-jailed-in-bad-conditions-12142016092432.html>

²⁷ RFA. *Ân xá Quốc tế lên tiếng tình trạng tù nhân Trần Thị Thúy*. <http://www.rfa.org/vietnamese/vietnamnews/grow-health-fear-f-prisoner-of-conscience-02172017121435.html>

²⁸ GNsP. *TNLT Đặng Minh Mẫn bị hành hung*. <http://www.tinmungchonguoingheo.com/blog/2017/03/14/17240/>

- Bà Hồ Thị Bích Khương, ra tù ngày 15-1-2016;
- Cô Nguyễn Thị Thúy Quỳnh, ra tù ngày 11-2-2016, sau 2 năm tù giam;
- Ông Nguyễn Viết Dũng, ra tù ngày 13-4-2016, sau 12 tháng tù giam;
- Ông Nguyễn Văn Phương, ra tù ngày 20-4-2016, sau 17 năm tù giam;
- Linh mục Nguyễn Văn Lý, ra tù ngày 20-5-2016, sau 7 năm 9 tháng tù giam; cha Lý được thả trước thời hạn khoảng 3 tháng;
- Ông Nguyễn Văn Minh, ra tù ngày 11-8-2016, sau 2 năm 6 tháng tù giam;
- Ông Sơn Nguyễn Thanh Điền, ra tù ngày 17-8-2016, sau 16 năm tù giam;
- Bà Vũ Thị Hải, ra tù ngày 9-9-2016, sau 15 tháng tù giam;
- Ông Nguyễn Kim Nhân, ra tù ngày 7-10-2016, sau 5 năm 4 tháng tù giam, Ông Nhân được thả trước thời hạn 2 tháng;
- Ông Đặng Xuân Diệu, ra tù ngày 12-1-2017, sau 4 năm tù giam và đưa qua Pháp chữa bệnh; Ông Diệu bị tuyên án 13 năm tù và 5 năm quản chế.
- Bà Bùi Thị Minh Hằng, ra tù ngày 11-2-2017, sau 3 năm tù giam;
- Ông Đoàn Huy Chương, ra tù ngày 13-2-2017, sau 7 năm tù giam.

III

QUYỀN ĐƯỢC THAM GIA ĐỜI SỐNG CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

Hiến pháp 1992 được sửa đổi, bổ sung năm 2013 qui định rằng người dân có quyền tham gia quản lý Nhà nước qua bầu cử và ứng cử (Điều 27 và 28),¹ tự do ngôn luận, hội họp, lập hội và biểu tình (điều 25). Tuy nhiên, cũng chính điều 4 của bản Hiến pháp này lại khẳng định vai trò lãnh đạo tuyệt đối của Đảng Cộng Sản Việt Nam (ĐCSVN) trong mọi sinh hoạt của đất nước.² Chính ở sự mâu thuẫn này và ý đồ duy trì độc quyền chính trị bằng mọi giá mà tất cả những quy định về quyền chính trị được công nhận nơi điều 20, 21 trong Bản Tuyên Ngôn Quốc Tế Nhân Quyền và điều 21, 22 trong Công ước Quốc tế về Những Quyền Dân sự Và Chính trị mà VN cam kết tôn trọng đã bị triệt tiêu. Người dân bị tước đoạt tất cả quyền chọn lựa thể chế chính trị và người đại diện. Người dân không có quyền có quan điểm, chính kiến khác với đường lối của ĐCSVN. Tất cả các nhóm đối lập bị đàn áp và đặt ra ngoài vòng pháp luật.

1. Điều Hành Việc Nước Là Đặc Quyền Của ĐCSVN

Cũng như hầu hết các quốc gia trên thế giới, VN thường xuyên tổ chức những cuộc bầu cử các cấp chính quyền. Hiến pháp và Luật Tổ chức Quốc hội ban hành vào tháng 11 năm 2014 và có hiệu lực từ 1-1-2016, qui định rằng Quốc hội là cơ quan quyền lực Nhà nước cao nhất, đại diện cho toàn dân, có quyền làm luật và quyền bổ nhiệm và kiểm soát chính phủ. Tuy nhiên việc tổ chức bầu cử và sinh hoạt nghị trường hiện nay chứng tỏ Quốc hội chỉ là công cụ của ĐCSVN.

Để chuẩn bị cho cuộc bầu cử Quốc hội khóa 14 và Hội đồng nhân dân các cấp trong cả nước nhiệm kỳ 2016-2021, Bộ chính trị ĐCSVN đã ra chỉ thị số 51-CT/TW, ngày 04/01/2016 chỉ đạo việc điều hành các cuộc bầu cử nhằm đưa những đảng viên trung kiên và loại trừ những “người có biểu hiện cơ hội chính trị, tham vọng quyền lực” vào danh sách đề cử, và “ngăn chặn mọi hành vi lợi dụng dân chủ, vi phạm pháp luật về bầu cử.”

¹ Điều 27: Công dân đủ mười tám tuổi trở lên có quyền bầu cử và đủ hai mươi một tuổi trở lên có quyền ứng cử vào Quốc hội, Hội đồng nhân dân. Việc thực hiện các quyền này do luật định.

Điều 28: 1) Công dân có quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội, tham gia thảo luận và kiến nghị với cơ quan nhà nước về các vấn đề của cơ sở, địa phương và cả nước. 2) Nhà nước tạo điều kiện để công dân tham gia quản lý nhà nước và xã hội; công khai, minh bạch trong việc tiếp nhận, phản hồi ý kiến, kiến nghị của công dân

² “Đảng Cộng sản Việt Nam - Đội tiên phong của giai cấp công nhân, đồng thời là đội tiên phong của Nhân dân lao động và của dân tộc Việt Nam, đại biểu trung thành lợi ích của giai cấp công nhân, Nhân dân lao động và của cả dân tộc, lấy chủ nghĩa Mác – Lê nin và tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư tưởng là lực lượng lãnh đạo Nhà nước và xã hội.” (Điều 4 HP Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam 2013)

Trong cuộc bầu cử ngày 22 tháng 5, 2016 không ai có thể ứng cử ngoại trừ đảng viên của ĐCSVN và một số rất ít người ngoài đảng do đảng chọn lựa. Tất cả mọi ứng viên đều bị gạn lọc bởi Mặt Trận Tổ Quốc – một cơ quan ngoại vi của ĐCSVN - qua “Hội nghị Hiệp thương” và “Hội nghị Cử tri” ở cấp trung ương và cấp địa phương.

Theo số liệu chính thức được Ủy ban Thường vụ Quốc hội khóa 13 công bố thì để bầu chọn 500 đại biểu Quốc hội khóa 14, toàn quốc có 1209 hồ sơ ứng cử (197 hồ sơ gửi đến Hội đồng bầu cử quốc gia và 1012 hồ sơ gửi đến Ủy ban bầu cử các tỉnh, thành phố), trong đó có 162 hồ sơ tự ứng cử.³

Trong số 496 đại biểu Quốc hội được bầu có 21 là người ngoài đảng. So với Quốc hội khóa 13 là 42 người, số người ngoài đảng giảm 50%. Thật sự ra 21 người này cũng đều là thành viên của Mặt trận tổ quốc Việt Nam, một tổ chức ngoại vi của ĐCSVN.

Tuy nhiên sau các “Hội nghị hiệp thương” và “Hội nghị cử tri” thì số người được chọn vào danh sách ứng cử viên chính thức là 870 người kể cả 11 ứng viên tự đề cử. Trong số 11 ứng viên tự đề cử này có 3 bí thư đảng ủy cơ sở, và 2 trong 3 người này là 2 người tự ứng cử duy nhất đặc cử vào Quốc hội.⁴

Theo kết quả bầu cử được công bố, tỉ lệ đi bầu Quốc hội tháng 5-2016 đạt 99,35%. Những người lãnh đạo ĐCSVN cũng được hưởng sự tín nhiệm tuyệt đối, như Thủ tướng Nguyễn Xuân Phúc 99,48%, Bộ trưởng Quốc phòng Ngô Xuân Lịch 95,87%, Bộ trưởng Tài chính Đinh Tiến Dũng 95,44%, Phó thủ tướng Vương Đình Huệ 95,32%, và Bộ trưởng Công an Tô Lâm 95,16%.⁵ Trong số 496 đại biểu Quốc hội được bầu có 21 là người ngoài đảng. So với Quốc hội khóa 13 là 42 người, số người ngoài đảng giảm 50%. Thật sự ra 21 người này cũng đều là thành viên của Mặt trận tổ quốc Việt Nam, một tổ chức ngoại vi của ĐCSVN.

Cũng như đối với bất kỳ chế độ toàn trị nào, những con số tham gia và tín nhiệm bất thường đó chỉ có tác dụng nói rõ hơn bản chất và mức độ độc tài của chế độ CSVN trong ý đồ độc quyền lãnh đạo đất nước. Thật thế, trong hoàn cảnh hiện nay tại Việt Nam đi bầu là một việc mà không một công dân nào dám từ chối, bởi vì nếu không đi bầu và không bầu theo đúng chỉ thị thì sẽ bị xếp vào thành phần có vấn đề, và phải đối diện với những biện pháp chế tài từ chính quyền trong cuộc sống hằng ngày, từ giấy tờ hộ tịch đến giấy phép xây cất, sang nhượng nhà cửa v.v.

Một điểm nổi bật trong cuộc bầu cử Quốc hội năm 2016 là “phong trào tự ứng cử” của người bất đồng chính kiến, đặc biệt là của các thành viên của các tổ chức xã hội dân sự “chui”. Có ít nhất 30 người bất đồng chính kiến đã nộp đơn ứng cử,⁶ và tất cả đã bị loại sau các cuộc hội nghị hiệp

³ Trần Đại Quang. *Có 1 đơn tố cáo người ứng cử đại biểu Quốc hội thuộc diện Bộ Chính trị quản lý*. <http://trandaiquang.org/co-1-don-to-cao-nguoi-ung-cu-dai-bieu-quoc-hoi-thuoc-dien-bo-chinh-tri-quan-ly.html>

⁴ VnExpress. *Danh sách 870 ứng viên đại biểu Quốc hội khóa 14*. <http://vnexpress.net/interactive/2016/dai-bieu-quoc-hoi>

⁵ VnExpress. *Thủ tướng đạt trên 99% phiếu bầu vào Quốc hội*. <http://vnexpress.net/tong-thuat/thoi-su/thu-tuong-dat-tren-99-phiieu-bau-vao-quoc-hoi-3416887.html>

⁶ Trung Điền. *Hành trình của những ứng cử viên tự do*. <https://doithoaionline.wordpress.com/2016/04/23/hanh-trinh-cua-nhung-ung-cu-vien-tu-do/>

thương và hội nghị cử tri mang màu sắc đấu tố. Hơn thế nữa, chính quyền đã tìm đủ mọi cách để cản phá ý định ứng cử của những người bất đồng chính kiến bằng mọi thủ đoạn, từ bôi xấu triệt hạ uy tín đến đe dọa an ninh.⁷ Báo Công an Nhân dân cho rằng “phong trào tự ứng cử đại biểu Quốc hội” là một trong những chiêu bài chống phá cuộc bầu cử Quốc hội và HĐND các cấp của số đối tượng, phần tử chống đối trong và ngoài nước.⁸

Hiến pháp (Điều 70) và Luật Tổ chức Quốc hội (Điều 8 và 9) quy định rằng các chức vụ quan trọng hàng đầu trong guồng máy Nhà nước đều do Quốc hội bầu; tuy nhiên trên thực tế, chính Trung Ương ĐCSVN chọn trước và Quốc hội chỉ bỏ phiếu chấp thuận.

Trong quá trình công tác lập pháp tại VN, mọi dự án luật đều xuất phát từ văn phòng Trung ương ĐCSVN. Trong mấy năm gần đây, để đánh bóng vai trò của Quốc hội, Đảng ủy Văn phòng Quốc hội đã cho phép tổ chức những buổi chất vấn một số bộ trưởng và ngay cả thủ tướng. Sự kiện này làm cho dư luận trong nước và nhất là một số quan sát viên bên ngoài VN có ảo tưởng rằng Quốc hội VN có thực quyền. Sự thật đó chỉ là kịch bản đã được thỏa thuận trước giữa các nhân vật trong Đảng về việc phân công điều hành Chính phủ và Quốc hội. Đảng vẫn thống lĩnh Quốc hội với gần 96% đại biểu là đảng viên và phần còn lại là những người được Đảng dùng trong vai trò trang trí cho bộ máy cai trị.

Nói tóm lại, qua quy định pháp lý cũng như thực tế tổ chức và điều hành Quốc hội cũng như các Hội đồng Nhân dân ở các địa phương, người dân không có tiếng nói. Những định chế này không phải là đại diện cho người dân; họ chỉ là công cụ của ĐCSVN để thi hành chính sách và đường lối toàn trị của Đảng.

2. Triệt Hạ Đối Lập

Để bảo vệ an ninh chính trị cho Đảng, chính quyền không dung thứ bất kỳ bất đồng và chỉ trích nào từ bên ngoài. Ngày 26-12-2016, phát biểu tại Hội nghị Công an toàn quốc lần thứ 72, Tổng bí thư Nguyễn Phú Trọng đã chỉ thị lực lượng công an phải chủ động phòng ngừa, phát hiện, ngăn chặn, và vô hiệu hóa những âm mưu phản động, “không để chúng thành lập, công khai hóa tổ chức chính trị đối lập trong nước.”⁹

Vì thế một số tập hợp vận động dân chủ và nhân quyền được nhen nhúm trước đây như Khối 8406, Đảng Nhân Dân Hành Động, Đảng Dân Chủ, Đảng Thăng Tiến Việt Nam, Đảng Vì Dân, Đảng Việt Tân, Cao Trào Nhân Bản, Ủy Ban Nhân Quyền, Hiệp Hội Đoàn Kết Công Nông, Phong Trào Lao Động Việt, Câu Lạc Bộ Nhà Báo Tự Do, Hội Ái hữu Tù Nhân Chính Trị và Tôn giáo Việt Nam, Tuổi Trẻ Yêu Nước, Phong Trào Con Đường Việt Nam, Hội Anh Em Dân Chủ... vẫn tiếp tục bị ngăn cấm và đàn áp. Nhiều thành viên của các tổ chức này đã bị truy lùng, tấn công, và giam giữ. Chẳng hạn, cho đến tháng 12 năm 2016, Khối 8406 có đến 50 thành viên bị bắt và kết án tù, số

⁷ Doan Trang, *Ứng viên độc lập ‘bị sách nhiễu đồng loạt’*.

http://www.bbc.com/vietnamese/forum/2016/03/160303_ung_vien_doc_lap_bi_sach_nhieu_dong_loat

⁸ Công an Nhân dân Online, *Sự thật về cái gọi là “phong trào tự ứng cử đại biểu Quốc hội”*.

<http://cand.com.vn/Chong-dien-bien-hoa-binh/Su-that-ve-cai-goi-la-phong-trao-tu-ung-cu-dai-bieu-Quoc-hoi-385400/>

⁹ Tin Mới, *Tổng Bí thư: CAND phải là lực lượng nòng cốt giữ vững an ninh quốc gia*.

<http://www.tinmoi.vn/tong-bi-thu-cand-phai-la-luc-luong-nong-cot-giu-vung-an-ninh-quoc-gia-011440547.html>

Ngày 23-3-2016, Ông Nguyễn Thiện Nhân, một người hoạt động nhân quyền thuộc Hội Anh Em Dân Chủ bị công an hành hung. Hình Hội Anh Em Dân Chủ.

đang còn bị giam cầm là 5 người, gồm 4 người trong thời gian thi hành án và 1 người bị bắt giam nhưng chưa có án. Linh mục Nguyễn Văn Lý và Linh mục Phan Văn Lợi, những nhân vật chủ yếu của tổ chức này đang bị quản thúc tại gia.

Ông Trần Huỳnh Duy Thức, người lãnh đạo tổ chức Con Đường Việt Nam cũng đang chịu án 16 năm tù giam với tội danh “hoạt động nhằm lật đổ chính quyền nhân dân” theo điều 79 của Bộ Luật Hình sự VN. Bác sĩ Nguyễn Đan Quế, người sáng lập Cao Trào Nhân Bản cũng đang bị quản thúc tại gia. Ông Nguyễn Hoàng Quốc Hùng, một trong những người lãnh đạo Phong trào Lao động Việt đang tiếp tục án tù 9 năm. LS Nguyễn Văn Đài, người sáng lập Hội Anh Em Dân Chủ, vẫn bị tạm giam từ tháng 12 năm 2015 mà không được gặp luật sư và gia đình.

Trong năm 2016, ngoài việc sử dụng phương thức hình sự hóa để bắt bớ và truy tố những nhà bất đồng chính kiến (Xem phần Giam Giữ Tùy Tiện và Hình Sự Hóa Các Sinh Hoạt Chính Trị Đi Ngược Lại Quyền Lợi Của ĐCS VN trong chương II của báo cáo này), chính quyền đã gia tăng việc triệt hạ những người hoạt động dân chủ bằng vũ lực bạo hành. Theo báo cáo của Hội Cựu Tù Nhân Lương Tâm Việt Nam, số người bất đồng chính kiến bị bạo hành gia tăng từ 152 vào năm 2015 lên 202 vào năm 2016.¹⁰

Sau đây là một số trường hợp được dư luận quan tâm:

- Ngày 7-1-2016, nhà hoạt động Nguyễn Huy Tuấn bị công an thường phục tỉnh Hải Dương hành hung và cướp tài sản.¹¹
- Ngày 22-2-2016, cựu tù nhân lương tâm Trần Minh Nhật bị công an thường phục tỉnh Lâm Đồng đánh gây thương tích.¹²
- Ngày 23-3-2016, nhà báo Nguyễn Thiện Nhân, một người bảo vệ cho dân nghèo và công đoàn độc lập, bị công an của nhà nước cộng sản hành hung gây thương tích trầm trọng.¹³
- Ngày 1-4-2016, ông Nguyễn Công Thủ, một thành viên của Người Bảo vệ Nhân quyền, bị công an thường phục tỉnh An Giang đánh trọng thương.¹⁴

¹⁰ Hội Cựu Tù Nhân Lương Tâm Việt Nam. *Báo cáo vi phạm nhân quyền Việt Nam 2015-2016*. <http://fvpoc.org/2017/02/27/hoi-ctnlt-bao-cao-vi-pham-nhan-quyen-viet-nam-2015-2016/>

¹¹ Nguyễn Tường Thụy. *Báo động về tình trạng người hoạt động xã hội dân sự bị đánh và bị cướp*. <http://www.rfavietnam.com/node/3003>

¹² RFA. *Cựu tù nhân lương tâm Trần Minh Nhật vỡ đầu vì mưa đá từ chính quyền*. http://www.rfa.org/vietnamese/in_depth/tran-minh-nhat-received-stones-attacks-by-police-cn-02232016092147.html

¹³ Hội Anh Em Dân Chủ. *Cón đồ nhà nước cộng sản hành hung nhà báo Nguyễn Thiện Nhân*. <https://haedc.org/2016/03/27/cong-an-nha-nuoc-cong-san-thue-con-do-hanh-hung-nha-bao-nguyen-thien-nhan/>

¹⁴ Defend the Defenders. *Tuyên bố của Người Bảo vệ Nhân quyền về vụ tấn công thành viên Nguyễn Công Thủ*. <http://www.vietnamhumanrightsdefenders.net/2016/04/03/tuyen-bo-cua-nguoi-bao-ve-nhan-quyen-ve-vu-tan-cong-thanh-vien-nguyen-cong-thu/>

- Ngày 14-4-2016, bà Trần Thị Hồng, vợ của Mục sư tù nhân lương tâm Nguyễn Công Chính, bị công an thành phố Pleiku đánh đập ngay tại trụ sở công an phường Hoa Lư.¹⁵
- Ngày 22-5-2016, cựu tù nhân lương tâm Nguyễn Viết Dũng bị công an tỉnh Nghệ An đánh đập trong lúc giam giữ.¹⁶
- Ngày 5-6-2016, blogger Nguyễn Văn Thanh bị công an đội lốt côn đồ hành hung tàn bạo tại Đà Nẵng.¹⁷
- Ngày 9-7-2016, tám người, trong đó có bảy thành viên Hội Anh Em Dân Chủ bị công an tỉnh Nghệ An giả dạng côn đồ hành hung, tấn công, bắt cóc và cướp hết tài sản.¹⁸
- Ngày 10-7-2016, nhà hoạt động nhân quyền Lã Việt Dũng bị công an chìm tấn công một cách tàn bạo gây thương tích trầm trọng tại Hà Nội.¹⁹
- Ngày 13-7-2016, nhà báo độc lập Tô Oanh bị công an thường phục ép xe gắn máy gây tai nạn trên đường từ Bắc Giang đi Hà Nội.²⁰
- Ngày 13-8-2016, bốn blogger gồm Nguyễn Ngọc Như Quỳnh, Biện Đình Luật, Tôn Nữ Khiêm Cung và Nguyễn Bá Vinh bị an ninh thường phục đánh đập ở Khánh Hòa.²¹
- Ngày 19-9-2016, vợ chồng cựu tù nhân lương tâm Nguyễn Bắc Truyền bị công an giả dạng côn đồ hành hung tại Sài Gòn.²²
- Ngày 9-11-2016, ông Đỗ Phi Trường bị công an bắt giữ, đánh đập vì cho là có tham gia Liên minh Dân tộc Việt Nam Tự Quyết.²³
- Ngày 15-11-2016, blogger Vũ Đạt Phong bị công an tra tấn và hành hung tại đồn công an TP Cam Ranh.²⁴
- Ngày 2-12-2016, nhà hoạt động nhân quyền Nguyễn Thành Huân bị Công an Nghệ An bắt

¹⁵ Dân Luận. *Tuyên Bố Chung Phải Điều Tra Cáo Buộc Bị Tra Tấn Của Bà Trần Thị Hồng.*

<https://www.danluan.org/tin-tuc/20160426/tuyen-bo-chung-phai-dieu-tra-cau-buoc-bi-tra-tan-cua-ba-tran-thi-hong>

¹⁶ Defend The Defenders. *Địa ngục trần gian?*

<http://www.vietnamhumanrightsdefenders.net/2016/05/25/dia-nguc-tran-gian/>

¹⁷ Huỳnh Ngọc Chênh. *Blogger Nguyễn Văn Thanh lại bị hành hung tàn bạo tại Đà Nẵng.*

<http://huynhngocchenh.blogspot.com/2016/06/blogger-nguyen-van-thanh-lai-bi-hanh.html>

¹⁸ Hội Anh Em Dân Chủ. *Công an đánh dã man các nhà bất đồng chính kiến trên đường đi ăn cưới.*

<https://haedc.org/2016/07/10/cong-an-danh-da-man-nguoi-dan-tren-duong-di-an-cuoi-ve/>

¹⁹ Dân Lâm Báo. *Côn đồ ném đá vỡ đầu ông Lã Việt Dũng.*

<http://danlambao.vn.blogspot.com/2016/07/con-o-nem-vo-au-anh-la-viet-dung.html>

²⁰ VNWHR. *Thầy giáo biểu tình Formosa bị “côn đồ” đâm xe phải vào cáp cứu.*

<http://vnwhr.net/2016/07/16/thay-giao-bieu-tinh-formosa-bi-con-do-dam-xe-phai-vao-cap-cuu/>

²¹ Dân Lâm Báo. *Nhiều người bị tấn công khi đến điều tra nhà máy xả thải nguy hại tại thôn Ninh Ích.*

<http://danlambao.vn.blogspot.com/2016/08/nhieu-nguoi-bi-tan-cong-khi-i-ieu-tra.html>

²² GNsP. *Cựu TNLT Nguyễn Bắc Truyền bị hành hung.*

<http://www.tinmungchonguongingheo.com/blog/2016/09/19/cuu-tnlt-nguyen-bac-truyen-bi-hanh-hung/>

²³ RFA. *Thêm một công dân Việt Nam bị bắt với cáo buộc hoạt động chính trị.*

<http://www.rfa.org/vietnamese/vietnamnews/another-person-arrests-and-beaten-by-police-11112016083439.html>

²⁴ Dân Luận. *Blogger Vũ Đạt Phong bị công an bắt giữ trái phép và đánh đập.*

<https://www.danluan.org/tin-tuc/20161118/blogger-vu-dat-phong-bi-cong-an-bat-giu-trai-phep-va-danh-dap>

cóc và đánh đập dã man.²⁵

- Ngày 22-12-2016, nhà hoạt động Trương Minh Hường bị công an cho người chặn xe đánh đập, hành hung tại huyện Lý Nhân, tỉnh Hà Nam.²⁶
- Ngày 23-12-2016, nhà hoạt động Nguyễn Văn Dũng (Dũng Aduku) bị công an Nghệ An thường phục bắt cóc, đánh đập, cướp tài sản.²⁷
- Ngày 26-12-2016, nhà hoạt động dân quyền Nguyễn Hồ Nhật Thành bị công an hành hung vì đã tổ chức các lớp học về dân quyền.²⁸
- Ngày 27-2-2017, Mục sư Nguyễn Trung Tôn, một lãnh đạo của Hội Anh Em Dân Chủ, và Ông Nguyễn Viết Tứ bị hành hung dã man khi đang trên đường từ Thành Hóa vào Quảng Bình.²⁹

Ngoài việc hành hung thể xác, chính quyền còn tìm cách triệt hạ những người đối lập bằng nhiều hình thức quấy nhiễu và phá hoại khác, như bôi nhọ danh dự, phóng chất bẩn và gạch đá vào người hoặc nơi ở, phá hoại phương tiện sinh sống...

- **Bôi nhọ danh dự bằng phương tiện truyền thông của nhà nước:** Ngoài số lượng báo và đài khổng lồ, chính quyền còn tạo nên đội ngũ dư luận viên đông đảo,³⁰ và sử dụng các buổi họp của tổ dân phố, loa phường để đầu tở và sỉ nhục tất cả những ai có tiếng nói khác với đảng cầm quyền.

- **Bị ném chất uế hoặc gạch đá:** Một số trường hợp tiêu biểu trong năm 2016: Nhà hoạt động nhân quyền Trần Thị Nga (21-2-2016),³¹ Nhóm ủng hộ ứng viên đại biểu quốc hội Hoàng Dũng (28-3-2016),³² Nhà hoạt động Nguyễn Văn Thạnh (12-6-2016),³³ Chức sắc của Giáo Hội Phật Giáo Hòa Hảo Thuần Túy Nguyễn Ngọc Tân và Nguyễn Văn Hào (3-6-2016),³⁴ Linh mục Phan Văn Lợi

²⁵ GNSP. Công an Nghệ An đánh dân tàn bạo, cướp tài sản, lột quần áo.

<http://www.tinmungchonguoingheo.com/blog/2016/12/02/cong-an-nghe-an-danh-dan-tan-bao-cuop-tai-san-lot-quan-ao/>

²⁶ GNSP. Đi khiếu nại và đồng hành với dân oan bị côn đồ hành hung.

<http://www.tinmungchonguoingheo.com/blog/2016/12/22/di-khieu-nai-va-dong-hanh-voi-dan-oan-bi-con-do-hanh-hung/>

²⁷ SBTN. Nhà hoạt động Dũng Aduku bị côn an đánh đập cướp tài sản.

<http://www.sbtn.tv/nha-hoat-dong-dung-aduku-bi-con-an-danh-dap-cuop-tai-san/>

²⁸ Hội Anh Em Dân Chủ. Nguyễn Hồ Nhật Thành: “Bạo lực không làm ta khuất phục”.

<https://haedc.org/2016/12/29/nguyen-ho-nhat-thanh-bao-luc-khong-lam-ta-khuat-phuc/>

²⁹ VOA. MS Nguyễn Trung Tôn bị ‘mật vụ công an hành hung’.

<http://www.voatiengviet.com/a/muc-su-nguyen-trung-ton-mat-vu-cong-an-hanh-hung-chung-toi/3745817.html>

³⁰ AFP. Vietnam's propaganda agents battle bloggers online.

<http://www.bangkokpost.com/tech/computer/331539/vietnam-propaganda-agents-battle-bloggers-online>

³¹ Dân Luận. Mắm tôm: Vũ khí tối tân của công an nhằm tiêu diệt phụ nữ và trẻ con.

<https://www.danluan.org/video/20160222/mam-tom-vu-khi-toi-tan-cua-cong-an-nham-tieu-diet-phu-nu-va-tre-con>

³² Ba Sàm. Những người ủng hộ ông Hoàng Dũng bị ném mắm tôm!

<https://anhbasam.wordpress.com/2016/03/28/7650-nhung-nguoi-ung-ho-ong-hoang-van-dung-bi-nem-mam-tom/>

³³ Diễn đàn Xã hội Cấp tiến. Đảng mắm tôm tấn công Fb Nguyễn Văn Thạnh.

<https://www.facebook.com/diendandansu/posts/980258135414323>

³⁴ GNSP. Các thành viên Trung ương GHPGHHHTT bị hành hung và đe dọa.

<http://www.tinmungchonguoingheo.com/blog/2016/06/03/cac-thanh-vien-trung-uong-ghpgghhtt-bi-hanh-hung-va-de-doa/>

(14-8-2016),³⁵ Blogger Nguyễn Tường Thụy (2-12-2016),³⁶ Nhà hoạt động dân chủ Phạm Văn Trội (20-12-2016).³⁷

- **Phá hoại phương tiện sinh sống:** Tiêu hủy vườn tiêu và cà-phê của gia đình cựu tù nhân Trần Minh Nhật,³⁸ cướp đoạt tài sản của vợ chồng cựu tù nhân lương tâm LS Lê Thị Công Nhân và Ngô Duy Quyền,³⁹ gây khó dễ cho việc kinh doanh của gia đình MS Nguyễn Trung Tôn.⁴⁰

Theo các tổ chức Liên Đoàn Quốc Tế Nhân Quyền, Ủy Ban Bảo Vệ Quyền Làm Người Việt Nam và Hội Nhân quyền Pháp thì Việt Nam là quốc gia có nhiều tù nhân chính trị nhất tại Đông Nam Á.⁴¹

3. Quyền Lập Hội, Biểu Tình, Cư Trú và Đi Lại

Điều 25 Hiến pháp VN ấn định: “Công dân có quyền tự do ngôn luận, tự do báo chí, tiếp cận thông tin, hội họp, lập hội, biểu tình. Việc thực hiện các quyền này do pháp luật quy định.” Vì tính cách quan yếu của quyền tự do ngôn luận, tự do báo chí, và quyền được thông tin trong hoàn cảnh cụ thể của VN hôm nay, bản báo cáo này đã có một mục riêng cho các vấn đề này [Chương IV- Quyền Tự do Ngôn luận].

3. 1. Quyền Tự Do Lập Hội

Từ năm 2005 chính phủ đã công bố Dự luật về Hội. Năm 2014, sau 11 lần sửa đổi dự luật vẫn chưa được đưa ra Quốc hội thảo luận và biểu quyết. Đến cuối năm 2015, Chủ tịch Quốc hội Nguyễn Sinh Hùng tuyên bố Quốc hội sẽ chuyển giao việc biểu quyết Luật về Hội cho Quốc hội khóa tới;⁴² và có thể phải đến tháng 10 năm 2016, Quốc hội mới trở lại với luật này. Tuy nhiên đến tháng 10, 2016 việc biểu quyết Luật về Hội đã được rút ra khỏi chương trình làm việc của Quốc hội và chuyển lại cho kỳ họp sau.

Sự chậm trễ bất thường này cho thấy Nhà nước vẫn còn lo sợ người dân sẽ sử dụng luật này như là một phương tiện pháp lý qua mặt sự kiểm soát của Nhà nước trong việc xây dựng những tổ chức

³⁵ Dân Lâm Báo. *Công an gia tăng khủng bố linh mục Phan Văn Lợi*.

<http://danlambaovn.blogspot.com.au/2016/08/cong-an-tang-khung-bo-lm-phan-van-loi.html>

³⁶ Nguyễn Tường Thụy. *Thư ngỏ gửi ông Nguyễn Thế Hùng, Trưởng Công an Huyện Thanh Trì*.

<http://www.rfavietnam.com/node/3593>

³⁷ Hội Anh Em Dân Chủ. *Công an Hà Nội khủng bố nhà riêng anh Phạm Văn Trội*.

<https://haedc.org/2016/12/21/cong-an-ha-noi-khung-bo-nha-rieng-anh-phan-van-troi/>

³⁸ RFA. *Những cựu tù nhân lương tâm không có Tết*.

<http://www.rfa.org/vietnamese/programs/OverseasVietnamese/no-tet-for-former-prisoner-of-conscience-tt-01142016152657.html>

³⁹ Dân Lâm Báo. *Ông Ngô Duy Quyền - chồng luật sư Lê Thị Công Nhân bị bắt*.

<http://danlambaovn.blogspot.com/2016/02/ong-ngo-duy-quyen-chong-luat-su-le-thi.html>

⁴⁰ Hội Anh Em Dân Chủ. *Mục Sư Nguyễn Trung Tôn và gia đình luôn bị nhà cầm quyền Thanh Hóa khủng bố!*

<https://haedc.org/2016/10/14/muc-su-nguyen-trung-ton-va-gia-dinh-luon-bi-nha-cam-quyen-thanh-hoa-khung-bo/>

⁴¹ Người Việt Online. *Việt Nam có nhiều tù nhân chính trị nhất tại Đông Nam Á*.

<http://www.nguoi-viet.com/viet-nam/viet-nam-co-nhieu-tu-nhan-chinh-tri-nhat-tai-dong-nam/>

⁴² BBC. *Luật về Hội - phép thử bị trì hoãn?*

http://www.bbc.com/vietnamese/vietnam/2015/09/150925_vn_draft_association_law_views

độc lập.

Theo tờ trình Luật về hội của Chính phủ gửi Quốc hội thì tính đến tháng 12 năm 2014 cả nước có 52.565 hội (483 hội hoạt động phạm vi cả nước và 52.082 hội hoạt động phạm vi địa phương.) Đây là những hội đoàn do ĐCSVN thành lập như là những đoàn thể ngoại vi, hoặc những hội đoàn chịu sự kiểm soát của chính quyền. Ngân sách quốc gia đã phải chi cho các hội đoàn này vào khoảng 68 ngàn tỷ đồng (tương đương 3 tỷ Mỹ kim).⁴³

Trong những năm gần đây, nhiều tổ chức xã hội dân sự tranh đấu cho quyền con người đã được hình thành và hoạt động “một cách bất hợp pháp,” như Khối 8406, Diễn đàn Xã hội Dân sự, Hội Cựu tù nhân lương tâm, Mạng lưới Blogger Việt Nam, Hội Anh em Dân chủ, Hội Bầu bí Tương thân, Hiệp hội Dân oan, Phong trào liên đới Dân oan, Hội Ái hữu Tù nhân Chính trị Tôn giáo, Con đường Việt Nam, Bạch Đằng Giang Foundation, Hội Phụ nữ Nhân quyền, Truyền thông Dòng Chúa Cứu Thế, Hội Nhà Báo Độc Lập Việt Nam, Lao Động Việt, Green Trees, Hội hỗ trợ nạn nhân bạo hành...

Mặc dù hoạt động còn rất giới hạn, hầu hết qua phương tiện mạng xã hội, và luôn bị đàn áp, những hội đoàn này đã tạo được một sinh khí mới cho quyền tự do lập hội, một quyền có ghi trong Hiến pháp Việt Nam.

Chính quyền cộng sản luôn lo sợ trước sự ra đời của những tổ chức xã hội dân sự vì họ luôn bị ám ảnh rằng các tổ chức này sẽ đi “từ ‘phản biện’ hướng đến ‘phản đối’ và cuối cùng thành tổ chức ‘phản động, chống đối’ Đảng Cộng sản và Nhà nước xã hội chủ nghĩa.”

3. 2. Quyền Tự Do Biểu Tình

Dự luật Biểu tình do Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng đề nghị vào tháng 11 năm 2011, nhưng đến cuối năm 2015 vẫn chưa được Quốc hội thảo luận. Đầu năm 2016, Bộ trưởng Tư pháp VN, Hà Hùng Cường cho hay vì “ý kiến của các thành viên của Chính phủ còn rất khác nhau về nội dung dự luật” cho nên Chính phủ đề nghị Quốc hội cho phép chuyển dự án Luật biểu tình qua kỳ họp thứ 2 của Quốc hội Khóa 14 (cuối năm 2016).⁴⁴ Tuy nhiên, cũng như dự án Luật về hội, dự án Luật biểu tình đã được dời lại cuối năm 2017.⁴⁵

Cho đến nay việc tụ tập để bày tỏ quan điểm và nguyện vọng của người dân vẫn còn bị quy định bởi Nghị định 38/2005 của Chính phủ. Theo Nghị định này, muốn tập hợp từ 5 người trở lên, người dân phải đăng ký trước với Ủy ban Nhân dân có thẩm quyền, và phải khai trình tên tuổi người tham dự, nội dung, ngày giờ... của buổi họp.

Tuy thế, năm 2016 lại được đánh dấu bởi những cuộc biểu tình của quần chúng ở nhiều nơi nhằm những mục tiêu khác nhau: từ việc dân oan bị cướp đất đòi công lý, công nhân bị bóc lột đòi cải thiện tiền lương và điều kiện làm việc, tín hữu đòi tự do tôn giáo, người dân chống Trung cộng

⁴³ Tuổi Trẻ Online. *Tổng chi phí cho các hội lên tới 68.000 tỉ đồng.*

<http://tuoitre.vn/tin/kinh-te/tai-chinh/20160707/tong-chi-phi-cho-cac-hoi-len-toi-68000-ti-dong/1133212.html>

⁴⁴ Tuổi Trẻ Online. *Chính phủ lại xin lùi dự án Luật biểu tình.*

<http://tuoitre.vn/tin/chinh-tri-xa-hoi/20160217/chinh-phu-lai-xin-lui-du-an-luat-bieu-tinh/1052683.html>

⁴⁵ VietnamNet. *Trình luật Biểu tình vào cuối năm 2017.*

<http://vietnamnet.vn/vn/thoi-su/quoc-hoi/trinh-luat-bieu-tinh-vao-cuoi-nam-2017-318373.html>

xâm lấn lãnh hải và hải đảo đến việc phản đối sự bạo hành của công an, phản đối chính quyền phá hoại môi trường sống, và cổ xúy cho quyền của những người đồng tính, song tính, và chuyển tính (LGBT).

Các cuộc tụ họp của dân oan đòi quyền tư hữu đất vẫn tiếp tục xảy ra nhiều nơi trên toàn lãnh thổ vào nhiều thời điểm khác nhau trong năm 2016. Có những vụ quy tụ người biểu tình từ nhiều địa phương khác nhau, như:

- Ngày 19-1-2016, cuộc biểu tình của dân oan 3 miền tại Trụ sở Tiếp dân của Trung ương Đảng và Chính phủ Số 1 Ngô Thị Nhậm Hà Nội.
- Ngày 27-02-2016, nhiều cuộc biểu tình ở nhiều nơi trong Ngày Quốc Tế Đồng Hành cùng Dân Oan Việt Nam.
- Ngày 31-3-2016, cuộc biểu tình của dân oan Dương Nội, Thanh Oai và một số tỉnh thành khác trước Trụ sở Tiếp dân của Trung ương Đảng và Nhà nước số 1 Ngô Thị Nhậm, Quận Hà Đông.
- Ngày 13-6-2016, cuộc biểu tình đòi tự do cho dân oan Cán Thị Thêu tại trụ sở tiếp dân số 1 Ngô Thị Nhậm Hà Đông Hà Nội.
- Ngày 8-9-2016, cuộc biểu tình của dân oan từ Bình Dương, Đồng Nai, Bình Định, An Giang, Vũng Tàu, Nghệ An, Hải Phòng, Bắc Giang, Hải Dương tại Hà Nội.
- Và sôi động nhất là những cuộc biểu tình nhiều ngày của dân oan ba miền tại Hà Nội vào tháng 12 nhân dịp kỷ niệm Ngày Quốc tế Nhân quyền.

Đặc biệt với sự kiện công ty luyện kim Formosa của Đài Loan thải chất độc làm ô nhiễm biển các tỉnh Miền Trung, nhiều cuộc biểu tình tự phát với quy mô lớn lên đến hàng chục ngàn người đã xảy ra ở nhiều nơi trên cả nước. Sự việc phát sinh từ đầu tháng 4 năm 2016 khi hàng trăm tấn cá chết trôi tạt vào bờ biển Vũng Áng (Hà Tĩnh) và sau đó lan ra vùng biển Quảng Bình, Quảng Trị, Thừa Thiên-Huế. Sự kiện khiến hàng chục ngàn gia đình ngư dân mất phương tiện sinh sống và môi trường biển bị nhiễm độc lâu dài. Không những chỉ có ngư dân địa phương xuống đường biểu tình đòi bồi thường thiệt hại mà người dân khắp cả nước đã đứng lên đòi hỏi đóng cửa nhà máy Formosa. Chẳng hạn, ngày 1 tháng 5,

Ngày 7-7-2016, một người dân bị thương trong lúc tham gia biểu tình chống thảm họa môi trường tại tỉnh Quảng Bình đang được cấp cứu. Ảnh RFA.

hàng ngàn người tham gia các cuộc tuần hành tại Hà Nội, Sài Gòn, Nha Trang, và Vũng Tàu; ngày 2-10-2016, hàng chục ngàn người trước cửa nhà máy Formosa (Hà Tĩnh); ngày 12-12-2016, hàng ngàn người dân vùng biển thuộc xã Kỳ Hà, Kỳ Văn và Kỳ Tân, tỉnh Hà Tĩnh trên quốc lộ 1. Các cuộc biểu tình đòi bồi thường thiệt hại và yêu cầu đóng cửa nhà máy Formosa tiếp tục tại nhiều

thành phố trên cả nước, và vẫn còn tiếp tục trong quý 1 năm 2017.

Các cuộc biểu tình chống Trung Cộng, tuy không mãnh liệt như năm 2014 khi Trung Cộng đem dàn khoan dầu vào lãnh hải Việt Nam, nhưng vẫn tiếp tục diễn ra ở Hà Nội và Sài Gòn trong những dịp kỷ niệm các biến cố Trung Cộng chiếm đảo Hoàng Sa (19-1), cuộc hải chiến đảo Gạc Ma (14-3), cuộc chiến biên giới Trung-Việt năm 1979, và nhất là sau phán quyết của Tòa Án Trọng Tài Thường Trục La Haye trong vụ Philippines kiện Trung Quốc về Biển Đông (17-7-2016).

Trong hầu hết các cuộc biểu tình trên, chính quyền đã dùng lực lượng an ninh chìm nổi ngăn chặn và đàn áp thô bạo. Trong lúc đó để đánh lừa dư luận thế giới, chính quyền lại tạo điều kiện dễ dàng cho việc tổ chức lễ hội Viet Pride của những người đồng tính, song tính và chuyển giới (LGBT) với sự tham dự của một số sứ quán các nước.⁴⁶ Thái độ này của chính quyền chỉ nhằm mục đích che lấp những vi phạm nhân quyền của họ đối với những người dân mà họ cho là có thể tạo nên nguy hiểm cho độc quyền chính trị của họ trong lúc tỏ ra thân thiện với những nhóm xã hội dân sự vô hại.

Nói tóm lại, chính quyền đã tùy tiện sử dụng quyền biểu tình như một công cụ chính trị có lợi cho đảng cầm quyền.

3.3. Quyền Tự Do Cư Trú và Đi Lại

Chiếu điều 13 của Bản Tuyên ngôn Quốc tế Nhân quyền, Hiến pháp Việt Nam năm 2013 quy định rằng “Công dân có quyền tự do đi lại và cư trú ở trong nước, có quyền ra nước ngoài và từ nước ngoài về nước.” (Điều 23). Tự do đi lại và tự do cư trú không chỉ là những quyền nhân thân quan trọng, mà hơn thế nữa đây là những điều kiện tiên quyết cho quyền chính trị của công dân. Vì thế mức độ thực thi quyền chính trị có thể được đo lường qua việc bảo đảm quyền tự do cư trú và tự do đi lại của người dân, đặc biệt là những người bất đồng chính kiến.

Hiện nay, ngoài việc bắt giam vào nhà tù, chính quyền có thể giới hạn quyền cư trú và quyền đi lại của người dân bằng nhiều biện pháp hành chính. Thông thường nhất là chế độ đăng ký hộ khẩu, một hình thức kiểm soát dân cư chỉ còn được áp dụng tại Trung Cộng, Bắc Triều Tiên, và Việt Nam. Chế độ đăng ký hộ khẩu đã được chính quyền Việt Nam sử dụng từ thập niên 50 cho đến nay và mặc dù đã gây ra nhiều hậu quả tiêu cực trong mọi lãnh vực từ kinh tế đến xã hội, chính quyền vẫn không chịu từ bỏ bởi vì đây là một trong những phương tiện kiểm soát an ninh chính trị hữu hiệu nhất. Một hình thức kiểm soát khác là biện pháp “quản chế hành chính” được quy định bởi Nghị định 31/CP do Ông Võ Văn Kiệt ban hành năm 1997. Với quyết định quản chế hành chính, Chủ tịch Ủy ban Nhân dân cấp tỉnh có toàn quyền chỉ định cư trú bất cứ công dân nào, cấm họ không được hành nghề, không được di chuyển, không được tiếp xúc với quần chúng, không được trả lời phỏng vấn và không được tham gia chính quyền khi xét thấy họ có hành vi xâm phạm đến an ninh quốc gia được quy định trong Bộ Luật Hình sự nhưng chưa đến mức phải truy tố. Hầu hết những nhà bất đồng chính kiến tại Việt Nam đều đã chịu qua hình phạt này. Hiện nay, những nhân vật đối kháng hàng đầu như Đức Tăng Thống Thích Quảng Độ và LM Nguyễn Văn Lý vẫn đang bị quản thúc tại gia với biện pháp “quản chế hành chính.”

⁴⁶ <http://www.vietpride.info/>

Trong năm 2016, ngoài việc duy trì các hình thức trên, chính quyền còn ngang nhiên dùng an ninh ngăn cản, chặn bắt, và tịch thu sổ thông hành với lý do rất mơ hồ “bảo vệ an ninh quốc gia và trật tự an toàn xã hội.” theo Nghị định số 136/2007/NĐ-CP ngày 17/7/2007 của Chính phủ. Sau đây là một số vụ tiêu biểu chính quyền vi phạm quyền tự do đi lại của người dân với lý do “an ninh quốc gia”:

- Ngày 31-1-2016, an ninh sân bay Đà Nẵng câu lưu nhà hoạt động nhân quyền Nguyễn Anh Tuấn sau 3 năm du học và hoạt động bảo vệ nhân quyền ở nước ngoài trở về.
- Ngày 30-3-2016, bà Trần Thị Hồng, vợ MS tù nhân lương tâm Nguyễn Công Chính, bị ngăn chặn không cho gặp Đại sứ Lưu động về tự do tôn giáo Hoa Kỳ David Saperstein.
- Ngày 4-4-2016, ông Mai Văn Tám, thành viên Hội Anh Em Dân Chủ bị an ninh sân bay Nội Bài bắt giữ sau khi tham dự hội nghị diễn đàn Xã Hội Dân Sự khu vực ASEAN tại Bangkok, Thái Lan trở về.
- Ngày 17-4-2016, nhà báo Phạm Chí Dũng, ông Bùi Minh Quốc, nhà báo Đoàn Trang, và Nhà báo tự do Nguyễn Tường Thụy bị ngăn chặn không cho đến tham dự tọa đàm về việc TT Obama thăm Việt Nam.
- Ngày 24-4-2016, một số thành viên của Hội Anh Em Dân Chủ bị công an ngăn cản, bắt giữ khi chuẩn bị mừng sinh nhật lần thứ ba của hội này tại Hà Nội.
- Ngày 12-5-2016, công an ngăn cấm HT Thích Thanh Quang, Viện trưởng Viện Hoá Đạo, và Đạo hữu Lê Công Cầu, Tổng Thư ký Viện Hoá Đạo vào Saigon phụ tá Đức Tăng Thống Thích Quảng Độ tiếp Phái đoàn Sứ quan Úc Đại Lợi đến vấn an.
- Ngày 24-5-2016, nhà báo tự do Đoàn Trang và TS Nguyễn Quang A bị ngăn cản không cho đến dự buổi tiếp xúc với TT Obama và một số đại diện các tổ chức xã hội dân sự tại Hà Nội.
- Ngày 3-6-2016, nghệ sĩ Tạ Trí Hải, người thường tham gia các cuộc xuống đường đòi dân chủ-nhân quyền, bị một nhóm người bắt đưa đi giam giữ tại một trung tâm bảo trợ xã hội.
- Ngày 11-6-2016, nhà hoạt động nhân quyền Phạm Bá Hải bị công an tỉnh An Giang ngăn cản không cho tham dự tiệc cưới của một cựu tù nhân lương tâm.
- Ngày 1-7-2016, LS Lê Quốc Quân và nhà báo JB Nguyễn Hữu Vinh bị công an đội lột côn đồ cản không cho đi dự tiệc chiêu đãi của Tòa Đại Sứ Hoa Kỳ.
- Ngày 6-7-2016, bà Vũ Minh Khánh, vợ tù nhân lương tâm Nguyễn Văn Đài bị câu lưu tại sân bay Nội Bài sau nhiều ngày vận động tự do cho chồng ở nước ngoài trở về.
- Ngày 30-7-2016, Mục sư Phạm Ngọc Thạch bị thu hộ chiếu và cấm xuất cảnh tại sân bay Tân Sơn Nhất khi ông đi Đông Timor tham dự Hội nghị của các tổ chức xã hội dân sự ASEAN về tự do tôn giáo.
- Ngày 5-8-2016, TS Nguyễn Quang A bị ngăn cản gặp gỡ một số quan chức ngoại giao nước ngoài.
- Ngày 26-9-2016, nhà báo độc lập Vũ Quốc Ngừ bị chặn lại ở sân bay Nội Bài khi trên đường đi dự một cuộc hội thảo của tổ chức Phóng viên Không Biên giới tại Paris, Pháp.
- Ngày 8-11-2016, Lm Phan Văn Lợi bị hai công an thường phục chặn không cho ra khỏi

nhà.

- Ngày 13-1-2017, nhà văn Nguyễn Viện, LS Lê Công Định, và nhà báo Phạm chí Dũng bị ngăn cản gặp Ngoại trưởng Hoa Kỳ John Kerry.
- Ngày 13-1-2017, cựu tù nhân lương tâm Phạm Thanh Nghiên bị ngăn cản đưa cha chồng đi chữa bệnh tại Thái Lan

Không những vi phạm quyền tự do đi lại của những người bất đồng chính kiến, chính quyền CSVN còn ngăn cản những nhân vật nước ngoài mà họ cho là bất lợi cho đảng cầm quyền. Chẳng hạn, vào trung tuần tháng Giêng 2016, chính quyền đã không cho phép Đức hồng y Reinhard Marx, Chủ tịch Hội đồng Giám mục Đức đến thăm giáo Phận Vinh; họ cũng đã ngăn cản Nghị sĩ Đài Loan Tô Trị Phần thăm một trại mồ côi thuộc Giáo phận Vinh ngày 31-7-2016.

Nói tóm lại, từ trung ương đến địa phương, chỉ có khoảng 4.5 triệu đảng viên ĐCSVN, trong số gần 92 triệu công dân VN, là những người được quyền sinh hoạt chính trị. Số còn lại đã bị tước đoạt mất quyền và cơ hội tham gia lãnh đạo và quản lý đất nước. Chính vì thế tổ chức Freedom House, trong *Bản Phúc Trình về Quyền Chính trị và Tự do dân sự trên thế giới 2017* đã xếp VN ở mức 7/7 về quyền chính trị trong thang điểm từ 1 tới 7, và mức 5/7 về các quyền tự do dân sự;⁴⁷ không có tiến bộ so với năm trước.

⁴⁷ Freedom House. *Freedom in the World 2017*. <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2017/vietnam>

IV

QUYỀN TỰ DO PHÁT BIỂU VÀ TỰ DO NGÔN LUẬN

Hiến pháp VN được tu chính năm 2013 quy định “Công dân có quyền tự do ngôn luận, tự do báo chí, tiếp cận thông tin, hội họp, lập hội, biểu tình. Việc thực hiện các quyền này do pháp luật quy định.” (Điều 25) Tuy nhiên tình hình sinh hoạt báo chí, truyền thanh, truyền hình, và Internet trong năm 2016 chứng tỏ cho thấy đó chỉ là những khẩu hiệu trống rỗng. Chính quyền vẫn tiếp tục xâm phạm quyền tự do ngôn luận của người dân bằng cách:

- Tiếp tục chiếm giữ độc quyền thông tin,
- Tiếp tục ngăn chặn thông tin bất lợi cho chế độ, và
- Tiếp tục đàn áp những người trình bày sự thật hoặc dám bày tỏ quan điểm chính kiến trái ngược.

1. Ngôn Luận Là Độc Quyền Của Nhà Nước CSVN

Việc cải tổ luật pháp nhằm củng cố độc quyền ngôn luận cũng như việc gia tăng số lượng bộ máy tuyên truyền của ĐCSVN cho thấy rõ không có một bước tương nhượng nào đối với quyền tự do phát biểu của người dân trong thời gian gần đây.

Ngày 5-4-2016, tại Kỳ họp thứ 11, Quốc hội nước CHXHCN Việt Nam khóa XIII đã thông qua Luật Báo chí năm 2016 và Luật sẽ có hiệu lực từ ngày 1-1-2017. Mặc dù được cơ quan tuyên truyền của Nhà nước đánh bóng có nhiều điểm mới so với luật báo chí trước đây, thực chất cốt lõi vẫn không có gì thay đổi. Điều 4 của Luật Báo chí 2016 lặp lại điều 6 của Luật báo chí 1999 khi xác định nhiệm vụ của báo chí là: “tuyên truyền, phổ biến, góp phần xây dựng và bảo vệ đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước...”

Vai trò của ĐCSVN đối với báo chí đã được minh định rõ trong Tờ trình về Dự án Luật Báo chí của Chính phủ gửi Quốc hội ngày 19-10-2015: “Báo chí phải đặt dưới sự lãnh đạo toàn diện, trực tiếp của Đảng, quản lý của Nhà nước, hoạt động trong khuôn khổ pháp luật.” Vì thế, với Luật mới về báo chí 2016, việc sở hữu và quản lý các cơ quan báo chí vẫn hoàn toàn nằm trong tay Nhà nước, hay chính xác hơn trong tay của ĐCSVN. Tư nhân không có quyền sở hữu bất cứ cơ quan ngôn luận nào.

Bởi vì mục tiêu và việc quản lý truyền thông đã được đảng cầm quyền xác định rõ rệt như thế cho nên những số liệu thống kê về số người sử dụng Internet, số trang mạng điện tử, số báo giấy phát hành, số đài truyền hình, và số phóng viên được cấp thẻ hành nghề mà chính quyền thường trưng ra như là những bằng chứng tôn trọng quyền tự do ngôn luận. Thực tế những số liệu này chỉ nói rõ

hơn mức độ trấn áp quyền tự do ngôn luận của chính quyền đối với người dân mà thôi.¹

2. Chính Quyền Tiếp Tục Ngăn Chặn Thông Tin Trái Chiều

Đồng thời với việc ban hành Luật Báo chí 2016, ngày 6-4-2016, Quốc hội Việt Nam biểu quyết thông qua Luật Tiếp cận Thông tin (Law on Access to Information). Khác với luật Báo chí 2016, vốn là một bộ luật cũ được tu chính, Luật Tiếp cận Thông tin là một bộ luật mới mà theo cơ quan đề xuất dự án luật là để “mở rộng dân chủ, bảo đảm quyền công dân, quyền con người”, “tạo cơ chế nhân dân thực hiện đầy đủ quyền làm chủ, nhất là dân chủ trực tiếp”, “bảo đảm quyền được thông tin của công dân.”²

Trong hầu hết các quốc gia trên thế giới, mục đích của các bộ luật về tự do tiếp cận thông tin là để bảo vệ quyền của người dân được biết những thông tin nhà nước dùng để đưa ra những chính sách và quyết định có ảnh hưởng đến họ. Luật tiếp cận Thông tin 2016 của Việt Nam, trái lại, chỉ cho phép người dân được biết những tin tức chính quyền muốn truyền đạt, và luật hóa việc cấm đoán những thông tin không thuận lợi cho đảng cầm quyền với những khái niệm mơ hồ được chép sao lại từ Bộ luật hình sự như lợi ích của Nhà nước, an ninh quốc gia, phá hoại chính sách đoàn kết (Điều 6 & 11 Luật tiếp cận Thông tin.)

Ngày 10-10-2016, Công an TP Nha Trang bắt blogger Mẹ Năm Nguyễn Ngọc Như Quỳnh tại tư gia. Ảnh A.X

Riêng đối với những nguồn thông tin từ thế giới bên ngoài, ngày 26 tháng 12 năm 2016, Bộ TT & TT ban hành Thông tư số 38 quy định chi tiết về việc cung cấp thông tin công cộng qua biên giới. Theo thông tư này, chính quyền Việt Nam sẽ gỡ bỏ hoặc chặn những trang thông tin điện tử có nguồn gốc từ nước ngoài, không cho người sử dụng tại Việt Nam truy cập đến, nếu xét thấy các thông tin đó chống lại Nhà nước Việt Nam, gây phương hại đến an ninh quốc gia, xuyên tạc, phát tán thông tin giả mạo.

Trong thực tế từ lâu chính quyền CSVN đã sử dụng nhiều phương tiện để ngăn chặn người dân tiếp cận với các nguồn thông tin từ bên ngoài như: kiểm duyệt văn hóa phẩm “độc hại” tại các cửa khẩu hoặc dịch vụ bưu chính, phá sóng các đài phát thanh việt ngữ từ hải ngoại, xây dựng tường lửa, và đánh sập các trang mạng và facebook của những người bất đồng chính kiến.

Chẳng hạn đối với Facebooks, chính quyền đã ít nhất 2 lần ngăn cản việc truy cập mạng xã hội

¹ Theo Bộ Thông Tin và Truyền Thông, hiện nay cả nước có 859 tờ báo và tạp chí in (199 báo, 660 Tạp chí). Về báo chí điện tử, cả nước có 135 báo và tạp chí điện tử, chủ yếu là báo điện tử của các cơ quan báo chí in. Về phát thanh, truyền hình, hiện cả nước có 67 đài phát thanh, truyền hình Trung ương và địa phương. BTT&TT. “Hội nghị báo chí toàn quốc triển khai nhiệm vụ năm 2017.”

<http://mic.gov.vn/Pages/TinTuc/133693/Hoi-nghi-bao-chi-toan-quoc-trien-khai-nhiem-vu-nam-2017.html>

² Tờ trình về dự án Luật tiếp cận thông tin của Chính phủ gửi Quốc hội khóa XIII, 10/2015

này trong tháng 5-2016; lần thứ nhất nhân dịp Tổng thống Obama thăm Việt nam từ ngày 22 đến ngày 25;³ lần thứ hai trong suốt hai tuần lễ có những cuộc biểu tình chống nhà máy Formosa gây ô nhiễm.⁴

Ngoài ra trên phương diện tổ chức, chính quyền cũng tiếp tục gia tăng quyền hạn và nhân sự cho bộ máy kiểm soát và tuyên truyền như Cục An ninh mạng đã được thành lập hồi tháng 8 năm 2014 và hệ thống dư luận viên được công khai thừa nhận vào năm 2013. Trong năm 2015, ngoài việc tăng cường nhân sự cho đội ngũ các dư luận viên,⁵ chính quyền còn mở rộng phạm vi hoạt động của tổ chức này để vô hiệu hóa hoạt động của những người hoạt động cho nhân quyền trên đường phố.⁶ Cục An ninh mạng (A68) trực thuộc Bộ Công an là cơ quan có nhiệm vụ bảo đảm an ninh và an toàn thông tin mạng. Hầu hết các quốc gia trên thế giới đều có một cơ quan tương tự. Tuy nhiên điểm khác biệt là trong lúc đối tượng phục vụ của các cơ quan an ninh mạng trong các quốc gia dân chủ là an ninh quốc gia và phúc lợi của người dân thì Cục An ninh mạng tại Việt Nam chủ yếu là phục vụ cho sự thống trị của ĐCSVN.⁷

3. Một Không Gian Bất An Của Nhà Báo Chuyên Nghiệp

Trong năm 2016 tình trạng những người làm công tác truyền thông chuyên nghiệp có thể hành nghề bị hành hung trong lúc tác nghiệp gia tăng đến mức báo động. Mặc dù có nhiều phóng viên bị hành hung không bao giờ lên tiếng vì nhiều lý do,⁸ ít nhất đã có đến 12 trường hợp phóng viên bị hành hung được loan truyền rộng rãi trên các trang báo mạng trong năm 2016, và 4 trường hợp khác trong quý 1 năm 2017:

- Ngày 18-3-2016, phóng viên Nguyễn Quang Hải của Báo điện tử VTC News bất ngờ bị một nhóm người hành hung rồi giam lỏng trong gần 2 giờ đồng hồ tại Hà Nội.⁹
- Ngày 23-3-2016, phóng viên Đỗ Doãn Hoàng của báo Lao Động bị 3 kẻ lạ mặt hành hung dã man tại khu vực chung cư Kim Lũ, TP Hà Nội.¹⁰
- Ngày 26-3-2016, phóng viên Quang Tới của báo Bảo vệ Pháp luật bất ngờ bị hành hung

³ Reuters. *Vietnam restricted access to Facebook during Obama visit: activists*.
<http://www.reuters.com/article/us-vietnam-obama-facebook-idUSKCN0YH2MZ>

⁴ ValueWalk. *Environmental Protests Lead To A Ban On Facebook Inc In Vietnam*.
<http://www.valuewalk.com/2016/05/protests-leads-ban-facebook-vietnam/>

⁵ Infonet. *Cần có những phóng viên giỏi để đấu tranh trực diện trên mạng*.
<http://infonet.vn/can-co-nhung-phong-vien-gioi-de-dau-tranh-truc-dien-tren-mang-post158786.info>

⁶ BBC. *Dư luận viên phá lễ tưởng niệm Gạc Ma*
http://www.bbc.com/vietnamese/vietnam/2015/03/150314_gac_ma_commemoration

⁷ Dân Trí. *Chủ tịch nước kiểm tra công tác và chúc Tết Cục An ninh mạng*.
<http://dantri.com.vn/chinh-tri/chu-tich-nuoc-kiem-tra-cong-tac-va-chuc-tet-cuc-an-ninh-mang-20170125221308964.htm>

⁸ Dân Trí. *Nhiều phóng viên bị đe dọa, hành hung nhưng chỉ 1/5 số vụ có thông tin*.
<http://dantri.com.vn/xa-hoi/nhieu-phong-vien-bi-de-doa-hanh-hung-nhung-chi-15-so-vu-co-thong-tin-1434872706.htm>

⁹ Vietnam Plus. *Một phóng viên bị hành hung, giam lỏng khi đang tác nghiệp*.
<http://www.vietnamplus.vn/mot-phong-vien-bi-hanh-hung-giam-long-khi-dang-tac-nghiep/376863.vnp>

¹⁰ Công Lý. *Xác định 3 hung khí đánh nhà báo Đỗ Doãn Hoàng*.
<http://congly.vn/an-ninh-hinh-su/xac-dinh-3-hung-khi-danh-nha-bao-do-doan-hoang-144014.html>

trong lúc làm phóng sự điều tra việc nạo vét Sông Cầu tại hai tỉnh Bắc Ninh và Bắc Giang.¹¹

- Ngày 22-7-2016, phóng viên Nguyễn Anh Tuấn thuộc Đài truyền hình VTC và phóng viên Khánh Hòa thuộc báo Lao Động bị một nhóm người xưng là bảo vệ công ty Phú Hà tỉnh Phú Thọ (đơn vị đã xử lý 142 tấn rác thải của nhà máy Formosa) cản trở và hành hung.¹²
- Ngày 4-8-2016, phóng viên Đỗ Văn Tuấn thuộc tạp chí Văn hiến Việt Nam bị hai người lạ mặt dùng dao chém gây thương tích sau khi điều tra việc cưỡng chế giải phóng mặt bằng xây dựng quốc lộ 37 thuộc tỉnh Bắc Giang.¹³
- Ngày 6-8-2016, phóng viên Đinh Tiệp của báo Tài nguyên Môi trường cùng một số đồng nghiệp thuộc báo khác bị Phó chủ tịch xã Cẩm Muộn (huyện Quế Phong - Nghệ An) chặn đường đe dọa khi đang điều tra việc khai thác vàng trái phép.¹⁴
- Ngày 21-9-2016, phóng viên Đỗ Thanh Hải của VTC News đã bị công an và dân phòng đánh đập khi cùng một số đồng nghiệp điều tra việc cưỡng chế sai quy trình tại xã Cư Kpô (huyện Krông Búk, Đắk Lắk).¹⁵
- Ngày 23-9-2016, phóng viên Quang Thế của báo Tuổi trẻ TP Hồ chí Minh (Văn phòng Hà Nội) đang lúc sẵn tin về một tai nạn xe hơi trên cầu Nhật Tân đã bị một nhóm người, trong đó có cán bộ chiến sĩ Đội Cảnh sát Hình sự - Công an Huyện Đông Anh mặc thường phục lao vào cản trở và hành hung.¹⁶
- Ngày 6-11-2016, phóng viên Nguyễn Tùng của Đài truyền hình kỹ thuật số VTC, và đồng nghiệp Phạm Hiền thuộc báo Pháp luật Việt Nam đang làm phóng sự điều tra khu giết mổ động vật tập trung tại huyện Thanh Oai, Hà Nội, thì bị một nhóm đối tượng côn đồ hành hung.¹⁷
- Ngày 6-11-2016, phóng viên Đặng Văn Nghinh và phóng viên Nguyễn Anh Tuấn thuộc Đài Phát thanh Truyền hình tỉnh Thái Nguyên đã bị hai người đàn ông dùng gậy hành hung thô bạo khi đang điều tra việc khai thác cát sỏi trái phép trên sông thuộc xã Quân Chu, huyện Đại Từ, tỉnh Thái Nguyên.¹⁸
- Ngày 23-12-2016, phóng viên Nguyễn Duy Hoàng và Nguyễn Tuấn An của Thời báo Doanh nhân bị một nhóm người hành hung trong lúc điều tra tình trạng gây ô nhiễm của

¹¹ Pháp Luật Việt Nam. *Nghi án phóng viên báo Bảo vệ Pháp luật bị đánh hội đồng?*

<http://www.phapluatplus.vn/nghi-an-phong-vien-bao-bao-ve-phap-luat-bi-danh-hoi-dong-d9489.html>

¹² VietnamNet. *Phóng viên bị đánh khi tác nghiệp ở nhà máy xử lý chất thải.*

<http://vietnamnet.vn/vn/thoi-su/formosa-xa-thai-phong-vien-bi-danh-khi-tac-nghiep-o-nha-may-xu-ly-chat-thai-317139.html>

¹³ Bảo Vệ Pháp Luật. *Phóng viên Tạp chí Văn hiến bị chém trọng thương.*

<http://baobaovephapluat.vn/kiem-sat/201608/phong-vien-tap-chi-van-hien-bi-chem-trong-thuong-2503372/>

¹⁴ Giáo dục Việt Nam. *Phó chủ tịch xã đòi hành hung phóng viên ngay trong trụ sở.*

<http://giaoduc.net.vn/Xa-hoi/Pho-chu-tich-xa-doi-hanh-hung-phong-vien-ngay-trong-tru-so-post148348.gd>

¹⁵ Tuổi trẻ Online. *Phó chủ tịch xã chỉ đạo giật máy ảnh, khống chế phóng viên.*

<http://tuoitre.vn/tin/chinh-tri-xa-hoi/20160921/pho-chu-tich-xa-chi-dao-giat-may-anh-khong-che-phong-vien/1175322.html>

¹⁶ RFA. *Khi quyền lực tối thượng được nuôi dưỡng?*

http://www.rfa.org/vietnamese/in_depth/police-vested-w-supreme-power-cl-10012016113751.html

¹⁷ Công an Nhân dân. *Phóng viên VTC1 cùng đồng nghiệp bị hành hung khi đang tác nghiệp.*

<http://cand.com.vn/ANTT/Phong-vien-VTC1-cung-dong-nghiep-bi-hanh-hung-khi-dang-tac-nghiep-415783/>

¹⁸ Đại Đoàn kết. *Thái Nguyên: Thêm 2 nhà báo bị hành hung khi tác nghiệp.*

<http://m.daidoanket.vn/giam-sat-phap-luat/thai-nguyen-them-2-nha-bao-bi-hanh-hung-khi-tac-nghiep/132956>

xưởng nghiền than của nhà máy gạch Quang Vinh thuộc thị xã Chí Linh, tỉnh Hải Dương. Phóng viên Hoàng bị thương tích nặng được đưa vào bệnh viện cấp cứu.¹⁹

- Ngày 26-12-2016, phóng viên Đinh Văn Dũng của Báo Pháp luật và Xã hội bị một nhóm bảo vệ khu công nghệ VSIP (Bình Dương) hành hung và cướp dụng cụ hành nghề khi điều tra việc nhóm này đang hành hung hai người khác.²⁰
- Ngày 6-1-2017, phóng viên Trần Thế Dũng của báo Người Lao Động đã bị một số đối tượng hành hung khi đang điều tra tình trạng vận chuyển gia cầm nhập lậu qua biên giới tại làng Kéo Kham, huyện Cao Lộc, tỉnh Lạng Sơn.²¹
- Ngày 12-1-2017, phóng viên Nguyễn Văn Duẩn của báo Đời sống Plus bị hành hung khi điều tra tình hình sản xuất nước ngọt giá rẻ ở thị trấn Thổ Tang (Vĩnh Tường, Vĩnh Phúc).²²
- Ngày 28-2-2017, phóng viên Nguyễn Văn Thanh của báo Thanh Tra bị hai thanh niên thuộc nhóm khai thác quặng trái phép ở huyện Triệu Sơn, tỉnh Thanh Hóa hành hung khi ông đến UBND huyện Triệu Sơn để thảo luận với huyện này về việc xử lý và ngăn chặn việc khai thác quặng trái phép tại địa phương.²³
- Ngày 8-3-2017, phóng viên Phạm Công của báo Vietnammnet bị người mặc áo bảo vệ Công ty Saigontourist hành hung khi đang điều tra việc phục vụ mất trật tự tại bến phà Bãi Cháy cũ thuộc TP Hạ Long, tỉnh Quảng Ninh.²⁴

Ngày 21-9-2016, phóng viên Đỗ Thanh Hải (VTC News) bị công an xã và dân quân tự vệ đánh bầm dập trong lúc đưa tin cưỡng chế đất ở Đắk Lắk. Ảnh Tuổi Trẻ.

Trong các trường hợp phóng viên bị bạo hành ở trên, thủ phạm được xác nhận hoặc là công an hoặc là những người có thế lực làm ăn bất chính nhưng được công an bao che.

Các nhà báo được cấp giấy phép hành nghề thường xuyên được nhắc nhở “phải giữ lễ phải”, tức là phải theo đúng lễ lối thông tin một chiều, bóp méo sự thật do Nhà nước cung cấp. Đã có nhiều nhà

¹⁹ Người Đưa Tin. *Hải Dương: 2 phóng viên bị hành hung khi tác nghiệp tại bãi than.*

<http://www.nguoiduatin.vn/hai-duong-2-phong-vien-bi-hanh-hung-khi-tac-nghiep-tai-bai-than-a311145.html>

²⁰ VietnamNet. *Nghi án bảo vệ khu công nghiệp hành hung phóng viên.*

<http://vietnamnet.vn/vn/thoi-su/bao-ve-khu-cong-nghiep-danh-nguoi-hanh-hung-phong-vien-348403.html>

²¹ VTV. *Một phóng viên bị hành hung tại Lạng Sơn.*

<http://vtv.vn/trong-nuoc/mot-phong-vien-bi-hanh-hung-tai-lang-son-36712.htm>

²² Đời sống Việt Nam. *Điều tra việc sản xuất hàng tiêu dùng Tết kém chất lượng, phóng viên bị hành hung.*

<http://doisongvietnam.vn/dieu-tra-viec-san-xuat-hang-tieu-dung-tet-kem-chat-luong-phong-vien-bi-hanh-hung-15198-5.html>

²³ VietnamNet. *Thanh Hóa làm rõ vụ phóng viên báo Thanh tra bị đánh.*

<http://vietnamnet.vn/vn/thoi-su/tin-nong-thanh-hoa-lam-ro-vu-phong-vien-bao-thanh-tra-bi-danh-359138.html>

²⁴ Lâm Báo Online. *Phóng viên báo Vietnammnet bị hành hung khi đang tác nghiệp.*

<http://nguoiambao.vn/phong-vien-bao-vietnamnet-bi-danh-khi-tac-nghiep-n5031.html>

báo bất tuân bị bắt giữ hoặc bị sa thải vì đã phát biểu lập trường khác với quan điểm của Nhà nước cộng sản từ những vấn đề lớn liên hệ đến đường lối chính sách của đảng đến những chuyện làm ăn bê bối của các quan chức các cấp.

Trong năm 2016 Bộ TT & TT đã thu hồi 13 thẻ nhà báo; đồng thời Hội nhà báo Việt Nam cũng đã xóa tên 313 hội viên vì những lý do khác nhau. Hầu hết các trường hợp kỷ luật đều do “thông tin thiếu nhạy cảm về chính trị, không phù hợp lợi ích của đất nước, của nhân dân...”²⁵ Chẳng hạn, nhà báo Phùng Hiệu, thuộc báo *Công luận*, vì phê bình Fidel

Castro là “một nhà độc tài bảo thủ” nên đã bị kỷ luật, đình chỉ công tác; nhà báo Mai Phan Lợi, thuộc báo *Pháp Luật* bị thu hồi thẻ nhà báo vì đã “xúc phạm nghiêm trọng danh dự của Quân đội nhân dân Việt Nam” khi dùng chữ “tan xác” để mô tả vụ 2 máy bay quân sự của Việt Nam mất tích trên Biển Đông. Vụ kỷ luật gây nhiều chú ý hơn cả trong năm 2016 là việc Báo điện tử Năng lượng mới (PetroTimes) bị đình bản ba tháng và Tổng Biên tập Nguyễn Như Phong bị cách chức và thu thẻ nhà báo. Quyết định kỷ luật không nêu rõ lý do cụ thể; tuy nhiên theo giới thạo tin, chính là vì báo Năng lượng mới đã đăng lại cuộc phỏng vấn của nhà báo Bùi Thanh Hiếu ở hải ngoại với ông Trịnh Xuân Thanh, một cán bộ cao cấp của VN đang bị truy đuổi. Trong cuộc phỏng vấn đó, ông Thanh nói “không tin vào sự chỉ đạo của đồng chí Tổng bí thư.”²⁶

Ngày 23-8-2016, hai người hoạt động nhân quyền Nguyễn Hữu Thiên An (bên trái) và Nguyễn Hữu Quốc Duy (bên phải) trước Tòa án Nhân dân thành phố Nha Trang. Hình Hà Nội Mới.

4. Đàn Áp Những Người Dám Bày Tỏ Quan Điểm Chính Kiến Khác Với Đường Lối Của ĐCSVN

Riêng đối với những nhà báo lề trái, những bloggers hoặc chủ trang facebook bắt đồng chính kiến thì mức độ đàn áp lại càng khắc nghiệt hơn. Chính quyền đã dùng công an mật vụ theo dõi quấy phá cuộc sống và hành hung hoặc sử dụng những điều khoản mơ hồ của Bộ luật Hình sự 1999 để truy tố và bỏ tù họ.

4.1. Lạm Dụng Luật Hình Sự Để Kết Tội Những Nhà Báo “Lề Trái”

Trong năm 2016, việc hình sự hóa quyền tự do phát biểu và tự do ngôn luận đã giảm bớt so với những năm trước vì nhu cầu tuyên truyền để có sự hậu thuẫn quốc tế trong các thương lượng kinh tế-thương mại, nhất là Hiệp Định Đối Tác Xuyên Thái Bình Dương (Trans-Pacific Strategic Economic Partnership Agreement) (TPP). Tuy nhiên việc lạm dụng các điều khoản mơ hồ của Bộ luật Hình sự để bịt miệng và truy tố những nhà báo và những bloggers bắt đồng chính kiến vẫn còn

²⁵ Lao Động. 13 nhà báo bị thu thẻ trong năm 2016.

<http://laodong.com.vn/thoi-su-xa-hoi/13-nha-bao-bi-thu-the-trong-nam-2016-631463.bld>

²⁶ BBC. Thu thẻ nhà báo của ông Nguyễn Như Phong.

http://www.bbc.com/vietnamese/vietnam/2016/10/161003_petrotimes_suspended_nguyen_nhu_phong_sacked

được ghi nhận trong các trường hợp sau:

a. Cáo buộc vi phạm điều 79 BLHS (*hoạt động nhằm lật đổ chính quyền nhân dân*):

- Hai cựu tù chính trị Trần Anh Kim, 13 năm tù giam; và Lê Thanh Tùng, 12 năm tù giam, xử ngày 16-12-2016.
- Hai nhà hoạt động dân chủ Lưu Văn Vịnh và Nguyễn Văn Đức Độ bị bắt ngày 06-11-2016, chưa ra tòa.

b. Cáo buộc vi phạm điều 88 BLHS (*Tuyên truyền chống Nhà nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam*):

- Blogger Nguyễn Ngọc Già, 4 năm tù, xử ngày 30-3-2016, ngày 5-10-2016 được giảm 1 năm.
- Nhà hoạt động Nguyễn Hữu Thiên An, 2 năm tù giam; và Nguyễn Hữu Quốc Duy, 3 năm tù giam, xử ngày 23-8-2016.
- Luật sư Nguyễn Văn Đài và phụ tá Lê Thu Hà, bị bắt ngày 16-12-2015, chưa ra tòa.
- Blogger Mẹ Nấm - Nguyễn Ngọc Như Quỳnh, bị bắt ngày 10-10-2016, chưa ra tòa.
- Blogger Hồ Hải tức bác sĩ Hồ Văn Hải, bị bắt ngày 2-11-2016, chưa ra tòa.
- Blogger Nguyễn Danh Dũng, bị bắt ngày 16-12-2016, chưa ra tòa.
- Nhà hoạt động Trần Thị Nga, bị bắt ngày 21-1-2017, chưa ra tòa.
- Facebooker Bùi Hiếu Võ bị bắt ngày 17-3-2017, chưa ra tòa.
- Facebooker Phan Kim Khánh, bị bắt ngày 21-3-2017, chưa ra tòa.
- Facebooker Nguyễn Hữu Đăng (Đăng Solomon), bị bắt ngày 24-3-2017, chưa ra tòa.

c. Cáo buộc vi phạm điều 257 BLHS (*chống người thi hành công vụ*):

- Cựu tù nhân lương tâm Nguyễn Văn Oai bị bắt lại ngày 19-1-2017, chưa ra tòa.

d. Cáo buộc vi phạm điều 258 BLHS (*Tội lợi dụng các quyền tự do dân chủ xâm phạm lợi ích của Nhà nước, quyền, lợi ích hợp pháp của tổ chức, công dân*):

- Blogger Anh Ba Sàm, 5 năm tù giam; và cộng sự viên bà Nguyễn Thị Minh Thúy, 3 năm tù giam, xử ngày 22-9-2016.
- Ông Nguyễn Văn Hóa, bị bắt ngày 11-1-2017, chưa ra tòa.
- Hai nhà hoạt động Vũ Quang Thuận và Nguyễn Văn Điền bị bắt ngày 2-3-2017 vì cáo buộc làm và phát tán nhiều clip có nội dung xấu lên mạng Internet, chưa ra tòa.

4.2. Đàn áp bằng bạo hành công an

Cũng như đối với các nhà báo chuyên nghiệp, tình trạng bạo hành đối với các nhà báo “lề trái” cũng gia tăng trong năm 2016. Không một bloggers hoặc một chủ trang facebook nào có những sáng tác hoặc đăng lại những bài viết khác với quan điểm của chính quyền mà không bị theo dõi và quấy phá bằng nhiều cách. Nhẹ thì cho công an chìm nổi “canh gác” nhà, nghe lén hoặc cắt điện thoại, mạnh hơn thì ngăn chặn đi lại, tấn công gia cư bằng gạch đá hoặc đồ bắn, xâm nhập gia cư vô cớ, bắt về đồn công an “làm việc” không có lệnh tòa, và hành hung gây thương tích.

Đa số những vụ hành hung nhằm vào những cá nhân riêng lẻ bởi những kẻ vô danh chẳng bao giờ bị truy tố; tuy nhiên cũng có những vụ đánh đập mà công an sắc phục là tác nhân như vụ công an tấn công blogger Nguyễn Văn Thanh ngày 5-6-2016 tại Đà Nẵng,²⁷ hoặc vụ blogger Trương Minh Tam và Chu Mạnh Sơn bị bắt và đưa về đồn công an đánh đập vì đã đến khu công

nghiệp Formosa, Hà Tĩnh để ghi nhận hậu quả của thảm họa môi trường vào tháng 5-2016.²⁸ Có những vụ hành hung liên hệ đến nhiều người, như vụ 4 bloggers gồm Nguyễn Ngọc Như Quỳnh, Biện Đình Luật, Tôn Nữ Khiêm Cung và Nguyễn Bá Vinh bị đánh đập ngày 13-8-2016 khi đi tìm hiểu thông tin về cuộc biểu tình bảo vệ môi trường của người dân ở thị xã Ninh Hoà, tỉnh Khánh Hoà.²⁹

5. Vận Động cho Quyền Tự Do Ngôn Luận và Thông Tin tại Việt Nam

Việc đấu tranh cho quyền tự do phát biểu và tự do ngôn luận trong năm 2016, mặc dù phải đối đầu với sự đàn áp của chính quyền, đã có nhiều thuận lợi nhờ vào việc phát triển của các phương tiện truyền thông hiện đại như blogs, facebook, twitter, youtube... và sự nối kết của cộng đồng mạng.

Việt Nam là quốc gia có số lượng người truy cập Internet gia tăng phi thường trong những năm gần đây. Theo cơ quan Statista, Việt Nam hiện có khoảng 52 triệu người dùng Internet, trong đó có khoảng 37 triệu có tài khoản Facebook.³⁰ Các trang mạng của cá nhân cũng như của các tổ chức xã hội dân sự đã dần dần thay thế truyền thông chính thống của nhà nước để trở thành nơi chuyển tải tin tức đáng tin cậy và kịp thời cho những người cần biết sự thật. Các trang mạng độc lập như Dân Làm Báo, Anh Ba Sàm, Bauxite Việt Nam, Việt Nam Thời Báo,... và ngay cả những trang mạng có lý lịch không rõ ràng như Chân dung Quyền lực, Quân Lâm báo... đã thu hút số người truy cập rất cao vì qua đó người đọc có thể tìm được những tin tức không bị kiểm duyệt.

Chính qua các phương tiện truyền thông phổ biến trên, các nhà hoạt động liên kết với nhau dễ dàng hơn để nâng cao tầm vóc của việc vận động cho nhân quyền và dân chủ.

- Tờ bán nguyệt san Tự do Ngôn luận, ra đời từ tháng 4 năm 2006, vẫn đều đặn xuất bản qua hệ thống Internet và đến cuối năm 2016 đã được 257 số.
- Mạng Lưới Blogger Việt Nam, được hình thành từ chiến dịch bản Tuyên bố đòi bỏ điều 258 của Bộ Luật hình sự vào năm 2013, đã tích cực tham gia cuộc chiến chống lại tập đoàn xả thải Formosa và nhiều hoạt động nhân quyền khác trong suốt năm 2016.
- Hội Nhà Báo Độc Lập Việt Nam, ra đời vào tháng 7 năm 2014, là một hội chuyên nghiệp báo chí độc lập, đã không ngừng phát triển. Sau hai năm hoạt động, số thành viên đã tăng

²⁷ Dân News. *Công an mặc áo chống đạn trang bị vũ khí đánh kỹ sư Nguyễn Văn Thanh tại Đà Nẵng.* <http://dannews.info/2016/07/03/cong-an-mac-ao-chong-dan-trang-bi-vu-khi-danh-ky-su-nguyen-van-thanh-tai-da-nang/>

²⁸ GNSP. *Đưa tin về cá chết ở Miền Trung nhiều phóng viên bị bắt, tạm giữ, đánh đập.* <http://www.tinmungchonguo-ingheo.com/blog/2016/05/06/dua-tin-ve-ca-chet-o-mien-trung-nhieu-phong-vien-bi-bat-tam-giu-danh-dap/>

²⁹ Dân Làm Báo. *Nhiều người bị tấn công khi đến điều tra nhà máy xả thải nguy hại tại thôn Ninh Ích.* <http://danlambaovn.blogspot.com/2016/08/nhieu-nguoi-bi-tan-cong-khi-i-ieu-tra.html>

³⁰ Statista. *Vietnam: number of Facebook users 2015-2021.* <https://www.statista.com/statistics/369732/internet-users-vietnam/>

lên 92 người.

- Hầu hết các tổ chức xã hội dân sự không được nhà nước thừa nhận đều có trang mạng riêng để chuyển tải tin tức hoạt động của họ.

Vì những vi phạm nghiêm trọng quyền tự do ngôn luận và thông tin, trong suốt năm 2016 chính quyền Việt Nam liên tục nhận được những đánh giá tiêu cực và cảnh báo từ các tổ chức nhân quyền quốc tế:

- Tổ Chức Phóng Viên Không Biên Giới (Reporters Without Borders) trong Danh mục Tự do Báo chí Thế giới Năm 2016 đã xếp Việt Nam gần chót bảng, thứ hạng 175 trong số 180 quốc gia, giữ nguyên vị trí năm 2015, và chỉ hơn Trung Quốc, Syria, Turkmenistan, Bắc Hàn, và Eritrea.³¹
- Tổ chức Freedom House đã đánh giá tự do báo chí ở Việt Nam năm 2016 với số điểm rất thấp 85/100 (0 = tốt nhất, 100 = tệ nhất), thấp hơn 1 điểm so với năm trước, và xếp ở vị trí 38 trên 40 quốc gia trong khu vực Châu Á Thái Bình Dương, chỉ trên Trung Quốc và Bắc Hàn.³² Về tự do trên mạng, điểm số của Việt Nam trong năm 2016 là 76, không thay đổi so với năm trước (0 = tốt nhất, 100 = tệ nhất), chỉ hơn Cuba, Uzbekistan, Ethiopia, Iran, Syria, và Trung Quốc.³³
- Ủy ban Bảo vệ Nhà báo (Committee to Protect Journalists) trong bảng xếp hạng kiểm duyệt báo chí năm 2015 đã xếp Việt Nam vào hàng thứ 6 trong những quốc gia có mức độ kiểm duyệt báo chí nghiêm ngặt nhất thế giới.³⁴ Việt Nam cũng được coi là nước bỏ tù nhiều nhà báo nhất ở Đông Nam Á trong năm 2016.³⁵
- Tổ chức Human Rights Watch đánh giá tình trạng tự do ngôn luận tại Việt Nam trong năm 2016 như sau: “Đảng Cộng sản duy trì độc quyền chính trị, không cho phép bất cứ thách thức nào đe dọa sự lãnh đạo của đảng. Các quyền cơ bản, bao gồm tự do ngôn luận, chính kiến, báo chí, lập hội và tôn giáo, đều bị hạn chế.”³⁶
- Tổ chức Văn Bút Quốc Tế (PEN International), trong Nghị quyết về Việt Nam được thông qua trong Đại hội Thế giới lần thứ 82 tại Ourense, Galicia (Tây Ba Nha) ngày từ 26-9 đến 2-10-2016 đã yêu cầu chính quyền VN thả hết những người cầm bút đang bị cầm tù và ngưng ngay việc bạo hành, bắt bớ những người bất đồng chính kiến.³⁷

³¹ Reporters Without Borders. 2016 *World Press Freedom Index*. <https://rsf.org/en/ranking/2016>

³² Freedom House. *Freedom of the Press 2016*. <https://freedomhouse.org/report/freedom-press/freedom-press-2016>

³³ Freedom House. *Freedom on the Net 2016*. <https://freedomhouse.org/report/table-country-scores-fotn-2016>

³⁴ CPJ. *10 Most Censored Countries*. <https://cpj.org/2015/04/10-most-censored-countries.php>

³⁵ CPJ. Worst year on record: 259 journalists jailed. <https://cpj.org/asia/vietnam/>

³⁶ HRW. *World Report 2017*. <https://www.hrw.org/world-report/2017/country-chapters/vietnam>

³⁷ Pen International. *Resolution on the Socialist Republic of Viet Nam*.

<http://www.pen-international.org/wp-content/uploads/2016/10/RESOLUTION-ON-THE-SOCIALIST-REPUBLIC-OF-VIET-NAM-ENG.pdf>

V

QUYỀN TỰ DO TÔN GIÁO VÀ THỜ PHƯỢNG

Tôn giáo nói chung đóng một vai trò vô cùng quan trọng trong cuộc sống người dân Việt Nam. Trong Báo cáo Quốc gia về thực hiện quyền con người ở Việt Nam theo cơ chế Kiểm điểm Định kỳ Phổ quát (UPR) chu kỳ II Việt Nam khai rằng: “Khoảng 95% trong số 90 triệu người ở Việt Nam có tín ngưỡng hay tôn giáo, phần lớn trong số họ thực hành tín ngưỡng truyền thống và hơn 24 triệu người theo các tôn giáo khác nhau tại Việt Nam.”

Tuy nhiên, từ khi nắm được chính quyền, với chủ trương xóa bỏ tôn giáo để thực hiện chế độ cộng sản toàn trị, Nhà nước CSVN đã tìm mọi cách để ngăn cấm quyền tự do tôn giáo của người dân bằng nhiều phương tiện khác nhau:

- Ngăn chặn bằng pháp luật
- Kiểm soát bằng tổ chức
- Đàn áp bằng bạo lực

1. Ngăn Chặn Bằng Pháp Luật

Sau hơn hai năm kể từ ngày Ban soạn thảo dự án Luật Tín ngưỡng-Tôn giáo được thành lập, và qua 5 lần sửa đổi, dự thảo Luật Tín ngưỡng - Tôn giáo đã được Quốc hội VN thông qua ngày 18-11-2016, và sẽ có hiệu lực thi hành kể từ 1-1-2018. Theo quan điểm của Nhà nước, Luật Tín ngưỡng - Tôn giáo được ban hành nhằm khắc phục những bất cập của luật lệ hiện hành cho phù hợp với quan điểm của Đảng và Hiến pháp 2013 về quyền tự do tín ngưỡng và tôn giáo.¹

So với những quy định hiện nay, Luật Tín ngưỡng - Tôn giáo 2016 có một số thay đổi được đánh giá là tích cực, mà đáng kể nhất là Nhà nước công nhận tư cách pháp nhân của các tổ chức tôn giáo được Nhà nước công nhận (Điều 30), những người bị giam cầm có quyền sử dụng kinh sách, bày tỏ niềm tin tôn giáo. (Điều 6), và các tôn giáo được tham gia các hoạt động giáo dục, đào tạo, y tế, bảo trợ xã hội, từ thiện, nhân đạo theo quy định của pháp luật liên quan. (Điều 55).

Tuy nhiên căn bản Luật Tín ngưỡng - Tôn giáo 2016 không có gì thay đổi so với luật lệ hiện nay trong tương quan nhà nước-tôn giáo. Thứ nhất, tổ chức tôn giáo phải có sự công nhận của chính quyền (Điều 2.12 và Chương V, Mục 1), thứ đến mọi sinh hoạt tôn giáo phải được đăng ký - nghĩa là có thể bị từ chối (Chương IV), và chính quyền vẫn tiếp tục có quyền can thiệp vào sinh hoạt nội

¹ Bộ Nội Vụ. *Phỏng vấn Bộ trưởng Lê Vĩnh Tân về Luật tín ngưỡng, tôn giáo.*

<https://moha.gov.vn/tin-noi-bat/phong-van-bo-truong-le-vinh-tan-ve-luat-tin-nguong-ton-giao-28534.html>

bộ của các tôn giáo (Chương V, Mục 2 và 3). Những quy định này hoàn toàn đi ngược lại những nguyên tắc căn bản về quyền tự do tôn giáo được vạch rõ trong Điều 18 của Tuyên Ngôn Quốc tế Nhân Quyền và Điều 18 của Công ước Quốc tế về Những Quyền dân sự và Chính trị mà Việt Nam đã cam kết tôn trọng.

Vì lẽ đó nhiều đoàn thể và cá nhân trong cũng như ngoài nước đã lên tiếng phản đối. Vào ngày 6-10-2016, trước ngày dự luật được thông qua, 54 tổ chức, kể cả những tổ chức nhân quyền có tầm vóc

thế giới như Ân xá Quốc tế, Human Rights Watch, Liên Đoàn Quốc tế Nhân quyền (FIDH) (Fédération Internationale des Ligues des Droits de l'Homme), Liên đới Ki-tô giáo Toàn cầu (Christian Solidarity Worldwide)... đã gửi đến Chủ tịch Quốc hội Việt Nam một thư công khai yêu cầu cứu xét lại dự luật cho phù hợp với luật pháp quốc tế.² Tuy nhiên đã không có gì thay đổi trong bản văn Quốc hội biểu quyết thông qua. Ngày 20-10-2016, trong kháng thư lên tiếng bác bỏ hoàn toàn Dự luật Tín ngưỡng - Tôn giáo, 27 đại diện của 5 tôn giáo lớn trong Hội đồng Liên tôn đã cho rằng “Chấp nhận Luật Tín ngưỡng Tôn giáo là tiếp tục góp phần dung dưỡng chế độ vô thần độc tài toàn trị!”³

Ngoài ra, để hạn chế sinh hoạt và ảnh hưởng của các tổ chức tôn giáo, chính quyền dùng Luật Đất đai 2003, được sửa đổi và bổ túc nhiều lần, để cướp đi hoặc không chịu trả lại những cơ sở bất động sản như trường học và cơ sở y tế xã hội của các giáo hội. Sau khi kiểm soát được toàn Miền Nam, chính quyền cộng sản đã tịch thu tất cả đất đai, các cơ sở giáo dục, y tế, xã hội, và một số tu viện của các tôn giáo. Cho đến nay, một số ít cơ sở bị tịch thu vẫn còn được sử dụng trong mục đích trước đây; tuy nhiên một số lớn lại được chính quyền khai thác trong các dịch vụ kiếm lời như vũ trường, khách sạn, hay chung cư cho cán bộ nhà nước. Việc chiếm đoạt các cơ sở tôn giáo nhằm mục đích hạn chế các phương tiện sinh hoạt của tôn giáo vẫn còn tiếp tục trong những năm gần đây. Trong năm 2016 dự luật đặc biệt chú ý đến các trường hợp tiêu biểu sau:

- Vụ cưỡng chế đất của giáo xứ Vinh Lưu, thuộc Giáo phận Phan Thiết ngày 14-1-2016.⁴
- Vụ cưỡng chiếm đất của Hội thánh Tin lành Phú Phong ở Bình Định ngày 11-4-2016.⁵

Ngày 20-6-2016, một nhân viên chính quyền dẫm đạp lên thánh giá tại Đan Viện Thiên An. Hình Citizen photo.

² FIDH. *Open Letter to the National Assembly President on the draft Law on Belief and Religion*.

<https://www.fidh.org/en/region/asia/vietnam/open-letter-to-the-national-assembly-president-on-the-draft-law-on>

³ Defend the Defenders. *Kháng thư của Hội Đồng Liên Tôn Việt Nam: Bác bỏ hoàn toàn Luật Tín ngưỡng Tôn giáo*.

<http://www.vietnamhumanrightsdefenders.net/2016/10/22/khang-thu-cua-hoi-dong-lien-ton-viet-nam-bac-bo-hoan-toan-luat-tin-nguong-ton-giao/>

⁴ GNSP. *Đất giáo xứ Vinh Lưu, Giáo phận Phan Thiết sẽ bị cưỡng chế?*

<http://www.tinmunchonguoingheo.com/blog/2016/01/14/dat-giao-xu-vinh-luu-giao-phan-phan-thiet-se-bi-cuong-che/>

⁵ RFA. *Cưỡng chế đất Hội Thánh để xây vườn hoa*.

<http://www.rfa.org/vietnamese/vietnamnews/land-of-baptist-church-coercion-04122016135455.html>

- Vụ cưỡng chiếm đất của Dòng Phaolô Hà Nội ngày 14-6-2016.⁶
- Vụ cưỡng chiếm đất của Đan Viện Biển Đức Thiên An, Huế ngày 20-6-2016.⁷
- Vụ cưỡng chiếm Chùa Liên trì của HT Thích Không Tánh ở Lái Thiêu, Quận 2, sài Gòn ngày 8-9-2016.⁸
- Vụ chính quyền tỉnh Vĩnh Long, qua văn thư ngày 3-10-2016, nhất định không trả lại cơ sở Đại chủng viện Vĩnh Long cho Giáo phận Vĩnh Long.⁹
- Vụ chính quyền huyện Quảng Trạch, tỉnh Quảng Bình cưỡng chế đất nghĩa trang Giáo xứ Xuân Hòa ngày 23-12-2016.¹⁰
- Vụ Nhà thờ Thủ Thiêm, Nhà nguyện Thánh Tâm và Hội Dòng Mến Thánh giá Thủ Thiêm bị chính quyền tiếp tục dọa giải tỏa lấy mặt bằng xây khu đô thị mới Thủ Thiêm ở quận 2, TP sài Gòn.¹¹

2. Kiểm Soát Bằng Tổ Chức

Từ khi nắm được chính quyền, ĐCSVN đã coi việc kiểm soát các tôn giáo là công tác ưu tiên trong việc ổn định chính trị. Để khai triển công tác đó họ đã thiết lập hai cơ quan chuyên biệt ở cấp trung ương và những tổ chức lệ thuộc ở cấp địa phương.

Ban Tôn giáo Chính phủ, trước đây trực thuộc Phủ Thủ tướng, nay thuộc Bộ Nội vụ, là một cơ quan có chức năng “tham mưu giúp Bộ trưởng Bộ Nội vụ quản lý nhà nước về lĩnh vực tôn giáo trong phạm vi cả nước và thực hiện các dịch vụ công thuộc lĩnh vực tôn giáo theo quy định của pháp luật.” (Quyết định số 06/2015/QĐ-TTg ngày 12-2-2015 của Thủ tướng Chính phủ). Ở cấp địa phương, trên toàn 64 tỉnh - thành đều có Ban Tôn giáo tỉnh. và trong số 670 huyện trên cả nước có 637 huyện có tổ chức bộ máy và cán bộ làm công tác quản lý nhà nước về tôn giáo.¹²

Cơ quan thứ hai có nhiệm vụ theo dõi và tham mưu cho Ban Chấp hành Trung ương ĐCSVN về chính sách tôn giáo là Vụ Tôn giáo thuộc Ban Dân vận Trung ương.

Việc kiểm soát các tổ chức tôn giáo cũng được ĐCSVN thực hiện qua Mặt trận Tổ quốc Việt Nam mà thành viên bao gồm một số tổ chức tôn giáo được nhà nước thừa nhận, như Giáo hội

⁶ GNsP. *Cơ sở tôn giáo của Dòng Phaolô bị đập phá.*

<http://www.tinmungchonguoingheo.com/blog/2016/06/15/nha-cam-quyen-ha-noi-dap-pha-co-so-ton-giao-cua-dong-phaolo/>

⁷ FRA. *Đan viện Thiên An tố cáo chính quyền xúc phạm Thánh giá.*

http://www.rfa.org/vietnamese/in_depth/update-thien-an-abbot-premise-encroached-gm-07062016083100.html

⁸ Dân Làm Báo. *Chùa Liên Trì bị tấn công, hoà thượng Thích Không Tánh phải nhập viện cấp cứu.*

<http://danlambaovn.blogspot.com/2016/09/chua-lien-tri-bi-tan-cong-hoa-thuong.html>

⁹ Conggiao.Info. *GP.Vĩnh long: Thông báo về Vấn đề Đại chủng viện Vĩnh Long.*

<http://conggiao.info/gpvinh-long-thong-bao-ve-van-de-dai-chung-vien-vinh-long-d-38476>

¹⁰ SBTN. *Bắt chấp mùa Giáng Sinh, chính quyền Quảng Bình cưỡng chế đất nghĩa trang xứ Xuân Hòa.*

<http://www.sbtn.tv/bat-chap-mua-giang-sinh-chinh-quyen-quang-binh-cuong-che-dat-nghia-trang-xu-xuan-hoa/>

¹¹ VOA. *Tu viện cổ ở Thủ Thiêm vẫn bị ép phải di dời để xây khu đô thị mới.*

<http://www.voatiengviet.com/a/tu-vien-o-thu-thiem-van-bi-ep-phai-di-doi-de-xay-khu-do-thi-moi/3679669.html>

¹² Ban Tôn giáo Chính phủ. *Quá trình xây dựng và phát triển của Ban Tôn giáo Chính phủ - Bộ Nội vụ.*

http://btgcp.gov.vn/Plus.aspx/vi/News/38/0/153/0/1062/Qua_trinh_xay_dung_va_phat_trien_cua_Ban_Ton_giao_Chinh_phu_Bo_Noi_vu

Phật giáo Việt Nam, Ủy ban Đoàn kết Công giáo Việt Nam, Tổng hội Thánh Tin lành Việt Nam.

Được trang bị với các tổ chức quyền lực đó, trong năm 2016, chính quyền đã tiếp tục kiểm soát các tôn giáo bằng nhiều phương cách. Thủ tục “đăng ký hoạt động” và cấp “Giấy công nhận” đối với mọi tôn giáo vẫn được duy trì. Mọi sinh hoạt tôn giáo như các khóa tu tập, cắm phòng, rước kiệu... đều phải có phép mới được tiến hành. Chính quyền vẫn tiếp tục chính sách phân hóa để cai trị đối với các tôn giáo. Đối với mỗi tôn giáo, bao giờ cũng có một ủy ban do Nhà nước thúc đẩy thành lập và được Mặt Trận Tổ Quốc giám sát thường xuyên, nhằm phối hợp các hoạt động cho phù hợp với đường lối chính trị của chế độ. Đối với Phật Giáo, Nhà nước chỉ công nhận Giáo hội Phật giáo Việt Nam, một tổ chức do chính quyền tạo nên,¹³ mà phủ nhận và đàn áp Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất. Người đứng đầu Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất là Đức Tăng thống Thích Quảng Độ, đã bị giam cầm, quản chế hơn 3 thập niên trong nhà tù cộng sản hiện vẫn ở trong tình trạng bị quản thúc tại Thanh Minh thiền viện ở Sài Gòn.

Đối với Phật Giáo Hòa Hảo, Nhà nước phủ nhận Phật Giáo Hòa Hảo Thuận Túc và lập ra

Ban Trị sự Trung ương Phật Giáo Hòa Hảo. Đối với Cao Đài Giáo, chính quyền dựng lên hội thánh Cao Đài quốc doanh tức là Cao Đài thuộc Hội Đồng Chuông Quản theo bản Hiến Chương năm 2007 để tách ra khỏi hội thánh Cao Đài Chơn Truyền. Đối với Phật tử sắc tộc Khmer, Nhà nước giải tán hội Phật Giáo tiểu thừa Theravada và ép buộc sư sãi gia nhập Hội Đoàn Kết Sư Sãi Yêu Nước. Đối với Công Giáo thì họ tìm mọi cách nuôi dưỡng Ủy ban Đoàn Kết Công Giáo, để gây sức ép với Hội Đồng Giám Mục.

Việc tuyển chọn, đào tạo, phong chức, bổ nhiệm và chuyển chuyển các chức sắc tôn giáo đều phải xin phép Nhà nước; có được Nhà nước chấp nhận thì mới được thi hành. Chương trình đào tạo các tu sĩ hay chức sắc tôn giáo phải được Nhà nước xét duyệt, và phải có những môn học về chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, lịch sử ĐCSVN, và nền pháp chế XHCN do các cán bộ Nhà nước dạy.

Ứng viên vào các chức vụ cao cấp trong các tôn giáo phải được Nhà nước cấp trung ương xét duyệt và chấp thuận thì tôn giáo mới được phong chức. Ngoài ra chính quyền cộng sản còn đào tạo riêng những cán bộ “công an đội lột tu sĩ” đặc biệt là tu sĩ Phật Giáo, để cài vào các chùa, các tu viện ở trong nước, cũng như tại hải ngoại với mục đích lũng đoạn hàng ngũ các chức sắc của các giáo hội và tước đoạt tôn giáo.

Chính quyền thường cản trở việc đi lại của các chức sắc tôn giáo và ngăn cấm các lễ hội tôn giáo mà họ cho là không phù hợp với lợi ích của đảng cầm quyền. Sau đây là một số trường hợp điển hình:

- Ngày 4-1-2016, công an phối hợp với cảnh sát giao thông và côn đồ ngăn cản tín đồ Phật giáo Hòa Hảo đến Quang Minh Tự, tỉnh An Giang để mừng Lễ đàn sanh Đức Huỳnh Giáo chủ lần thứ 96.¹⁴
- Ngày 2-4-2016, phái đoàn Giáo hội PGHH Thuận túc Vĩnh Long đi xe đến Chợ Mới, xã

¹³ Đỗ Trung Hiếu. *Hồ sơ “Thống Nhất Phật Giáo”*.

<http://phatgiaokhongcongsan.blogspot.com/2011/05/ho-so-thong-nhat-phat-giao-o-trung-hieu.html>

¹⁴ Thanh niên Công giáo. *Cộng sản ngăn cản Giáo Hội Phật Giáo Hòa Hảo Thuận Túc tổ chức đại lễ Đàn sanh Đức Huỳnh Phú Sổ*. <http://thanhnienconggiao.blogspot.com/2016/01/cong-san-ngan-can-giao-hoi-phat-giao.html>

Hội An, tỉnh An Giang dự đại lễ kỷ niệm 69 năm Đức Huỳnh Giáo chủ thọ nạn, đã bị nhiều công an cản trở buộc trở về nhà.¹⁵

- Ngày 12-5-2016, công an Đà Nẵng và Huế ngăn cấm không cho Hoà thượng Thích Thanh Quang, Viện trưởng Viện Hoá Đạo, và Đạo hữu Lê Công Cầu, Tổng Thư ký Viện Hoá Đạo vào Saigon phụ tá Đức Tăng Thống Thích Quảng Độ tiếp Phái đoàn Sứ quan Úc Đại Lợi đến vấn an.¹⁶
- Ngày 28-5-2016, công an Lào Cai ngăn tín hữu đi tham dự lễ Chúa Nhật.¹⁷
- Ngày 12-6-2016, chính quyền huyện Mường Khương, tỉnh Lào Cai hành hung và ngăn cản giáo dân xứ đạo Mường Khương không cho tham dự thánh lễ.¹⁸
- Ngày 20-6-2016, công an ấp Long Hòa 2, Xã Long Điền A, Huyện Chợ Mới An Giang ngăn chặn và đánh đập tín đồ PGHH không cho tham dự lễ Khai Sáng Đạo Phật Giáo Hòa Hảo lần thứ 77.¹⁹
- Ngày 21-12-2016, chính quyền xã Sơn Thành, huyện Sơn Hà, tỉnh Quảng Ngãi ngăn cản phái đoàn từ thiện do HT Thích Không Tánh hướng dẫn phát quà cứu trợ lũ lụt cho bà con sắc tộc thiểu số dân tộc H'rê.²⁰
- Ngày 22-12-2016, công an thường phục huyện Phù Yên tỉnh Sơn La đe dọa trục xuất Đức Giám mục Nguyễn Hữu Long vì lý do đi dâng lễ “không xin phép” khi ngài đến dâng lễ mừng Chúa Giáng Sinh cho giáo dân dân tộc H'Mông nơi đây.²¹
- Ngày 14-1-2017, công an ngăn chặn mục sư Nguyễn Mạnh Hùng, đại diện cho Hội Thánh Tin lành Memnonite và ông Lê Văn Sốc, đại diện cho Giáo hội Phật giáo Hòa Hảo Thuận Tuy đến gặp gỡ Đại sứ Lưu động về Tự do Tôn giáo quốc tế Hoa Kỳ David Saperstein.²²
- Ngày 2-2-2017, Linh mục Phan Văn Lợi bị công an thường phục ngăn cản không cho đi tham

¹⁵ Dân Lâm Báo. *Hội đồng Liên tôn Việt Nam Kháng thư phản đối nhà cầm quyền CSVN đàn áp lễ tưởng niệm 69 năm Đức Huỳnh Giáo Chủ thọ nạn 06-04-2016.*

<http://danlambaovn.blogspot.com/2016/04/hoi-ong-lien-ton-viet-nam-khang-thu.html>

¹⁶ Phòng Thông tin Phật giáo Quốc tế. *Phản đối chính quyền Việt Nam vi phạm quyền tự do đi lại.*

<http://pttpgqt.org/2016/05/13/thong-diep-phat-dan-cua-tong-thong-obama/>

¹⁷ GNsP. *Công an Lào Cai ngăn tín hữu đi tham dự lễ Chúa Nhật.*

<http://www.tinmunchonguoinheo.com/blog/2016/05/30/11273/>

¹⁸ GNsP. *Nhà cầm quyền Lào Cai gây khó khăn cho Giáo họ Mường Khương.*

<http://www.tinmunchonguoinheo.com/blog/2016/06/13/nha-cam-quyen-lao-cai-gay-kho-khan-cho-giao-ho-muong-khuong/>

¹⁹ Phật giáo Hòa Hảo. *Nhà cầm quyền ngăn cản tín đồ PGHH làm lễ tưởng niệm Ngày Khai sáng đạo (năm 2016) tại Quang Minh Tự.*

<http://truyenthongphatgiaohoaahao.blogspot.com/2016/07/nha-cam-quyen-ngan-can-tin-o-pghh-lam.html>

²⁰ Vietnam Exodus. *Đoàn từ thiện của Tăng Đoàn bị sách nhiễu và ngăn cản cứu trợ tại tỉnh Quảng Nam.*

<https://exodusforvietnam.wordpress.com/2016/12/23/doan-tu-thien-cua-tang-doan-bi-sach-nhiu-va-ngan-can-cuu-tro-tai-tinh-quang-nam/>

²¹ Dân Lâm Báo. *CA đòi trục xuất Giám Mục vì dâng lễ “không xin phép.”*

<http://danlambaovn.blogspot.com/2016/12/ca-oi-truc-xuat-giam-muc-vi-dang-le.html>

²² VOA. *Đại sứ Hoa Kỳ David Saperstein thăm Hội đồng Liên tôn.*

<http://www.voatiengviet.com/a/dai-su-hoa-ky-david-saperstein-tham-hoi-dong-lien-ton/3682627.html>

dự thánh lễ đầu năm.²³ Tình trạng này đã xảy ra nhiều lần với Lm Lợi trong năm 2016.

- Ngày 13-2-2017, một số thành viên Hội đồng Liên tôn Việt Nam và chức sắc tôn giáo bị một số công an không sắc phục và sắc phục cản trở giao thông và hành hung khi họ di chuyển thăm viếng nhau nhân dịp đầu năm.²⁴

3. Đàn Áp Bằng Bạo Lực

Ngoài những biện pháp ngăn chặn, hạn chế và kiểm soát nêu trên, chính quyền CSVN không ngần ngại dùng bạo lực vũ trang để khống chế các tổ chức tôn giáo khi cần thiết, hoặc để dẫn mặt trước, hoặc khi các biến động vượt ra ngoài sự kiểm soát của họ.

Trong năm 2016 chính quyền đã ít dùng đến phương thức hình sự hóa để truy tố; thay vào đó chính quyền đã gia tăng việc sử dụng lực lượng an ninh, đặc biệt là an ninh đội lột côn đồ để hù dọa và trấn áp. Sau đây là những vụ đàn áp bằng bạo lực tiêu biểu được dư luận quan tâm:

- Ngày 29-3-2016, nhiều người lạ bịt mặt, bao vây điểm nhóm Tin lành tại nhà cô Nguyễn Thị Kim Liễu - thôn 7 xã Lộc Ninh- TP Đồng Hới, Quảng Bình. Họ xông vào nhà hành hung tín hữu, ném mắm tôm vào nhà.²⁵
- Ngày 2-4-2016, công an mật vụ đã tấn công hành hung ông Nguyễn văn Lúa, một chức sắc của Giáo hội Phật Giáo Hòa Hảo, và nhiều tín đồ khác khi họ di chuyển về chùa Quang Minh để tưởng niệm ngày Đức Huỳnh Giáo Chủ thọ nạn. Nhiều người bị thương phải đi cấp cứu tại bệnh viện.²⁶
- Ngày 6-4-2016, Hàng trăm công an và Cảnh sát Cơ động trang bị súng ống và lựu đạn cay đánh đập giáo dân giáo xứ Hướng Phương thuộc Giáo phận Vinh, khiến nhiều người bị thương.²⁷

Ngày 4-4-2016, tín đồ Phật Giáo Hòa Hảo ở Chợ Mới, tỉnh An Giang tưởng niệm ngày Đức Huỳnh Giáo Chủ thọ nạn. Họ treo biểu ngữ phản đối CSVN đàn áp tôn giáo. Ảnh Nguyễn Bắc Truyền.

²³ Dân Lâm Báo. *Huế: Công an ngăn chặn Linh mục Phan Văn Lợi đi dự Thánh lễ đầu năm.*
<http://danlambao.vn.blogspot.com/2017/02/hue-cong-ngan-chan-linh-muc-phan-van.html>

²⁴ Bauxite Việt Nam. *Hội đồng Liên tôn Việt Nam kháng thư phản đối vụ đàn áp tôn giáo ngày 13-02-2017 tại Vĩnh Long.* <http://boxitvn.blogspot.com/2017/02/hoi-ong-lien-ton-viet-nam-khang-thu.html>

²⁵ Exodus. *Khẩn cấp: Hội thánh tại Quảng Bình bị tấn công.*
<https://vietnamexodusblog.wordpress.com/2016/03/29/khan-cap-hoi-thanh-tai-quang-binh-bi%CC%A3-tan-cong/>

²⁶ Ba Sàm. *Công an đàn áp tín đồ Phật giáo Hòa Hảo.*
<https://anhbasam.wordpress.com/2016/04/02/7730-cong-an-dan-ap-tin-do-phat-giao-hoa-hao-pghh/>

²⁷ GNsP. *Quảng Bình: Công an đánh đập, dùng lựu đạn cay bắn giáo dân giáo xứ Hướng Phương.*
<http://www.tinmungchonguoingheo.com/blog/2016/04/06/quang-binh-cong-an-danh-dap-dung-luu-dan-cay-ban-giao-dan-giao-xu-huong-phuong/>

Ngày 14-4-2016, bà Trần Thị Hồng, vợ của Mục sư tù nhân Nguyễn Công Chính, bị công an Tp Pleiku, Gia Lai đánh đập ngay tại trụ sở công an phường Hoa Lư. Hình Báo Nước Việt.

- Ngày 14-4-2016, bà Trần Thị Hồng vợ của tù nhân lương tâm MS Nguyễn Công Chính bị công an phường Hoa Lư, thành phố Pleiku, Gia Lai đánh đập mang thương tích trầm trọng vì không chịu trình báo việc bà gặp phải đoàn nhân quyền Hoa kỳ vào ngày 30-3-2016.²⁸

- Ngày 22-4-2016, hai tín đồ Phật giáo Hòa Hảo thuần túy bị thương trong một vụ tấn công bởi những người mặc thường phục xảy ra tại xã Bình Minh, tỉnh Vĩnh Long khi họ đang trên đường về nhà sau một buổi niệm Phật ở nhà một đồng đạo khác.²⁹

- Ngày 7-5-2016, Linh mục Nguyễn Văn Thế thuộc Giáo phận Bắc Ninh bị côn đồ

dùng dùi cui và gậy sắt đánh đập lúc trên đường đi dâng thánh lễ cho giáo dân sắc tộc thiểu số. Vụ hành hung gây thương tích trầm trọng, linh mục phải được đưa đi bệnh viện Hùng Vương, tỉnh Phú Thọ cấp cứu.³⁰

- Ngày 27-2-2017, Mục sư Nguyễn Trung Tôn và ông Nguyễn Viết Tứ bị một nhóm người lạ mặt hành hung đến trọng thương và bị cướp hết hành lý khi trên đường từ Thành Hóa vào Quảng Bình.³¹

4. Những Hoạt Động Cho Tự Do Tôn Giáo

Trước việc nhà nước không chịu thi hành những điều mà Hiến pháp đã quy định cũng như điều mà họ đã cam kết với cộng đồng quốc tế, người dân Việt Nam và các tổ chức nhân quyền quốc tế đã không ngừng đấu tranh để quyền tự do tôn giáo phải được tôn trọng. Sau đây là một số hoạt động đặc biệt cho tự do tôn giáo được ghi nhận trong năm 2016:

- Nhiều tổ chức tôn giáo đã bày tỏ quan điểm về dự luật Tôn giáo - Tín ngưỡng trong năm 2016. Đặc biệt đối với Giáo hội Công giáo, ngoài bản góp ý của Hội đồng Giám mục Việt Nam,³² nhiều giáo phận cũng đã bày tỏ những quan ngại đối với những khuyết điểm của dự thảo luật.

²⁸ RFA. *Vợ MS. Nguyễn Công Chính bị hành hung*. http://www.rfa.org/vietnamese/in_depth/wife-of-dissident-pastor-attacked-after-an-us-delegate-visiting-her-ml-04142016145951.html

²⁹ RFA. *Tín đồ Phật giáo Hòa Hảo bị tấn công*. <http://www.rfa.org/vietnamese/vietnamnews/hoahao-followers-attack-b-plainclothes-policemen-04222016150028.html>

³⁰ Công Giáo Info. *GP.Bắc Ninh: Cha Giuse Nguyễn Văn Thế bị côn đồ đánh trọng thương*. <http://conggiao.info/gp-bac-ninh-cha-giuse-nguyen-van-the-bi-con-do-danh-trong-thuong-d-35518>

³¹ VOA. *MS Nguyễn Trung Tôn bị 'mật vụ công an hành hung'*. <http://www.voatiengviet.com/a/muc-su-nguyen-trung-ton-mat-vu-cong-an-hanh-hung-chung-toi/3745817.html>

³² VietCatholic News. *Thư của Hội Đồng Giám Mục Việt Nam góp ý Dự thảo Luật Tín ngưỡng Tôn giáo*. <http://www.vietcatholic.net/News/Html/189905.htm>

- Hội đồng Liên Tôn Việt Nam, quy tụ đại diện các tổ chức tôn giáo độc lập, trong năm 2016, đã có nhiều hoạt động cho tranh đấu cho tự do tôn giáo, như tham gia điều trần và gặp gỡ các tổ chức nhân quyền quốc tế, lên tiếng tố giác các vụ đàn áp tôn giáo cũng như phản đối dự thảo Luật Tôn giáo Tín ngưỡng. Các chức sắc trong Hội đồng Liên Tôn Việt Nam thường xuyên bị chính quyền truy đuổi, ngăn trở, và nhiều vị đã bị hành hung.
- Hội Bảo vệ Quyền Tự Do Tôn Giáo được thành lập đầu năm 2014 với mục đích “giúp mọi công dân có thể thực thi quyền tự do tôn giáo, chống lại tất cả mọi hoạt động nhằm hạn chế hay cản trở quyền này.” Tuy không được thừa nhận như là một hội đoàn hợp pháp, nhưng Hội có hội viên hoạt động công khai ở nhiều nơi tại VN. Trong năm 2016 Hội đã có 4 bản báo cáo hằng quý về những vụ vi phạm tự do tôn giáo.
- Ủy hội Hoa Kỳ về Tự do Tôn giáo Quốc tế (USCIRF), trong Báo cáo thường niên về tình hình tự do tôn giáo toàn cầu năm 2016, đã đề nghị xếp Việt Nam vào hàng thứ nhất trong danh sách “các nước cần quan tâm đặc biệt về tự do tôn giáo” (CPC).³³ Ngày 8-2-2017, nhân đánh dấu 10 năm Việt Nam được rút tên ra khỏi danh sách Các quốc gia đáng quan tâm đặc biệt (CPC), Ủy hội Hoa Kỳ về Tự do Tôn giáo Quốc tế đã đưa ra một bản nhận định về những thay đổi trong 10 năm. Lm Thomas J. Reese, S.J., Chủ tịch Ủy hội nhận định rằng, “Mười năm sau khi Bộ Ngoại Giao lấy tên Việt Nam ra khỏi danh sách CPC, tình hình tự do tôn giáo ở nước này đang ở một thời điểm bước ngoặt. Trong khi tình hình đã cải tiến trong một số trường hợp, những vi phạm tôn giáo trầm trọng vẫn tiếp diễn và không phù hợp với chuẩn mực quốc tế...”³⁴
- Quốc hội Liên Âu, trong Nghị quyết về Việt Nam ngày 9-6-2016 đã lên tiếng kêu gọi chính quyền Việt Nam chấm dứt đàn áp tôn giáo và sửa đổi luật pháp để tái lập tư cách pháp lý của các tôn giáo không được công nhận, thu hồi dự thảo lần thứ 5 của Luật Tín ngưỡng và Tôn giáo và thay thế bằng một dự thảo mới phù hợp với nghĩa vụ của Việt Nam theo Điều 18 của Công ước Quốc tế về Các Quyền Dân sự và Chính trị, và phóng thích những người hoạt động tôn giáo bị giam cầm.³⁵
- Hội nghị khu vực Đông Nam Á về tự do tôn giáo-tín ngưỡng được diễn ra tại thành phố Dili, Đông Timor trong hai ngày, 1 và 2 tháng 8 năm 2016, có 85 tổ chức tôn giáo và xã hội dân sự từ 10 quốc gia ASEAN và một số nước khác như Pháp, Hoa Kỳ, Canada, Anh quốc, và Na Uy tham dự. Đại diện của các tổ chức tôn giáo và xã hội dân sự người Việt trong và ngoài nước đã tham dự và lên tiếng về tình trạng tự do tôn giáo tại Việt Nam.³⁶

³³ USCIRF. *USCIRF Issues its 2016 Annual Report*.

<http://www.uscirtf.gov/news-room/press-releases/uscirtf-issues-its-2016-annual-report>

³⁴ USCIRF. *VIETNAM: USCIRF Assesses State Department's CPC Removal*.

<http://www.uscirtf.gov/news-room/press-releases/vietnam-uscirtf-assesses-state-department-s-cpc-removal>

³⁵ European Parliament. *European Parliament resolution of 9 June 2016 on Vietnam*.

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2016-0276+0+DOC+XML+V0//EN>

³⁶ Mạch Sống. *Hội Nghị Tự Do Tôn Giáo hay Niềm Tin Ở ĐNÁ: Diễn đàn cho các tiếng nói độc lập*.

<http://www.machsongmedia.com/vietnam/nhanquyen/1139-2016-09-26-14-25-19.html>

VI

QUYỀN ĐƯỢC LÀM VIỆC VÀ HƯỞNG THỤ THÀNH QUẢ LAO ĐỘNG

Quyền của người lao động được đề cao, chú ý nhiều hơn trong năm 2016 cùng với việc Việt Nam tham gia tiến trình thương thảo Hiệp định Đối tác xuyên Thái Bình Dương (TPP). Nhiều ý kiến cổ xúy cho Hiệp định dựa trên tin tưởng rằng quyền của người lao động sẽ được thăng tiến hơn nếu Hiệp ước được các quốc gia tham dự thông qua. Tuy nhiên cho đến khi những điều khoản liên hệ đến quyền lao động được chính quyền Việt Nam chấp thuận và thi hành, trong năm 2016 VN vẫn tiếp tục vi phạm quyền của người lao động trên bình diện pháp luật và nhất là trong thực tế, đặc biệt trong lãnh vực quyền thành lập nghiệp đoàn và quyền đình công.

1. Vi Phạm Quyền Của Người Lao Động Trong Luật Lao Động

Cho dù đã tham gia Tổ chức lao động Quốc tế từ năm 1992, và đã cam kết tôn trọng những tiêu chuẩn của tổ chức này, Việt nam vẫn chưa phê chuẩn 3 công ước căn bản: Công ước số 87 về Quyền Tự do Hiệp hội và về Việc Bảo vệ Quyền Được Tổ chức, Công ước số 98 về Quyền Tổ chức và Thương thảo tập thể, và Công ước số 105 về Xóa bỏ Lao động Cưỡng bức.

Theo lịch trình lập pháp năm 2017, Quốc hội sẽ thảo luận về việc sửa đổi Bộ Luật Lao động vào tháng 10 năm 2017. Tuy nhiên, với việc chính quyền của Tổng thống Trump quyết định rút ra khỏi TPP, người ta không biết tương lai của việc tu chính Luật Lao động sẽ về đâu. Pháp chế hiện hành về lao động vẫn là Luật Lao động 2012 và Luật Công đoàn 2012.

Trong năm 2016, để đáp ứng những đòi hỏi của việc tham gia Hiệp định Đối tác xuyên Thái Bình Dương (TPP) Việt Nam đã xúc tiến sửa đổi Bộ Luật Lao động năm 2012. Theo Dự thảo Tờ trình của Bộ Lao động - Thương Binh & Xã hội,¹ Dự luật có nhiều điều sửa đổi cho thích hợp với hoàn cảnh kinh tế - xã hội và những luật lệ mới; tuy nhiên sự thay đổi quan trọng nhất là vấn đề luật hóa những quy định quốc tế về lao động để Việt Nam có thể tham gia TPP, đặc biệt là quyền tự do thành lập công

đoàn và quyền thương lượng tập thể. Tuy nhiên, cũng theo tài liệu trên của BLĐ-TB&XH, vì vẫn còn e ngại cho an ninh chính trị cho nên chiều hướng cải tổ Luật Lao động cũng chỉ dừng lại ở những nguyên tắc tổng quát và để cho Chính phủ quy định những điều kiện thi hành cụ thể.

Theo lịch trình lập pháp năm 2017, Quốc hội sẽ thảo luận về việc sửa đổi Bộ Luật Lao động vào

¹ Bộ Lao động - Thương Binh & Xã hội. *Dự thảo Tờ trình Chính phủ về dự án Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Bộ luật Lao động tháng 11, 2016.*

tháng 10 năm 2017.² Tuy nhiên, với việc chính quyền của Tổng thống Trump quyết định rút ra khỏi TPP, người ta không biết tương lai của việc tu chính Luật Lao động sẽ về đâu. Pháp chế hiện hành về lao động vẫn là Luật Lao động 2012 và Luật Công đoàn 2012.

Với hai bộ luật này công đoàn là một tổ chức ngoại vi của ĐCSVN.³ Việc thành lập các tổ chức công đoàn ngoài Tổng Liên Đoàn Lao Động Việt Nam (TLĐLĐVN) là vi phạm pháp luật.

Về quyền đình công, một vũ khí thương lượng tối hậu của người lao động, Luật Lao động 2012 đã đặt ra những điều kiện hạn chế để vô hiệu hóa quyền đình công của người lao động:

- Điều 204 Luật Lao động chỉ cho phép công nhân đình công khi có những tranh chấp thuộc về lợi ích tập thể; những tranh chấp liên hệ đến quyền thì thuộc thẩm quyền giải quyết của Chủ tịch Ủy ban Nhân dân cấp huyện và Tòa án.
- Điều 210 quy định đình công chỉ hợp pháp khi được Ban chấp hành công đoàn cơ sở tổ chức và lãnh đạo.
- Điều 213 của Luật Lao Động 2012 quy định: “Khi có trên 50% số người được lấy ý kiến đồng ý với phương án của Ban chấp hành công đoàn đưa ra thì Ban chấp hành công đoàn ra quyết định đình công bằng văn bản.” Đây là một điều kiện bất khả thi hành trong hoàn cảnh công đoàn hoạt động dưới sự kiểm soát chặt chẽ của ĐCSVN. Chính ông Mai Đức Chính, Phó Chủ tịch TLĐLĐVN cũng phải thừa nhận rằng những điều kiện này rất khó khả thi.⁴
- Điều 215 Luật Lao động 2012 dự trù những trường hợp đình công bị coi là bất hợp pháp khi tiến hành tại doanh nghiệp không được đình công thuộc danh mục do Chính phủ quy định.

Nghị Định Chính Phủ 122/2007/NĐ-CP chi tiết hóa các trường hợp đó trong danh sách bao gồm những kỹ nghệ hoặc những công ty liên hệ đến “quyền lợi quốc gia.” Danh sách này không những chỉ có hàng không, xe lửa, mà còn có cả những công ty môi trường, công ty cấp thoát nước, và công ty hoạch định đô thị.

Ngày 12 tháng 01 năm 2015 Chính Phủ ban hành Nghị định số 05/2015/NĐ-CP quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số nội dung của Bộ Luật Lao động. Theo Nghị định này người tham gia cuộc đình công không đúng trình tự, thủ tục sẽ không được trả lương và các quyền lợi khác theo quy định của pháp luật trong thời gian tham gia đình công.

Với những điều kiện ngặt nghèo như trên, một cuộc đình công hợp pháp là điều không thể xảy ra. Trong thực tế từ năm 2013 đến hết tháng 6.2016, cả nước xảy ra hơn 1.000 cuộc đình công, nhưng tất cả đều diễn ra không tuân theo như các quy định của Bộ luật Lao động 2012.⁵

Nói tóm lại với pháp chế hiện hành, hai quyền căn bản của người lao động là quyền tự do thành lập công đoàn và quyền đình công hoàn toàn bị đặt ra ngoài vòng pháp luật vì lợi ích của đảng cầm quyền.

² Trung tâm Hỗ trợ Phát triển Quan hệ lao động. Tháng 5/2017: Trình Quốc hội xem xét dự án Luật lao động sửa đổi. <http://cird.gov.vn/content.php?id=1494&cate=21>

³ Điều 1 Luật Công đoàn 2012: “Công đoàn là tổ chức chính trị - xã hội rộng lớn của giai cấp công nhân và của người lao động, được thành lập trên cơ sở tự nguyện, là thành viên trong hệ thống chính trị của xã hội Việt Nam, dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam.”

⁴ Tiền Phong Online. *Cho phép đình công để bảo vệ công đoàn.*

<http://www.tienphong.vn/Kinh-Te/574966/Cho- phep-dinh-cong-de-bao-ve-cong-doan-tpp.html>

⁵ Lao động Thủ đô. *Để đình công đúng luật.* <http://laodongthudo.vn/de-dinh-cong-dung-luat-42210.html>

2. Vi Phạm Quyền Lao Động Trong Thực Tế Sinh Hoạt

Ngoài việc kiểm soát các sinh hoạt của người công nhân qua pháp chế để củng cố sự thống trị của ĐCSVN, chính quyền còn vi phạm quyền lao động của người dân qua các hoạt động sau:

- Gia tăng kiểm soát hoạt động công đoàn
- Tiếp tục chính sách bóc lột người lao động
- Tiếp tục chính sách lao động cưỡng bách
- Tiếp tục chính sách xuất khẩu lao động bằng mọi giá.

2.1. Gia Tăng Kiểm Soát Hoạt Động Công Đoàn

Tổng Liên Đoàn Lao Động Việt Nam, tổ chức công đoàn hợp pháp duy nhất tại Việt Nam ngày nay, được Đảng CSVN thành lập vào năm 1929 cùng với sự ra đời của ĐCSVN với mục đích tập hợp công nhân để hỗ trợ cho đường lối và chương trình hành động của Đảng. Từ đó đến nay, mục đích và cách thức hoạt động vẫn không thay đổi. Hiện nay số đoàn viên của TLĐLĐVN lên đến 9.636.417 người với 125.561 công đoàn cơ sở.⁶ Những thành phần nòng cốt của TLĐLĐVN là đảng viên, từ cấp cao nhất là Chủ tịch TLĐLĐVN, một Ủy viên Trung ương Đảng,⁷ đến các chủ tịch công đoàn cơ sở. Để kiểm soát sinh hoạt của công nhân, chủ tịch của công đoàn cơ sở có nhiệm vụ “tổ chức thực hiện chủ trương, chính sách của Đảng...”⁸ Công đoàn còn được dùng như là môi trường đào tạo ứng viên cho ĐCSVN. Trong năm 2016, các cấp của TLĐLĐVN đã giới thiệu 135.253 ứng viên cho ĐCSVN, và có 82.916 người được kết nạp vào Đảng.⁹

Ngày 18-3-2016, hơn 1.500 công nhân công ty TNHH may Việt Pacific (Phường Mỹ Lao, Hà Đông, Hà Nội) đội mưa đình công đòi quyền lợi. Ảnh Internet.

Ngoài bốn phận phải chấp hành chính sách và mệnh lệnh của công đoàn các cấp, công nhân còn phải đóng kinh phí công đoàn hàng năm. Trong những năm trước kinh phí công đoàn được ấn định là 2% tiền lương cho các doanh nghiệp trong nước, và 1% cho các doanh nghiệp có vốn đầu tư của nước ngoài; tuy nhiên, kể từ năm 2014, mọi doanh nghiệp đều phải trích 2% tiền lương của công nhân để đóng cho TLĐLĐVN, dù doanh nghiệp đó có tổ chức công đoàn cơ sở hay không.

⁶ Tổng Liên Đoàn Lao Động Việt Nam. *Báo cáo kết quả hoạt động công đoàn năm 2016 - Nhiệm vụ năm 2017*, trang 11.

⁷ Hiện nay Chủ tịch Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam là ông Bùi Văn Cường, Ủy viên Trung ương Đảng, Bí thư Đảng đoàn.

⁸ TaiLieu.VN. *Tài liệu bồi dưỡng cán bộ Công đoàn cơ sở*.
<http://tailieu.vn/doc/tai-lieu-boi-duong-can-bo-cong-doan-co-so-37547.html>

⁹ Tổng Liên Đoàn Lao Động Việt Nam. *ibid.* tr.9.

Ngoài ra, những công nhân là đoàn viên công đoàn còn phải đóng thêm 1% tiền lương của mình cho TLĐLĐVN, gọi là đoàn phí.

Mặc dù được trang bị với quyền lực của Đảng và tiền của công nhân đóng góp, TLĐLĐVN vẫn không làm được gì đáng kể cho quyền lợi của công nhân, ngoại trừ một vài công tác cứu trợ mà đáng lý ra là phần việc của Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội. Họ chưa từng tham gia hoặc ủng hộ những cố gắng của công nhân trong việc đòi hỏi những quyền lợi chính đáng; trái lại các cán bộ công đoàn luôn đứng về phía chính quyền và chủ nhân để đàn áp và dập tắt những cuộc đình công và những tổ chức bảo vệ quyền của người lao động.

Trong lúc đó, đối với những tổ chức xã hội dân sự có mục đích bảo vệ quyền lợi của người lao động như Lao Động Việt (Viet Labor) và Công Đoàn Độc Lập Việt Nam (Vietnam Independent Union), chính quyền tìm đủ mọi cách để ngăn cấm và đàn áp.

Tuy nhiên, dưới áp lực của nhu cầu gia nhập Hiệp định Đối tác xuyên Thái Bình Dương, trong năm 2016 khả năng cho phép thành lập những công đoàn độc lập đã được thảo luận một cách công khai ngay cả trong các cơ quan chính quyền. Điều khó khăn mà Việt Nam cần phải vượt qua để thi hành nghiêm chỉnh những cam kết đối với TPP là sự bất tương dung giữa tính cách độc lập của mô hình công đoàn độc lập với tính toàn trị của mô hình nhà nước Việt Nam hiện nay. Qua năm 2017, Tổng thống tân cử Donald Trump của Hoa Kỳ đã quyết định rút lui khỏi Hiệp định Đối tác xuyên Thái Bình Dương. Điều mà những nhà hoạt động cho quyền của người lao động lo lắng là liệu chính quyền còn tiếp tục cho phép thảo luận về khả năng hình thành các công đoàn độc lập nữa hay không.

2.2. Người Lao Động Tiếp Tục Bị Bóc Lột

Cũng như những năm trước, nguyên nhân cơ bản dẫn đến đình công là do các chủ xí nghiệp không thực hiện đầy đủ trách nhiệm xã hội đối với người lao động, bao gồm vấn đề tiền lương, tiền thưởng, giờ làm việc, giờ nghỉ, an toàn vệ sinh lao động v.v. Trong những năm qua có đến 85 - 90% số vụ đình công có nguyên nhân từ yếu tố tiền lương.¹⁰ Và yếu tố đó cũng không thay đổi trong năm 2016, khi một số doanh nghiệp đã xén bớt các khoản phụ cấp cho công nhân trước khi tăng lương tối thiểu theo luật định đã dẫn đến các cuộc đình công.¹¹

Trong năm 2016, chính phủ đã quy định tăng lương tối thiểu lên 12.4%, và 7.3% cho năm 2017 nhưng cuộc sống của công nhân vẫn không thoát khỏi tình cảnh khó khăn. Theo một cuộc nghiên cứu của Tổng Liên đoàn Lao động VN, với tiền lương hiện nay, 20% lao động không đủ sống, 31% phải chi tiêu tằn tiện, 41% vừa đủ trang trải và chỉ 8% có tích lũy.¹² Tình trạng thiếu hụt đó còn tệ hại hơn nữa ở một số địa phương và khu vực nghề nghiệp. Chẳng hạn, theo khảo sát của Liên đoàn Lao động tỉnh Khánh Hòa, mức lương tối thiểu hiện nay của công nhân mới chỉ đáp ứng khoảng

¹⁰ Báo Lao Động. 85 - 90% số vụ đình công có nguyên nhân từ yếu tố tiền lương.

<http://laodong.com.vn/cong-doan/85-90-so-vu-dinh-cong-co-nguyen-nhan-tu-yeu-to-tien-luong-137037.bld>

¹¹ Báo Lao Động. Đình công tăng cao vì doanh nghiệp “né” điều chỉnh lương tối thiểu.

<http://laodong.com.vn/lao-dong-doi-song/dinh-cong-tang-cao-vi-doanh-nghiep-ne-dieu-chinh-luong-toi-thieu-548380.bld>

¹² VnExpress. Tổng liên đoàn lao động: Công nhân đang sống lay lắt.

<http://vnexpress.net/tin-tuc/thoi-su/tong-lien-doan-lao-dong-cong-nhan-dang-song-lay-lat-3263406.html>

60 - 65% mức sống tối thiểu.¹³ Cũng vậy, tiền lương công chức - ngoại trừ những chức vụ béo bở - cũng chỉ đáp ứng được 50-60% nhu cầu sống tối thiểu.¹⁴

Đã thế, người lao động phải làm việc trong những điều kiện thiếu an toàn. Theo Bộ LĐTBXH, trong 3 năm gần đây, tình hình tai nạn lao động luôn gia tăng. Năm 2014 số vụ tai nạn là trên 6.700 vụ nhưng sang năm 2015 tăng lên trên 7.600 vụ, số người chết trong năm 2014 là 630 người và đến năm 2015 đã tăng lên 666 người.¹⁵ Trong năm 2016, trên toàn quốc đã xảy ra 4.333 vụ tai nạn lao động, trong đó có 506 vụ dẫn đến tử vong.¹⁶ Tuy nhiên, đây mới chỉ là phần nổi của tảng băng lớn vì có đến 90% doanh nghiệp không gửi báo cáo tình hình tai nạn lao động.¹⁷

Trong các tai nạn được báo cáo, lý do chính gây nên tử vong là sự tắc trách của chủ nhân trong việc xây dựng quy trình thao tác, trang bị dụng cụ an toàn lao động, và huấn luyện công nhân. Tai nạn do những lý do trên chiếm khoảng 50% trong tổng số tai nạn chết người.¹⁸ Và một điều rất đáng quan tâm là trong lúc trung bình mỗi năm có trên 600 công nhân tử vong vì tai nạn lao động thì chỉ có khoảng 3-4% tại nạn bị khởi tố để quy trách.¹⁹

Không những chỉ lo đồng lương không đủ sống và vấn đề an toàn lao động, hàng ngày người lao động còn phải áy ngại về điều kiện vệ sinh nơi làm việc và sự an toàn của bữa cơm trưa tại xưởng làm. Việc công nhân ngộ độc thực phẩm tập thể tại các xí nghiệp đã trở thành mối lo ngại thường trực của bản thân người lao động và gia đình.

Theo khảo sát của ngành y tế, phẩm chất quá tồi tệ của thực phẩm là nguyên nhân chính của các vụ ngộ độc thực phẩm.²⁰ Với giá trị mỗi phần ăn tiêu chuẩn chỉ vào khoảng 9.000-11.000 đồng²¹ (\$US 0.40-0.50), thì không những năng xuất làm việc của công nhân bị trực tiếp ảnh hưởng, mà trong đường dài thể chất và trí tuệ của thế hệ tương lai cũng sẽ suy yếu.

2.3 Nhà Nước Tiếp Tục Chính Sách Lao Động Cường Bách

Có thể nói mà không sợ sai lầm rằng tất cả các trại tù và các trại tập trung cải huấn, và ngay cả một số trung tâm giáo dục lao động xã hội ở VN đều là trại lao động khổ sai. Liên tiếp trong hai năm

¹³ Khánh Hòa Online. *Mức lương tối thiểu: Chưa đảm bảo mức sống của công nhân.*

<http://www.baokhanhhoa.com.vn/xa-hoi/201608/muc-luong-toi-thieu-chua-dam-bao-muc-song-cua-cong-nhan-2446442/>

¹⁴ Thanh Niên. *Lương công chức chỉ đủ sống... 50%.*

<http://thanhnien.vn/doi-song/luong-cong-chuc-chi-du-song-50-754532.html>

¹⁵ ANTV. *Thiếu chính xác trong thống kê tai nạn lao động.*

<http://www.antv.gov.vn/tin-tuc/xa-hoi/thieu-chinh-xac-trong-thong-ke-tai-nan-lao-dong-184389.html>

¹⁶ Tổng Liên Đoàn Lao Động Việt Nam. *op.cit.* tr.5.

¹⁷ An ninh Thủ đô. *90% doanh nghiệp không báo cáo về tai nạn lao động.*

<http://anninhthudo.vn/chinh-tri-xa-hoi/90-doanh-nghiep-khong-bao-cao-ve-tai-nan-lao-dong/667053.antd>

¹⁸ Đại Đoàn Kết. *An toàn lao động: Người lao động cần ý thức quyền, nghĩa vụ của mình.*

<http://m.daidoanket.vn/tin-tuc/xa-hoi/an-toan-lao-dong-nguoi-lao-dong-can-y-thuc-quyen-nghia-vu-cua-minh-93191?view=mobile>

¹⁹ Vì Công Lý. *Tai nạn lao động: 600 người chết, chỉ 12 vụ bị khởi tố mỗi năm ?*

<http://vicongly.com/xem/9340/tai-nan-lao-dong-600-nguoi-chet-chi-12-vu-bi-khoi-to-moi-nam.html>

²⁰ Tổng Liên đoàn Lao Động Việt Nam. *Đáng lo ngại an toàn thực phẩm bữa ăn ca công nhân trong các khu công nghiệp, khu chế xuất hiện nay.* <http://congdoan.vn/tin-tuc/chuyen-de-509/dang-lo-ngai-an-toan-thuc-pham-bua-an-ca-cong-nhan-trong-cac-khu-cong-nghiep-khu-che-xuat-hien-nay-136990.tld>

²¹ Giáo dục Việt Nam. *Khẩu phần ăn chỉ 9.000-11.000 đồng là nguyên nhân ngộ độc thực phẩm.* <http://giaoduc.net.vn/Kinh-te/Khau-phan-an-chi-900011000-dong-la-nguyen-nhan-ngo-doc-thuc-pham-post162852.gd>

2011 và 2012, Tổ chức Human Rights Watch đã công bố hai bản báo cáo về tình trạng lao động cưỡng bách trong các trung tâm cai nghiện ma túy tại Việt Nam.^{22&23}

Chính quyền VN luôn phản bác những tố giác của Human Rights Watch và các tổ chức nhân quyền khác về việc lạm dụng những người bị tập trung trong các trại cai nghiện như là lao nô; tuy nhiên theo Diễn đàn Quốc tế Quyền Lao động trong một báo cáo đầu năm 2014 với tựa đề “*Những Trung tâm lao động Cưỡng bách của Việt Nam*”, thì tình trạng lao động cưỡng bách vẫn tồn tại trong các trung tâm cai nghiện. Dựa vào lời tường thuật của các người mới được thả khỏi trại, báo cáo vạch rõ các trại cai nghiện áp dụng những biện pháp hà khắc buộc các trại viên làm việc quá sức để tăng gia sản xuất, không được nhận thù lao tương xứng, và nhiều khi bị đánh đập vì không đạt được chỉ tiêu sản xuất.²⁴

Một cuộc nghiên cứu về tình trạng lao động cưỡng bách trong các nhà tù tại Việt Nam của tổ chức Lao Động Việt (Viet Labor) thực hiện vào năm 2016 cho thấy có khoảng 100 đến 200 ngàn tù nhân trong khoảng 60 nhà tù bị bắt buộc phải làm việc cực nhọc từ 40 đến 50 giờ mỗi tuần mà không được trả lương. Các mặt hàng sản xuất bao gồm hạt điều, quần áo, cao su, gạch, đá, lúa, mía, v.v.²⁵

Một mảng lớn khác của nạn nhân lao động cưỡng bách là một số lớn công nhân xuất khẩu đang phải bị ép buộc làm việc quá sức ngoài ý muốn. Một cuộc nghiên cứu của tổ chức Verité vào năm 2014 cho thấy có đến 40% công nhân Việt Nam làm việc trong các hãng điện tử ở Malaysia được xếp vào tình trạng lao động cưỡng bách.²⁶ Hoàn cảnh đó vẫn còn tồn tại trong năm 2016, đặc biệt tại một số quốc gia Trung Đông²⁷ hoặc đối với các công nhân xuất khẩu lao động chui tại Trung Cộng, và trường hợp trẻ em Việt bị nhập cảnh lậu qua Anh Quốc.²⁸

Trẻ em nghèo tại vùng bãi bồi xã Lạc Hòa (Vĩnh Châu) hằng ngày phải ra biển mò cua bắt ốc kiếm tiền mua gạo thay vì được cấp sách đến trường. Ảnh Tuổi Trẻ..

²² Human Rights Watch. *The Rehab Archipelago: Forced Labor and Other Abuses in Drug Detention*. Tháng 9 2011.

²³ Human Rights Watch. *Torture in the Name of Treatment: Human Rights Abuses in Vietnam, China, Cambodia, and Lao PDR*. Tháng Bảy 2012.

²⁴ International Labor Rights Forum. *Vietnam's Forced Labor Centers*.
<http://www.laborrights.org/publications/vietnams-forced-labor-centers>

²⁵ Lao Động Việt. *Bản tường trình của Lao Động Việt về tù lao động*.
<https://laodongviet.org/2016/05/17/tu-nhan-an-don-lao-dong-nha-nuoc-an-loi-quat-roi/>

²⁶ Verité. *Forced Labor in the Production of Electronic Goods in Malaysia, A Comprehensive Study of Scope and Characteristics*. <https://www.verite.org/wp-content/uploads/2016/11/VeriteForcedLaborMalaysianElectronics2014.pdf>

²⁷ Lao động Thủ đô. *Lao động tại Ả-rập Xê-út mòn mỏi ngóng chờ người thân*.
<http://laodongthudo.vn/lao-dong-tai-a-rap-xe-ut-mon-moi-ngong-cho-nguoi-than-41118.html>

²⁸ Asia Jack. *3,000 Vietnamese children are in forced labor in the U.K.*
<http://asiajack.news/2017/02/10/3000-vietnamese-children-forced-labor-u-k/>

Một khía cạnh khác của lao động cưỡng bức là tình trạng trẻ em bị ngược đãi và bị bắt làm việc trong những điều kiện nguy hiểm. Trong Báo cáo Quốc gia về thực hiện quyền con người ở Việt Nam theo cơ chế Kiểm điểm Định kỳ Phổ quát (UPR) trước Hội Đồng Nhân Quyền LHQ vào ngày 5-2-2014, Việt Nam khoe rằng “Việt Nam là nước đầu tiên tại Châu Á và là nước thứ hai trên thế giới tham gia Công ước về Quyền trẻ em (CRC) và Nghị định thư bổ sung số 1 và số 2.

Ngày 05 tháng 4 năm 2016, Quốc hội Khóa XIII đã thông qua Luật Trẻ em số 102/2016/QH13 quy định cụ thể về các quyền và các biện pháp bảo vệ trẻ em. Thế nhưng, theo kết quả điều tra vào năm 2016 của Cục Bảo vệ và Chăm sóc trẻ em, Bộ Lao động-Thương binh và Xã hội thì cả nước hiện có 2,83 triệu trẻ em tham gia hoạt động kinh tế, chiếm 15.5% dân số trẻ em, trong đó có khoảng 1,18 triệu em đã nghỉ học, chiếm 41,6%; và có khoảng 56 ngàn em chưa từng đi học, tương đương 2%. Đặc biệt, có khoảng 933 ngàn trẻ em làm việc ở những nơi có nguy cơ bị bóc lột và bị xâm hại.²⁹

Báo cáo của Bộ Lao động Hoa Kỳ về sản phẩm do lao động thiếu nhi hay lao động cưỡng bức xuất bản năm 2016 liệt kê lãnh vực nghề nghiệp sử dụng trẻ em tại VN đã thêm vào danh sách của năm trước ba loại sản phẩm: giày dép, đồ da, và áo quần.³⁰ Tuy nhiên thực ra hiện tượng trẻ em bị cưỡng bức lao động phổ biến nhất tại VN là “nghề” ở dợ cho các gia đình giàu có, buôn thúng bán bưng tại các nơi công cộng như bán vé số, đánh giày... Thành phần này đã không được xếp vào báo cáo nói trên.

2.4. Nhà Nước Tiếp Tục Bóc Lột Lao Động Xuất Khẩu

Có khoảng nửa triệu người được nhà nước đưa đi lao động ở 40 quốc gia và lãnh thổ, phần lớn tập trung ở Đài Loan, Nam Hàn, Mã Lai, Nhật Bản, và các nước Trung Đông. Trong năm 2016, số công nhân được xuất khẩu làm việc ở nước ngoài lên đến 126.296 người, tăng 8,89% so với năm 2015 và vượt 26,29% kế hoạch năm đặt ra. Đây là số lượng công nhân đi làm việc ở nước ngoài cao nhất trong những năm gần đây.³¹

Nhiều người trong số họ là nạn nhân của việc buôn người, bị bóc lột bởi các công ty môi giới mà chủ là cơ quan nhà nước hoặc các viên chức của họ. Thông thường thì các công ty môi giới này tìm đến những làng nghèo khổ, hứa hẹn rằng sẽ được hợp đồng lao động tốt, rồi khi đưa họ đến phi trường ngoại quốc thì tịch thu hộ chiếu rồi giao cho chủ. Khi người lao động biết được rằng các điều khoản về lương cao là nói láo thì đã muộn, không có hộ chiếu và không có tiền để quay về được. Các bản hợp đồng giữa công ty môi giới và người lao động có điều khoản là khi đi tới nơi thì người lao động “không được gia nhập công đoàn” và “không được đình công.” Một phần không nhỏ những nạn nhân này đã trở thành con mồi cho nạn buôn người. [Xem thêm ở phần Nạn Buôn Người trong báo cáo này]

²⁹ Đại Đoàn Kết. *Nạn giải lao động trẻ em*. <http://daidoanket.vn/tieng-dan/nan-giai-lao-dong-tre-em/88415>

³⁰ United State Department of Labor. *List of Goods Produced by Child or Forced Labor* - Secretary of Labor, Washington DC, 2016, tr. 21 https://www.dol.gov/sites/default/files/documents/ilab/reports/child-labor/findings/TVPPRA_Report2016.pdf

³¹ Hiệp hội xuất khẩu lao động Việt Nam. *Tổng quan thị trường tiếp nhận lao động Việt Nam năm 2016*. http://vamas.com.vn/tong-quan-thi-truong-tiep-nhan-lao-dong-viet-nam-nam-2016_t221c655n44422.html

VII

QUYỀN ĐƯỢC ĐỐI XỬ BÌNH ĐẲNG KHÔNG KỲ THỊ

Ngoài Bản Tuyên Ngôn Nhân Quyền Quốc Tế và hai Công ước quốc tế về các quyền kinh tế, văn hoá và xã hội và Công ước quốc tế về các quyền dân sự chính trị, Việt Nam cũng đã tham gia nhiều công ước khác về việc chống lại phân biệt đối xử, chuyên biệt như: Công ước quốc tế về xoá bỏ các hình thức phân biệt chủng tộc (năm 1981), Công ước quốc tế về xoá bỏ mọi hình thức phân biệt đối xử với phụ nữ (năm 1982), và Công ước về quyền của người khuyết tật (2008). Hiến pháp Việt Nam được tu chính năm 2008 cũng minh thị quy định rằng “Mọi người đều bình đẳng trước pháp luật” và “Không ai bị phân biệt đối xử trong đời sống chính trị, dân sự, kinh tế, văn hóa, xã hội.” (Điều 16).

Trong kỳ Kiểm điểm Định kỳ Phổ quát chu kỳ 2 (2012-2016) vào năm 2014, Việt Nam đã chấp thuận 182 khuyến nghị của các nước thành viên Hội Đồng Nhân Quyền LHQ đưa ra để thăng tiến tình trạng nhân quyền, và trong đó có đến 9 khuyến nghị liên hệ đến việc loại bỏ mọi hình thức kỳ thị dựa trên sắc tộc, giới tính, tuổi tác...

Tuy nhiên, trong thực tế tình trạng kỳ thị và đối xử bất bình đẳng nói chung vẫn không cải thiện hơn trong năm 2016, ngoại trừ vấn đề quyền của của nhóm đồng tính – song tính – chuyển tính mà chính quyền Việt Nam khai thác tối đa để che lấp thành tích tệ hại của họ đối với những bất bình đẳng và kỳ thị về xã hội, kinh tế và chính trị khác.

1. Kỳ Thị Đối Với Những Thành Phần Thuộc Chế Độ Cũ

Cho dù cuộc chiến đã chấm dứt hơn từ bốn thập kỷ qua, nhà nước Việt Nam vẫn theo đuổi một chính sách phân biệt và kỳ thị đối với phía thua cuộc như thể cuộc chiến đang còn tiếp diễn. Họ phân biệt bên này là “người có công” và bên kia là “ngụy” với tất cả những hệ lụy kèm theo.

Đối tượng bị đối xử kỳ thị rõ nét nhất là các thương phế binh Việt Nam Cộng Hòa. Ngay sau 1975, ngoài việc tập trung hàng chục ngàn sĩ quan và viên chức của chính quyền Miền Nam trong các trại lao động khổ sai, cướp đoạt tài sản và đẩy ả hàng trăm ngàn gia đình có liên hệ với bên thua trận lên Vùng kinh tế mới, chính quyền CSVN còn áp dụng chính sách lý lịch đối với con cái của họ để khóa chặt bước tiến đến tương lai. Bốn mươi năm sau, tuy các trại “tập trung cải tạo” đã đóng cửa, việc áp dụng chính sách lý lịch đối với người dân Miền Nam vẫn đang gây nên một hố sâu bất bình đẳng lớn lao trong mọi lãnh vực từ giáo dục, chính trị, và kinh tế.¹

¹ RFA. *Ngược đãi sau 30/4 là bi kịch lịch sử.*

http://www.rfa.org/vietnamese/in_depth/discri-after-fall-saigon-04222015080143.html

Trong lúc đó, chính quyền áp dụng một chính sách ngược hẳn đối với các thương phế binh của bộ đội cộng sản tham gia trong cuộc chiến và gia đình của họ. Theo báo cáo của Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội hiện có hơn 1.4 triệu người có công được hưởng chế độ trợ cấp thường xuyên và trợ cấp ưu đãi.² Trong năm 2016, chính quyền đã chi ra hơn 30 ngàn tỷ đồng (tương đương 1 tỷ 320 triệu US dollars) cho hoạt động chăm sóc người có công.³ Hiện nay cả nước có 98% gia đình người có công có mức sống bằng hoặc cao hơn mức sống trung bình của dân cư nơi cư trú. Có 363.437 hộ gia đình người có công được hỗ trợ nhà ở, trong đó có 116.636 đơn vị xây mới và 153.281 được sửa chữa lại.⁴

Ngày 27-12-2016, hàng trăm thương binh của Việt Nam Cộng Hòa được đón tiếp mừng Năm Mới 2017 ở Dòng Chúa Cứu Thế Sài Gòn. Hình GNSP.

Ngày 28-11-2014 Quốc hội VN đã biểu quyết thông qua Nghị quyết về việc phê chuẩn Công ước của Liên hiệp quốc về Quyền của người khuyết tật mà họ đã ký tham gia từ 2008. Trong Báo cáo Quốc gia về thực hiện quyền con người ở Việt Nam theo cơ chế Kiểm điểm Định kỳ Phổ quát (UPR) ngày 5-2-2014, VN đã khoe khoang rằng trong giai đoạn 2010-2013, chính quyền đã ban hành 13 văn bản dưới-luật liên quan tới người khuyết tật trong các lĩnh vực truyền thông, thể thao, du lịch, và an sinh xã hội; và “chính sách chung của Nhà nước là khuyến khích, tạo điều kiện thuận lợi cho người khuyết tật thực hiện bình đẳng về các quyền (về) chính trị, kinh tế, văn hoá, xã hội và phát huy khả năng của họ để ổn định đời sống, hoà nhập cộng đồng, tham gia các hoạt động xã hội.”

Thực tế, trong con số khoảng 6.1 triệu người khuyết tật theo thống kê nhà nước hiện nay, số lượng khoảng 200 ngàn⁵ thương phế binh VNCH không hề được xét đến. Họ đã phải chấp nhận sự ngược đãi của kẻ thắng trận trong 40 năm qua. Một số trong những người này đã phải kéo lê cuộc đời còn lại bằng cuộc sống khất thực trên đường phố. Mãi cho đến những năm gần đây, đặc biệt là từ năm 2014, song song với các phong trào đòi hỏi quyền con người, và với sự trợ giúp của đồng hương khắp nơi, một số thương phế binh VNCH đã tìm đến bên nhau và nói lên cho thế giới biết rằng tại VN họ đã và đang bị kỳ thị và đối xử phân biệt như là kẻ bên lề.

Ngoài hai cơ sở tôn giáo là Chùa Liên Trì của HT Thích Không Tánh và Văn Phòng Công Lý và

² Tin tức. *Chăm lo cho cuộc sống của người có công.*

<http://baotintuc.vn/xa-hoi/cham-lo-cho-cuoc-song-cua-nguoi-co-cong-20160724213230900.htm>

³ Tin tức. *Ibid.*

⁴ Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội. *Cục Người có công tổ chức Hội nghị tổng kết công tác năm 2016 và phương hướng nhiệm vụ năm 2017.* <http://www.molisa.gov.vn/vi/Pages/chitiettin.aspx?IDNews=26044>

⁵ Hội HO Cứu Trợ TPB & QP. *Chuyện người thương binh.* <http://tpbvnh.blogspot.com/2016/10/chuyen-nguoi-thuong-binh.html>

Hòa Bình của Dòng Chúa Cứu Thế Việt Nam, nhiều đoàn thể người Việt ở hải ngoại cũng đã góp bàn tay xoa dịu phần nào nỗi nhọc nhằn của những kẻ bị hắt ra bên lề xã hội. Chương trình Tri ân Thương phế binh Việt Nam Cộng Hòa tại Dòng Chúa Cứu Thế Sài Gòn đã tổ chức khám bệnh, và cung cấp các vật dụng cần thiết như xe lắc, xe lăn, nạng chống, v.v. từ 2014.

2. Kỳ Thi Đối Với Người Ngoài Đảng

Cho đến kỳ đại hội lần thứ 12 vào năm 2016, Đảng Cộng sản Việt Nam có khoảng 4.5 triệu đảng viên trong một quốc gia với dân số khoảng 94 triệu. ĐCSVN là chính đảng duy nhất được quyền hoạt động theo Hiến pháp, và các đảng viên là những người có nhiều đặc quyền đặc lợi so với những người ngoài đảng. Sự phân biệt kỳ thị một bên là đảng viên và bên kia là người ngoài đảng không những chỉ giới hạn trong lãnh vực công quyền mà còn bao trùm mọi sinh hoạt xã hội, từ giáo dục, kinh tế, và y tế, v.v.

Về giáo dục, đặc biệt đối với việc thi tuyển, không kể những trường thuộc khối an ninh mà điều kiện bắt buộc phải là đảng viên, các trường cao đẳng và đại học khác cũng dựa vào lý lịch bản thân và gia đình của ứng viên như là điều kiện quyết định cho việc tuyển chọn. Trong năm 2015, Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội đã ra Thông tư số 36/2015/TT-BLĐTBXH để hướng dẫn việc thực hiện chế độ ưu đãi trong giáo dục đào tạo đối với người có công với cách mạng và con của họ. Sau khi tốt nghiệp người sinh viên được tuyển dụng như thế nào cũng tùy thuộc vào tư cách đoàn viên hay đảng viên của họ. Ngày 18-8-2014 bộ Chính trị ĐCSVN ban hành Chỉ thị số 39-CT/TW về tăng cường công tác bảo vệ chính trị nội bộ đã nhắc nhở việc tuyển chọn và bổ nhiệm công chức cán bộ phải được thẩm định kỹ về tiêu chuẩn chính trị.⁶ Điều này có nghĩa là những người không là đảng viên ĐCSVN hoặc đoàn viên Đoàn Thanh niên CS Hồ Chí Minh thì không thể được tuyển dụng làm công chức giữ vai trò quản lý. Đây chỉ là việc lặp lại nguyên tắc bất di dịch “hồng hơn chuyên” của tất cả mọi nhà nước cộng sản.

Trong năm 2016, lần đầu tiên một người không phải là đảng viên được bổ nhiệm vào một chức vụ quản lý cấp trung. Đó là trường hợp TS Lê Nguyễn Minh, một người tốt nghiệp tại Pháp, được bổ nhiệm làm Trưởng Ban Quản lý Đường sắt đô thị của TP Hồ Chí Minh.⁷

Về phương diện an sinh xã hội, trên nguyên tắc việc mọi người dân đều được hưởng chính sách an sinh xã của nhà nước (Điều 34 của Hiến pháp 2013); tuy nhiên, trong thực tế với chính sách đãi ngộ được áp dụng hiện nay thì các dịch vụ như nhà ở và y tế đều được phân loại và tùy theo chức vụ trong đảng mà các dịch vụ đó được phân phối.

Chẳng hạn trong lãnh vực y tế, khi mà phần lớn các bệnh viện trong cả nước lâm vào tình trạng quá tải và xuống cấp trầm trọng ảnh hưởng đến chất lượng dịch vụ y tế công nói chung,⁸ thì ở mỗi

⁶ Xây Dựng Đảng. *Hội nghị cán bộ toàn quốc quán triệt, triển khai Chỉ thị số 39-CT/TW ngày 18-8-2014 của Bộ Chính trị về tăng cường công tác bảo vệ chính trị nội bộ trong tình hình hiện nay.*

<http://www xaydungdang.org.vn/Home/thoisu/2014/7823/Hoi-nghi-can-bo-toan-quoc-quan-triet-trien-khai-Chi-thi.aspx>

⁷ Dân Trí. “*Tuyển chọn nhân tài không nhất thiết phải là đảng viên*”. <http://dantri.com.vn/xa-hoi/tuyen-chon-nhan-tai-khong-nhat-thiet-phai-la-dang-vien-20160629110715403.htm>

⁸ RFA. *Thực trạng bệnh viện công hiện nay.*

http://www.rfa.org/vietnamese/in_depth/overloaded-public-hospitals-in-vn-av-12222016095151.html

tỉnh, mỗi thành phố, mỗi huyện đều có bệnh viện riêng, hoặc khu vực riêng của bệnh viện dành chăm sóc sức khỏe cho cán bộ, đảng viên cao cấp. Ở trung ương có Ban Bảo Vệ & Chăm Sóc Sức Khỏe Cán Bộ Trung Ương, và ở địa phương có các ban bảo vệ, chăm sóc sức khỏe cán bộ tỉnh, huyện, thị xã, thành phố. Chế độ hỗ trợ và chăm sóc cũng được phân chia thành nhiều cấp tùy chức vụ cao thấp trong đảng. Ngày 18-1-2017, Ban Bảo vệ, chăm sóc sức khỏe cán bộ Trung ương

Trong lĩnh vực y tế, khi mà phần lớn các bệnh viện trong cả nước lâm vào tình trạng quá tải và xuống cấp trầm trọng ảnh hưởng đến chất lượng dịch vụ y tế công nói chung, thì ở mỗi tỉnh, mỗi thành phố, mỗi huyện đều có bệnh viện riêng, hoặc khu vực riêng của bệnh viện dành chăm sóc sức khỏe cho cán bộ, đảng viên cao cấp.

mở hội nghị tổng kết công tác năm 2016 đã liệt kê một số thành tích điển hình như, “Triển khai Kế hoạch kiểm tra sức khỏe định kỳ năm 2016 cho cán bộ cao cấp, phụ nhân các đồng chí cấp cao nhất...,” “Tổ chức 11 đợt nghỉ điều dưỡng kết hợp với điều trị bệnh lý cho 118 đồng chí cán bộ cao cấp, 105 đồng chí nguyên Ủy viên Trung ương, Bộ trưởng, Thứ trưởng và tương đương.”⁹

3. Kỳ Thi Đối Với Người Có Tôn Giáo

Mặc dù điều 5 của luật Tín ngưỡng - Tôn giáo được Quốc hội Việt Nam thông qua ngày 18-11-2016 lần đầu tiên minh nhiên nghiêm cấm “phân biệt đối xử, kỳ thị vì lý do tín ngưỡng, tôn giáo,” việc phân biệt và kỳ thị đối với người có tôn giáo vẫn không có gì thay đổi trong năm 2016. Trong thực tế chính quyền CSVN vẫn coi các tôn giáo là mối nguy hại cho sự tồn tại của chế độ; vì thế tín đồ các tôn giáo luôn bị đối đãi như là công dân bậc hai trong mọi lĩnh vực sinh hoạt xã hội, đặc biệt trong sinh hoạt công quyền và giáo dục.

3.1. Tín đồ các tôn giáo không có quyền và bình đẳng cơ hội trong sinh hoạt công quyền

Đối với các chức vụ dân cử, đề trang trí cho chế độ, trong các kỳ bầu cử quốc hội, nhà nước Việt Nam thường ấn định trước một số hạn ngạch cho các đại biểu tôn giáo được tuyển chọn theo tiêu chuẩn trung thành với Đảng CSVN. Trong kỳ bầu cử Quốc hội Khóa 14 vào năm 2016, chính quyền đã bố trí cho 6 chức sắc tôn giáo làm đại biểu.¹⁰ Tuy nhiên việc trình diễn đầy kịch tính đó không khóa lấp được thực tế khó khăn mà những người có niềm tin tôn giáo phải đối diện khi họ muốn thi thố tài năng của họ trong lĩnh vực công quyền. Chẳng hạn, muốn trở thành sĩ quan trong quân đội, các thí sinh phải qua vòng sơ tuyển lý lịch, và phải xác nhận “không theo tôn giáo nào.”¹¹

Thực chất người CSVN không bao giờ tin những người có tín ngưỡng. Trên toàn quốc cũng

⁹ Trung tâm Truyền thông - Giáo dục sức khỏe Trung ương. “Huy động được sức mạnh của toàn hệ thống trong công tác chăm sóc sức khỏe cán bộ.”

<http://t5g.org.vn/huy-dong-duoc-suc-manh-cua-toan-he-thong-trong-cong-tac-cham-soc-suc-khoe-can-bo>

¹⁰ Trần Đại Quang. *Danh sách Đại biểu Quốc hội khóa 14*.

<http://trandaiquang.org/danh-sach-dai-bieu-quoc-hoi-khoa-14.html>

¹¹ Thanh Niên Online. *Thi công an, quân đội nên lưu ý những gì?*

<http://www.thanhnien.com.vn/giao-duc/thicong-an-quan-doi-nen-luu-y-nhung-gi-87764.html>

như ở các địa phương, không một tín đồ tôn giáo nào được giữ một chức vụ quan trọng có thực quyền. Ngay ở những vùng đa số là người theo đạo Công giáo như Thái Bình, Đồng Nai... chức vụ cao nhất được trao cho người Công giáo là chủ tịch xã mà thôi.¹²

3.2. Tín đồ các tôn giáo không có quyền và bình đẳng cơ hội trong giáo dục

Cũng như đối với con cái của những viên chức cũ của VNCH, “chủ nghĩa lý lịch” cũng được áp dụng đối với thành phần tín hữu các tôn giáo trong việc ghi danh thi tuyển vào các trường cao đẳng. Trong mẫu khai lý lịch chuẩn dùng cho học sinh – sinh viên tại Việt Nam ngày nay, câu hỏi về tôn giáo là một yếu tố quan trọng quyết định đến tương lai con đường học vấn và nghề nghiệp.¹³ Những học sinh – sinh viên khai có tôn giáo sẽ không được ưu tiên lựa chọn ngành học, học bổng, và các quyền lợi khác dù điểm số khả năng cao hơn các học sinh khác.

4. Kỳ Thị Đối Với Các Sắc Tộc Thiểu Số

Việt Nam có 54 sắc dân, trong đó người Kinh chiếm 87%. Trừ người Hoa mà đa số sống bằng kinh doanh ở các khu thị tứ, số còn lại sống rải rác ở những vùng núi non hẻo lánh ở Cao nguyên Trung phần và Tây Bắc phần. Một số lớn các sắc dân có tập tục và ngôn ngữ riêng. Việc nghiêm cấm các chính sách và hành vi kỳ thị giữa các sắc dân đã được ghi vào Hiến Pháp năm 2013 ở điều 5: “Các dân tộc bình đẳng, đoàn kết, tôn trọng và giúp nhau cùng phát triển; nghiêm cấm mọi hành vi kỳ thị, chia rẽ dân tộc”. Tuy nhiên thực tế sinh hoạt hằng ngày cho thấy nạn kỳ thị vẫn là mối lo âu thường trực của người dân thiểu số. Việc kỳ thị đối với các dân tộc ít người đặc biệt nổi bật trong các lãnh vực sau: kinh tế, giáo dục, và chính trị.

4. 1. Kỳ thị đối với các sắc tộc thiểu số: Bất bình đẳng trong sinh hoạt kinh tế

Những kế hoạch “xóa đói giảm nghèo” ở Việt Nam sau chính sách đổi mới kinh tế đã tăng lợi tức trung bình của người dân phần lớn nhờ vào lượng đầu tư nước ngoài và ngoại viện. Tuy nhiên việc gia tăng tổng sản lượng quốc gia đồng thời cũng đào sâu thêm hố ngăn cách giàu – nghèo giữa nhiều thành phần xã hội khác nhau.

Một nghiên cứu mới đây của Ngân hàng Thế giới cho thấy các sắc dân thiểu số chỉ chiếm 15% dân số cả nước, nhưng lại chiếm 70% số cực nghèo.¹⁴ Sự chênh lệch đó không hề suy giảm như nhà nước rêu rao, mà trái lại, theo kết quả của một cuộc nghiên cứu độc lập chỉ rõ tỷ lệ các dân tộc thiểu số nghèo trong tổng số hộ nghèo đã tăng đều đặn từ 18 phần trăm trong năm 1990 lên đến 56 phần trăm thời gian gần đây.¹⁵

¹² Rev. Peter Nguyễn Văn Khải. CSsR. *Status of religious freedom in Vietnam: The Catholic Church's situation*. <http://dvov.org/wp-content/uploads/2014/07/status-of-catholic-church-in-vietnam-by-rev-nguyen-van-khai.pdf>

¹³ hoc.vtc.vn. *Sơ yếu lý lịch tân sinh viên điền như thế nào?*
<http://hoc.vtc.vn/so-yeu-ly-lich-tan-sinh-vien-dien-nhu-the-nao-pt5985>

¹⁴ World Bank. *Why is ethnic minority poverty persistent in Vietnam?*
<http://blogs.worldbank.org/eastasiapacific/why-ethnic-minority-poverty-persistent-vietnam>

¹⁵ Hung Pham Thai et al.. *Poverty of the Ethnic Minorities in Vietnam: Situation and Challenges from the Poorest Communes*. MPRA Paper No. 50372, posted 4.October 2013 12:52 UTC. <http://mpa.ub.uni-muenchen.de/50372/>

Có nhiều lý do tương tác đưa đến tình trạng chênh lệch đó, như vị trí địa dư, trình độ giáo dục, văn hóa... Tuy nhiên lý do quan trọng nhất vẫn là chính sách đối xử bất công đối với các nhóm sắc dân thiểu số này, đặc biệt là chính sách về đất đai. Mặc dù Luật đất đai năm 2013 quy định rằng: “Việc giao đất, cho thuê đất phải ưu tiên hộ gia đình, cá nhân là dân tộc thiểu số không có đất hoặc thiếu đất sản xuất ở địa phương,” (Điều 133) tình trạng kỳ thị đối với các sắc tộc thiểu số về việc sở hữu và sử dụng đất vẫn là một vấn đề nhức nhối.

Trẻ em miền Cao Nguyên. Hình Ký giả Võ Văn Tạo

Cho đến nay, tuyệt đại đa số các dân tộc ít người sống bằng nghề nông. Đất là nguồn sống chính, nếu không là duy nhất, của các dân tộc ít người. Sau 1975, với chính sách tái bố trí dân số và khai phá rừng để trồng cây kỹ nghệ, không gian sống của người thượng du bị thu nhỏ lại. Các số liệu chính thức cho thấy dân số của khu vực này đã tăng từ 1,5 triệu người vào năm 1975 lên đến khoảng 6 triệu người vào năm 2010.¹⁶ Đa số những người mới đến là gia đình cán bộ từ Miền Bắc. Chính sách phát triển nông nghiệp của nhà nước qua việc khuyến khích canh tác quy mô lớn nông sản xuất khẩu và cao su đã đẩy các buôn làng vào sâu hơn đến những vùng đất kém màu mỡ. Theo tổ chức Forest Trends ở Việt Nam, hiện các công ty lâm trường đang quản lý khoảng hơn 2 triệu ha, bình quân một lao động lâm trường có 100 ha đất canh tác. Trong khi đó, cả nước vẫn còn 327.000 hộ dân tộc thiểu số thiếu đất ở và đất sản xuất. Bình quân đất sản xuất của 16 dân tộc rất ít người (dân tộc có tổng dân số dưới 10.000 người) này chỉ khoảng 0,1 ha/người, trong đó thấp nhất là dân tộc Pà Thẻn 0,04ha.¹⁷ Người sắc tộc thiểu số đã đứng lên chống lại sự xâm chiếm thô bạo đó; tuy nhiên họ không thể đối đầu lại được với kẻ có quyền lực chính trị, tiền bạc, và súng đạn.

4. 2. Kỳ thị đối với các sắc tộc thiểu số: Bất bình đẳng trong giáo dục và y tế

Một hệ luận tất yếu của nghèo đói là thất học. Trong Báo cáo Quốc gia về thực hiện quyền con người ở Việt Nam theo cơ chế Kiểm điểm Định kỳ Phổ quát (UPR) ngày 5-2-2014, chính quyền VN khoe rằng có đến 80% trẻ em gái ở vùng sâu, vùng xa, vùng dân tộc thiểu số được đi học đúng tuổi. Tuy nhiên cũng chính nhà nước Việt Nam đó lại thừa nhận rằng chỉ có khoảng 17.5% trẻ em dân tộc Khmer trên 5 tuổi đang đến trường; và có khoảng 34.4% em các sắc tộc thiểu số không bao

¹⁶ Vu Quoc Ngu. *Land Ownership in Vietnam and Land Seizure in One-party State*. <http://www.info-vietnam.de/VUQUOCNGU.pdf>

¹⁷ Báo Đại Đoàn Kết. *Giải quyết tranh chấp đất đai giữa người dân và lâm trường: Tạo cơ chế để người dân không thiếu đất sản xuất*. <http://daidoanket.vn/PrintPreview.aspx?ID=63251>

giờ qua được lớp 6.¹⁸ Chỉ có độ 13% trẻ em dân tộc Hmong và dân tộc Dao lên đến trung học đệ nhị cấp, đối lại với 65% các trẻ em người Kinh và người Hoa.¹⁹

Một yếu tố không kém quan trọng khiến hiện tượng bỏ học phổ biến hơn đối với các học sinh các dân tộc thiểu số là sự khác biệt ngôn ngữ, nhất là đối với những năm đầu đến trường.²⁰ Trong những năm gần đây nhà nước Việt Nam đã thí nghiệm việc dạy song ngữ (tiếng Việt và tiếng dân tộc thiểu số) cho một số trường tiểu học ở những vùng có đông người sắc tộc; tuy nhiên kết quả rất khiêm nhường bởi số giáo viên có khả năng song ngữ rất hạn chế.²¹

Việc chăm sóc y tế cho người dân tộc thiểu số đã được quy định ở điều 58 của Hiến pháp VN: “Nhà nước có chính sách ưu tiên chăm sóc sức khỏe cho đồng bào dân tộc thiểu số, đồng bào ở miền núi, hải đảo và vùng có điều kiện kinh tế - xã hội đặc biệt khó khăn.” Thế nhưng, theo kết quả của một cuộc nghiên cứu về sức khỏe của các sắc tộc thiểu số tại Việt Nam thực hiện vào năm 2016 thì không có sự công bằng trong dịch vụ y tế giữa người Kinh và các sắc dân thiểu số đưa đến sự chênh lệch về tình trạng sức khỏe giữa hai nhóm người này.²² Chẳng hạn, tỷ suất tử vong trẻ dưới 5 tuổi của các nhóm dân tộc thiểu số là 3.9% trong lúc tỷ suất đó đối với dân tộc Kinh/Hoa là 1.2%. Số trẻ em dưới 5 tuổi có triệu chứng suy dinh dưỡng và thấp còi trong các hộ gia đình người dân tộc thiểu số cao gấp đôi so với những hộ gia đình người Kinh.

4. 3. Kỳ thị đối với các sắc tộc thiểu số: Bất bình đẳng trong sinh hoạt chính trị

Trong cuộc bầu cử Quốc hội khóa XIV năm 2016, ĐCSVN đã bố trí đưa 86 người thuộc các dân tộc thiểu số vào nghị trường. Con số này, theo như báo cáo, thấp hơn con số dự kiến 4 người.²³ Những con số dự kiến đó cho thấy, cũng như đối với thành phần đại biểu các tôn giáo hoặc phụ nữ tại Quốc hội, đây cũng chỉ là những hạn ngạch đã được sắp xếp với mục đích trình diễn của Đảng CSVN. Trong chế độ độc đảng tại Việt Nam ngày nay, mục đích và quá trình tổ chức bầu cử là chỉ để củng cố quyền lực của đảng cầm quyền. Những người được gọi là đại biểu của các dân tộc thiểu số được chọn bởi chính quyền trung ương với nhiệm vụ là chuyển đạt mệnh lệnh từ trên xuống. Người dân tộc thiểu số ở các buôn làng không có một cơ chế phát sinh từ họ và đại diện được những quyền lợi của họ. Vì thế họ chỉ có thể bày tỏ nguyện vọng qua biểu tình, trốn ra nước ngoài, hoặc những hình thức chống đối khác. Đó chính là lý do của các cuộc đàn áp tập thể hoặc bắt bớ cá nhân mà người dân tộc thiểu số đã và đang phải tiếp tục chịu đựng.

¹⁸ VinaCapital Foundation. *Issues in Education for Vietnamese Children*. http://vinacapitalfoundation.org/wp-content/uploads/2014/05/VCF-Research_Issues-in-Education-for-Vietnamese-Children_20140523_V1_GV.pdf

¹⁹ The World Bank. *Inequality in Vietnam: A Special Focus of the Taking Stock Report July 2014 - Key Findings*. <http://www.worldbank.org/en/news/feature/2014/07/08/inequality-in-vietnam-a-special-focus-of-the-taking-stock-report-july-2014>

²⁰ Le Thuc Duc and Tran Ngo Minh Tam. *Why Children in Vietnam Drop out of School and What They Do After That*. <http://www.younglives.org.uk/content/why-children-vietnam-drop-out-school-and-what-they-do-after>

²¹ Bình Phước Online. *Gian nan dạy - học tiếng Việt, tiếng dân tộc thiểu số*. <http://baobinhphuoc.com.vn/Content/gian-nan-day---hoc-tieng-viet-tieng-dan-toc-thieu-so---bai-1-54840>

²² Nguyễn Thị Mai Hương, Nguyễn Chí Trung, Đặng Thu Trang, Phạm Thái Hằng. *Công bằng sức khỏe - Những vấn đề của người dân tộc thiểu số ở Việt Nam*. Nxb Hồng Đức, Hà Nội, 2016

²³ VOV. *Chính thức công bố 496 đại biểu Quốc hội khóa XIV*. <http://vov.vn/chinh-tri/quoc-hoi/chinh-thuc-cong-bo-496-dai-bieu-quoc-hoi-khoa-xiv-518820.vov>

Theo Sáng Hội Người Thượng, một tổ chức bảo vệ Người Thượng Cao nguyên Trung phần, trong năm 2016, có hơn 300 người Thượng đang bị cầm tù.²⁴ Những người này bị săn đuổi và bị bắt chỉ vì đòi hỏi phải được quyền tự do thờ phượng và phải được đất canh tác.

Việc chính quyền cộng sản Việt Nam tiếp tục kỳ thị và ngược đãi các sắc dân thiểu số ở miền Cao nguyên Trung phần Việt Nam bắt nguồn từ sự nghi ngờ lòng trung thành của họ đối với chế độ hiện hành. Trong thời gian trước 1975, những nhóm sắc dân này đã có nhiều liên hệ với chính quyền Miền Nam cũng như quân đội Hoa Kỳ, và sau 1975 chính quyền luôn coi việc theo đạo Tin Lành của dân tộc thiểu số vùng Cao nguyên như là một mối đe dọa chính trị đối với chế độ.

5. Kỳ Thị Đối Với Phụ Nữ

Việt Nam tham gia Công ước của Liên hiệp quốc về Xóa bỏ mọi Hình thức Phân biệt Đối xử với Phụ nữ (CEDAW) từ năm 1982. Trong Báo cáo Quốc gia cho cơ chế Kiểm điểm Định kỳ Phổ quát (UPR) chu kỳ II Việt Nam khẳng định đã nghiêm túc thực hiện công ước quốc tế này trên cả phương diện hoàn thiện luật pháp và triển khai công tác.

Trong lãnh vực lập pháp, Việt Nam quả thực đã ban hành nhiều luật lệ liên hệ đến quyền của nữ giới, như Luật Bình đẳng giới (2006), Luật Phòng, chống bạo lực gia đình (2008) và nhiều nghị quyết, chính sách riêng cho công tác phụ nữ... Tuy nhiên, trong thực tế tình trạng kỳ thị và ngược đãi phụ nữ vẫn phổ biến đến mức báo động trong mọi môi trường sinh sống, từ gia đình, xã hội, và sinh hoạt công quyền.²⁵

Trong đời sống gia đình, bạo lực càng ngày càng nghiêm trọng khi có đến 58% phụ nữ đã từng là nạn nhân của các hình thức bạo hành.²⁶ Theo thống kê của Vụ Gia đình (Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch), tại Việt Nam, 5 năm trở lại đây, số vụ bạo lực gia đình được ghi nhận khoảng 20.000 vụ/năm và mức độ bạo lực ngày càng nghiêm trọng.²⁷ Nghiên cứu quốc gia về bạo lực gia đình cũng cho thấy 87% phụ nữ bị bạo lực chưa bao giờ tìm kiếm sự hỗ trợ từ các dịch vụ hoặc các cơ quan trợ giúp pháp lý chính thức.²⁸

Trong môi trường xã hội, việc khác biệt trong cơ hội giáo dục ở bậc tiểu học giữa nam và nữ không đáng kể (91,5% trẻ em gái và 92,3% trẻ em trai có ghi danh); tuy nhiên, càng lên cao thì sự khác biệt càng rõ nét, và cuối cùng trong tổng số sinh viên tốt nghiệp đại học, nữ giới chỉ chiếm 36,24%.²⁹ Một điều kỳ thị nghiêm trọng khác là sự chênh lệch về cơ hội giáo dục của các trẻ em

²⁴ RFA. *Tại sao người Thượng vẫn tiếp tục bỏ trốn?*

http://www.rfa.org/vietnamese/in_depth/WhyMontagnardsStillFleeingVietnam_Khanh-20060118.html

²⁵ FIDH. *Vietnam: UN committee review unmasks grave violations of women's rights.*

<https://www.fidh.org/en/region/asia/vietnam/vietnam-un-committee-review-unmasks-grave-violations-of-women-s>

²⁶ Vietnam Plus. *Hơn một nửa phụ nữ Việt Nam là nạn nhân của bạo lực gia đình.*

<http://www.vietnamplus.vn/hon-mot-nua-phu-nu-viet-nam-la-nan-nhan-cua-bao-luc-gia-dinh/293337.vnp>

²⁷ Quân đội Nhân dân. *Số vụ bạo lực gia đình tại Việt Nam vẫn gia tăng.*

<http://www.qdnd.vn/xa-hoi/y-te/so-vu-bao-luc-gia-dinh-tai-viet-nam-van-gia-tang-493733>

²⁸ VOV. *Phụ nữ bị bạo lực gia đình được trợ giúp pháp lý rất hạn chế.*

<http://vov.vn/phap-luat/phu-nu-bi-bao-luc-gia-dinh-duoc-tro-giup-phap-ly-rat-han-che-568047.vov>

²⁹ Tạp chí Cộng sản. *Bình đẳng giới trong chính trị ở Việt Nam: Thực trạng và giải pháp.*

<http://www.tapchicongsan.org.vn/Home/PrintStory.aspx?distribution=35730&pprint=true>

gái thuộc các sắc dân thiểu số. Theo Tổng cục Thống kê, chỉ có 41,5% trẻ em gái dân tộc Hmong được đến trường; tỉ lệ đó là 57.8% cho các em gái dân tộc Ba Na...

Về lao động, Việt Nam đã phê chuẩn nhiều công ước quốc tế của Tổ chức lao động Thế giới (ILO) liên hệ đến bình đẳng việc làm. Một cuộc nghiên cứu năm 2016 của Cơ quan Liên Hợp Quốc về Bình đẳng giới và Trao quyền cho Phụ nữ (UN Women) về tình trạng bất bình đẳng giới cho thấy mặc dù lực lượng lao động nữ tại Việt Nam đã tăng đáng kể trong thập niên vừa qua, khoảng cách thu nhập giữa nam - nữ đã lớn hơn, với tỉ lệ thu nhập của nữ bằng 87% so với thu nhập của nam giới vào năm 2004 xuống còn 80% vào năm 2012.³⁰

Sự kỳ thị và bất bình đẳng giới tính bi đát nhất trong việc làm chính là số phận của những thiếu nữ vì hoàn cảnh kinh tế gia đình mà phải bán thân trong các động mại dâm và thân phận của các cô dâu Việt trên xứ người (xin xem phần buôn người trong báo cáo này)

Trong lãnh vực công quyền, Việt Nam thường tự hào về thành tích có nhiều phụ nữ tham gia chính quyền. Trong Quốc hội Khóa XIV được bầu lên năm 2016, có 133 phụ nữ, chiếm 26,80% tổng số đại biểu Quốc hội. Ở cấp tỉnh có 26,46% đại biểu hội đồng nhân dân là phụ nữ, và ở cấp xã tỷ lệ đó là 26,70%. Sự thực những số liệu đó không hề có khả năng biểu hiện được sự tham dự của nữ giới bởi vì trong cơ chế bầu cử của nền chính trị của CSVN tất cả các ứng cử viên các cấp đều do Đảng Cộng sản đề cử hoặc cho phép thông qua Mặt trận Tổ quốc Việt Nam. Lại nữa, các cơ chế đại biểu trong chế độ chính trị hiện hành không hề có chút quyền lực nào; mọi quyết định đều thuộc về đảng ủy; và thực tế là trong số 63 bí thư tỉnh-thành ủy hiện nay chỉ có 3 phụ nữ, chiếm 4,76%.³¹ Đây mới thực là những chức vụ quyền lực nhất trong hệ thống chính quyền địa phương của cộng sản Việt Nam. Cũng như các đại biểu xuất thân từ các dân tộc thiểu số hoặc mang nhãn hiệu tôn giáo, hầu hết các phụ nữ trong các Hội đồng Nhân dân và Quốc hội chỉ là những dụng cụ trang trí cho một nền dân chủ giả hiệu.

³⁰ UN Women. *Towards gender equality in Viet Nam: Making inclusive growth work for women.*

http://www.un.org.vn/en/publications/doc_details/504-the-study-towards-gender-equality-in-viet-nam-making-inclusive-growth-work-for-women.html

³¹ Lý luận Chính trị. *Nữ trí thức và bình đẳng giới ở Việt Nam.*

<http://lyluanchinhtri.vn/home/index.php/thuc-tien/item/1430-nu-tri-thuc-va-binh-dang-gioi-o-viet-nam.html>

VIII

QUYỀN ĐƯỢC HƯỞNG AN SINH XÃ HỘI

Hiến pháp VN được sửa đổi năm 2013 lần đầu tiên khẳng định quyền an sinh xã hội cơ bản cho người dân (Điều 34: “Công dân có quyền được bảo đảm an sinh xã hội”; Điều 59: “Nhà nước tạo bình đẳng về cơ hội để công dân thụ hưởng phúc lợi xã hội, phát triển hệ thống an sinh xã hội”).

Khi nói đến nhân quyền, Việt Nam luôn lấy việc “xóa đói giảm nghèo” như là một chọn lựa ưu tiên, và việc tăng trưởng lợi tức trung bình theo đầu người như là thành quả của chính sách đó.¹ Dựa vào tiêu chuẩn thu nhập bình quân này, chính quyền cho rằng Việt Nam đã thực hiện được những bước tiến về nhân quyền với Chương trình xóa đói giảm nghèo. Trong 5 năm, tỉ lệ gia đình nghèo cả nước đã giảm từ 14,2% vào năm 2010 xuống còn 4,25% vào năm 2015.²

Tuy nhiên, cuối năm 2015, Thủ tướng Chính phủ VN đã ký quyết định số 59/2015/QĐ-TTg để thiết lập cách đo lường mức nghèo đói dựa trên nhiều tiêu chuẩn, bao gồm mức thu nhập, mức sống, dịch vụ y tế, giáo dục, nhà ở.v.v. Dựa vào phương pháp đo lường đa chiều này, Bộ Lao động - Thương Binh và Xã hội (LĐ-TBXH), cho biết trong năm 2016, cả nước có hơn 2,31 triệu gia đình nghèo (chiếm tỉ lệ 9,79%). Việc áp dụng chuẩn nghèo đa chiều đã tăng tỉ lệ gia đình nghèo từ dưới 5% vào năm 2015 lên gần 10% vào năm 2016.³

Việc tiếp cận và giải quyết nạn nghèo đói qua nhiều chiều kích như vậy phản ánh chính xác hơn thực trạng xã hội và là một bước tiến bộ phù hợp với những đòi hỏi của nhân quyền trong lãnh vực an sinh xã hội. Tuy nhiên khi nhìn vào thực trạng Việt Nam để đánh giá việc thực thi quyền an sinh xã hội mọi người đều có thể nhận ra sự cách biệt giữa những báo cáo thành tích và hoàn cảnh người dân đang sống.

1. An Sinh Cho Một Thiểu Số

Tài liệu Chương trình Quốc gia cho Việt Nam (2017-2021) của Chương trình Phát triển Liên Hiệp Quốc (UNDP) hoàn tất vào tháng 7 năm 2016 đánh giá rằng: “Sự chênh lệch bởi sắc dân, phái tính và địa phương, việc tiếp cận không đồng đều các dịch vụ và hoàn cảnh dễ bị tổn thương ngày càng

¹ Bộ Ngoại Giao. *Báo cáo quốc gia kiểm điểm định kỳ việc thực hiện quyền con người ở Việt Nam* §12. <http://www.mofahcm.gov.vn/vi/mofa/nr040807104143/nr040807105001/ns090723074537>

² Lao Động. *Tỷ lệ hộ nghèo giảm chỉ còn 4,25%*. <http://m.laodong.com.vn/thoi-su-xa-hoi/ty-le-ho-ngheo-giam-chi-con-425-601543.bld>

³ Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội. *Cả nước vẫn còn hơn 2,3 triệu hộ nghèo*. <http://www.molisa.gov.vn/vi/Pages/chitiettin.aspx?IDNews=24957>

tăng đang cản trở việc thực thi đầy đủ tiềm năng phát triển và các Mục tiêu Phát triển Bền vững.”⁴

Tài liệu cũng cho thấy tỷ số nghèo của các dân tộc thiểu số, đặc biệt ở những vùng sâu, cao gấp hơn ba lần mức nghèo cả nước. tỉ lệ nghèo đa chiều tính theo đầu người là 21,3% cho cả nước và gần 51% cho các sắc tộc thiểu số. Tính theo vùng địa dư, tỉ lệ nghèo đa chiều cao nhất tại đồng bằng sông Cửu Long ở mức 41,6%, so với 5,7% tại đồng bằng sông Hồng.⁵ Thật là mỉa mai với chính sách kỳ thị của chính quyền hiện nay khi mọi người đều biết sự trù phú của đồng bằng Cửu Long vượt trội nhiều lần hơn đồng bằng Sông Hồng!

Một nghiên cứu khác của tổ chức Oxfam phát hành đầu năm 2017 cho thấy bất bình đẳng kinh tế tại Việt Nam đã gia tăng trong hai thập niên qua.⁶ Một cuộc thăm dò của cơ quan này được thực hiện trong năm 2016 ở ba tỉnh Lào Cay, Nghệ An, và Dak Nông cho thấy sự chênh lệch thu nhập giữa nhóm 20% giàu nhất và nhóm 20% nghèo nhất là 21 lần.

Trong lúc đó một nhóm nhỏ siêu giàu, gắn liền với chế độ chính trị, tách hẳn với cuộc sống lầm than của đại đa số. Theo Báo cáo Thịnh vượng 2017 (Wealth Report) của Knight Frank, Việt Nam có 200 người siêu giàu (sở hữu từ 30 triệu USD trở lên) trong năm 2016, tăng 30 người so với năm trước đó. Nhóm siêu giàu này đã tăng trưởng 320% kể từ 2006; đây là mức tăng trưởng nhanh nhất thế giới, qua mặt Ấn Độ với 290% và Trung Quốc 281%.⁷

Và điều tra cũng cho thấy 47% người dân tỏ ra bất mãn trước tình trạng phân hóa giàu-nghèo bất thường này,⁸ bởi vì đa phần thu nhập của những người trở nên giàu bất thường hiện nay đều có nguồn gốc bất chính. Nhóm người này đã trở thành giàu có một cách nhanh chóng bằng bốn cách: một là do được ưu đãi “trốn thuế hợp pháp”, hai là do thu lợi từ quá trình cổ phần hóa tài sản nhà nước, ba là do đặc quyền nắm được thông tin về quy hoạch đất đai, bốn là do tham nhũng, sau hết mới do tài kinh doanh.⁹

Theo TS Lê Đăng Doanh, nguyên Viện trưởng Viện Quản lý Kinh tế Trung ương, hiện là thành viên Ủy ban chính sách phát triển của Liên Hiệp Quốc thì nhóm người mới giàu này chỉ là “sản phẩm của thể chế hiện hành, của chủ nghĩa tư bản hoang dã.”¹⁰

Ngày 24-2-2016, Chủ tịch Hội đồng Dân tộc Ksor Phước, trong buổi điều trần của Chính phủ, đã cảnh báo rằng thực trạng khoảng cách giàu nghèo đáng báo động và sẽ gây bất ổn xã hội.¹¹

⁴ UNDP. *Country programme document for Vietnam (2017-2021)*, Second regular session 2016, 6-9 September 2016, New York. <http://undocs.org/DP/DCP/VNM/2>

⁵ UNDP. *ibid.*

⁶ Oxfam. *Even it up - How to tackle Inequality in Vietnam*. <https://www.oxfam.org/en/research/even-it-how-tackle-inequality-vietnam>

⁷ Vietnam Economic Times. *Super-rich in Vietnam number 200*. <http://vneconomictimes.com/article/society/super-rich-in-vietnam-number-200>

⁸ Tuổi trẻ Online. *Dân bức xúc với khoảng cách giàu nghèo tăng*. <http://tuoitre.vn/tin/chinh-tri-xa-hoi/20150724/dan-buc-xuc-voi-khoang-cach-giau-ngheo-tang/782142.html>

⁹ Lao Động. *Khoảng cách ghê gớm*. <http://laodong.com.vn/su-kien-binh-luan/khoang-cach-ghe-gom-87166.blđ>

¹⁰ VOA. *2016 - năm các triệu phú Việt lộ diện*. <http://www.voatiengviet.com/a/nam-2016-cac-trieu-phu-viet-lo-dien/3661332.html>

¹¹ VnExpress. *Lo ngại bất ổn xã hội vì khoảng cách giàu nghèo*. <http://vnexpress.net/tin-tuc/thoi-su/lo-ngai-bat-on-xa-hoi-vi-khoang-cach-giau-ngheo-3359924.html>

Nạn nhân của tình trạng chênh lệch giàu-nghèo hiện diện khắp mọi miền đất nước; tuy nhiên thành phần chịu nhiều thiệt thòi nhất là người dân miền thượng du và những nông dân sống ở đồng quê, đặc biệt là những người mà ruộng vườn đã bị cưỡng chế trưng thu cho những công trình phát triển kinh tế của nhà nước. Sự chênh lệch không những chỉ biểu thị qua thu nhập mà còn thể hiện qua các nhu cầu tối thiểu hàng ngày như sẵn sóc y tế, năng lượng sử dụng, nước sạch, và nhất là cơ hội tiến thân.

Về dịch vụ y tế, mặc dù Hiến pháp năm 2013 (Điều 38) quy định rằng: “Mọi người có quyền được bảo vệ, chăm sóc sức khỏe, bình đẳng trong việc sử dụng các dịch vụ y tế và có nghĩa vụ thực hiện các quy định về phòng bệnh, khám bệnh, chữa bệnh,” trong thực tế, việc bất bình đẳng trong dịch vụ y tế càng ngày càng tệ hại hơn giữa người giàu và người nghèo, và giữa các sắc dân khác nhau.

Theo thống kê thì nhóm người nghèo bị bệnh tật nhiều gấp hai lần nhóm người giàu.¹² Trong những năm gần đây báo chí trong nước đã phản ánh khá đầy đủ sự tệ hại của một nền y tế xuống cấp về mọi phương diện, từ phẩm chất dịch vụ, cơ sở, đến nhân sự. Đặc biệt là tình trạng phân biệt giàu nghèo trong việc sẵn sóc sức khỏe. Một phóng sự về dịch vụ y tế trong một số bệnh viện công nổi tiếng tại VN mô tả khá đầy đủ sự khác biệt trong các dịch vụ được cung cấp cho các bệnh nhân giàu được gọi là “điều trị tự nguyện A, B, C” và các bệnh nhân nghèo không có sự lựa chọn. Điều đáng nói là việc mở các khu vực dịch vụ khác nhau là để thực hiện chủ trương xã hội hóa y tế của Nhà nước.¹³

Báo cáo của tổ chức Oxfam nêu trên ghi nhận đặc điểm “xã hội hóa” trong chính sách xã hội Việt Nam. Đây là một mĩ từ để chỉ định thuế và phí không chính thức nhưng rất phổ biến mà người dân phải trả để được tiếp cận dịch vụ công nhằm giảm gánh nặng cho nhà nước và tạo thêm thu nhập cho cách thành phần trung gian cung cấp dịch vụ. Nói cách khác, theo Oxfam, “xã hội hóa” là phương thức của chính quyền tống tiền người dân trong những dịch vụ căn bản mà quốc tế vẫn tưởng là miễn phí, với hậu quả nặng nề nhất cho các thành phần nghèo và có thu nhập thấp.¹⁴

Việc quản lý yếu kém cộng với tình trạng xuống cấp về phẩm chất đạo đức của nhân viên hành nghề y khoa đã đưa nền y tế Việt Nam đến tình trạng đáng báo động. Theo một nghiên cứu tại TP Hồ Chí Minh, có đến 76% bệnh nhân được hỏi cho biết đã đưa phong bì cho nhân viên y tế; một cuộc nghiên cứu khác trước đó ở Hà Nội cũng ghi nhận khoảng 70% bệnh nhân làm như vậy.¹⁵

Tình trạng chênh lệch trong dịch vụ y tế giữa thị dân và các sắc dân thiểu số ở những buôn làng hẻo lánh không có gì cải thiện hơn. Theo Ngân Hàng Thế Giới, tỷ lệ suy dinh dưỡng trong số trẻ em dân tộc thiểu số cao gấp đôi so với đa số.¹⁶ Những nghiên cứu độc lập mới đây cho thấy các sắc dân thiểu số bị đối xử bất bình đẳng trong các dịch vụ y tế từ y khoa phòng ngừa đến cơ hội

¹² Lao Động. *Khoảng cách ghê gớm*. <http://laodong.com.vn/su-kien-binh-luan/khoang-cach-ghe-gom-87166.bld>

¹³ Báo VietNamNet. *Phân biệt giàu nghèo trong bệnh viện công*. <http://www.tintucngaynay.com/tintuc/vietnamnet.vn/vn/xa-hoi/83441/phan-biet-giau-ngheo-trong-benhvien-cong.htm>

¹⁴ Oxfam. *op. cit.*

¹⁵ Báo Người Lao Động Điện Tử. *“Phong bì” và quyền của bệnh nhân*. <http://suckhoedinhuong.nld.com.vn/suc-khoe/phong-bi-va-quyen-cua-benh-nhan-2013-022309211-2307.htm>

¹⁶ The World Bank Group. *Các phát hiện chính của báo cáo Điểm lại: Trọng tâm đặc biệt về bất bình đẳng ở Việt Nam (Tháng 7/2014)*. <http://www.worldbank.org/vi/news/feature/2014/07/08/inequality-in-vietnam-aspecial-focus-of-the-taking-stock-report-july-2014>

điều trị.¹⁷ Theo báo cáo của tổ chức Save the Children tỷ suất tử vong của trẻ em các sắc tộc dưới 5 tuổi chiếm 54% tổng số tử vong cùng lứa tuổi trên toàn quốc,¹⁸ trong lúc người dân tộc thiểu số chỉ chiếm khoảng 13% tổng số dân.

Về cơ hội giáo dục, một đòn bẩy của sự thăng tiến cá nhân và gia đình, theo báo cáo của Ngân hàng Thế giới năm 2014, bất bình đẳng về cơ hội trong lãnh vực giáo dục vẫn là một mối quan ngại lớn ở Việt Nam. Trẻ em nghèo ở Việt Nam, đặc biệt là trẻ em dân tộc thiểu số có ít cơ hội hơn so với trẻ em khác.¹⁹ Chỉ có 13% trẻ người H'mông và người Dao học được tới cấp phổ thông trung học, so với tỷ lệ 65% của người Kinh và người Hoa.²⁰

Một nghiên cứu khác gần đây hơn của tổ chức UNICEF cho thấy tỷ lệ trẻ em trong lứa tuổi 5-17 trên toàn quốc chưa bao giờ đến trường là 2.57%, trong lúc tỷ lệ này đối với trẻ em người sắc tộc H'Mong lên đến 23.02%; nói cách khác 1/4 trẻ em dân tộc H'Mong không bao giờ được đi học.²¹

2. An Sinh Của Tuổi Thơ

Việt Nam là nước đầu tiên tại Châu Á và là nước thứ hai trên thế giới tham gia Công ước về Quyền trẻ em. Trong Báo cáo Quốc gia về thực hiện quyền con người ở Việt Nam theo cơ chế Kiểm điểm Định kỳ Phổ quát (UPR) chu kỳ II Việt Nam khẳng định đã có những nỗ lực “bảo vệ quyền và lợi ích tốt nhất cho trẻ em.” Trong năm 2016, Quốc hội đã thông qua Luật trẻ em số 102/2016/QH13 nhằm khắc phục những thiếu sót của Luật bảo vệ, chăm sóc và giáo dục trẻ em năm 2004, cho phù hợp hơn với Công ước của Liên hợp quốc về quyền trẻ em.

Thực tế xã hội cho thấy tình trạng an sinh của trẻ em hiện nay tại Việt Nam không phải là hình ảnh chính quyền mô tả qua các báo cáo. Một bộ phận không nhỏ trẻ thơ Việt Nam vẫn phải sống trong nguy cơ thiếu ăn, thiếu học, bị hành hạ, bị lao động cưỡng bức, bị bán làm nô lệ...

Theo báo cáo từ một cuộc hội thảo về dinh dưỡng đầu năm 2015, hiện có khoảng 2.2 triệu trẻ em tại VN bị còi vì thiếu dinh dưỡng trong lúc đó tỷ lệ trẻ em bị chứng mập phì tại TP Hồ Chí Minh đã tăng gấp ba kể từ năm 2000.²² Trong số 7.2 triệu trẻ em dưới 5 tuổi trên toàn quốc, có khoảng 1.6 triệu (23%) bị còi. Khoảng 45% trường hợp tử vong của trẻ em dưới 5 tuổi là do thiếu dinh

¹⁷ Mats Målqvist et al. *Ethnic minority health in Vietnam: a review exposing horizontal inequity*.
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3589437/#CIT0036>

¹⁸ Save the Children in Vietnam. *Disadvantaged children struggle in 'lottery of birth'*
<https://savethechildrenvietnam.wordpress.com/2015/02/05/disadvantaged-children-struggle-in-lottery-of-birth/>

¹⁹ World Bank. *Skilling up Vietnam: Preparing the workforce for a modern market economy - Vietnam Development Report 2014*.
<http://documents.worldbank.org/curated/en/610301468176937722/pdf/829400AR0P13040Box0379879B00PUBLIC0.pdf>

²⁰ The World Bank Group. *Inequality in Vietnam: A Special Focus of the Taking Stock Report July 2014 - Key Findings*.
<http://www.worldbank.org/en/news/feature/2014/07/08/inequality-in-vietnam-a-specialfocus-of-the-taking-stock-report-july-2014>

²¹ UNICEF. *Out-of-school Children in Viet Nam*.
http://www.un.org.vn/en/publications/doc_details/448-out-of-school-children-in-viet-nam.html

²² TuoitreNews. *Vietnam has 2.2mn malnourished children*.
<http://tuoitrenews.vn/society/21420/vietnam-has-22mn-stunted-children-but-obesity-rises-in-southern-hub>

Trẻ em không thể đến trường vì phải phụ giúp cha mẹ trong việc đồng áng. Hình Báo Mới.

đường.²³ Tỷ lệ suy dinh dưỡng cao nhất là tại Tây Nguyên, với suy dinh dưỡng nhẹ cân là 22% và suy dinh dưỡng thấp còi là 34%. Tại trung du và miền núi phía Bắc, suy dinh dưỡng nhẹ cân là gần 20% và suy dinh dưỡng thấp còi trên 30%.²⁴

Theo Luật Bảo hiểm Y tế hiện hành, tất cả trẻ em dưới 6 tuổi đều nhận được chăm sóc y tế miễn phí; tuy nhiên tình trạng tham nhũng hiện nay đã làm cho luật bảo hiểm trở thành vô hiệu. Nếu cha mẹ không có tiền lót đường cho bác sĩ và nhân viên bệnh viện thì phải nhường ưu tiên cho những trẻ con nhà giàu và chỉ biết nhìn con mình bị đối xử lạnh nhạt và tệ hại.²⁵

Về lao động thiếu nhi, những số liệu gần đây cho thấy cứ năm em trong độ tuổi 5-17 lại có một em phải tham gia lao động. Tình trạng này nghiêm trọng hơn ở khu vực Bắc Trung Bộ và Khu vực miền núi (36.2%) và Tây Nguyên (25%).²⁶

Tội phạm đối với trẻ em như bạo hành, xâm phạm tình dục, và buôn người vẫn còn là những vết thương xã hội càng ngày càng nhức nhối hơn. Về bạo hành đối với trẻ em, theo khảo sát của Tổng cục Thống kê với sự hỗ trợ của Quỹ Nhi đồng Liên hợp quốc (UNICEF) thì có gần 80% số trẻ em Việt Nam từ 2-14 tuổi bị cha mẹ hoặc người chăm sóc hay những người khác trong gia đình trừng phạt bằng bạo lực.²⁷

Số trẻ em bị xâm phạm tình dục càng ngày càng nhiều, chiếm 65% tổng số các vụ hiếp dâm; và số nạn nhân càng ngày càng nhỏ tuổi.²⁸ Riêng tại TP Đà Nẵng, một tài liệu từ Trung tâm Pháp y của thành phố cho thấy trẻ em trong độ tuổi từ 5 đến 18 có nguy cơ bị hãm hiếp cao nhất, chiếm 90% các trường hợp tại thành phố này. Trong số đó 40% là các trẻ em từ 5 đến 13 tuổi.²⁹

²³ USAID. *Vietnam - Nutrition Profile*.

<http://www.fantaproject.org/sites/default/files/download/Vietnam-Nutrition-Profile-Apr2014.pdf>

²⁴ Tuổi Trẻ Online. *Làm sao cải thiện tình trạng thấp còi ở trẻ em VN?*

<http://tuoitre.vn/tin/song-khoe/20160811/lam-sao-cai-thien-tinh-trang-thap-coi-o-tre-em-vn/1152688.html>

²⁵ RFA. *Thực tế chương trình bảo hiểm y tế trẻ em ở vùng núi*.

<http://www.rfa.org/vietnamese/reportfromvn/how-vnese-children-treated-in-hospital-09262015121326.html>

²⁶ UNICEF - Việt Nam. *Hàng triệu trẻ em nghèo không được hưởng lợi từ những tiến bộ mà Thế giới đạt được, theo báo cáo mới nhất của UNICEF*. http://www.unicef.org/vietnam/vi/media_24331.html

²⁷ Đại Kỷ Nguyên. *Bạo hành trẻ em đang có xu hướng tăng cao*.

<https://daikynguynen.vn/viet-nam/bao-hanh-tre-em-dang-co-xu-huong-tang-cao.html>

²⁸ Báo Phụ Nữ. *Phòng chống xâm hại tình dục trẻ em*.

<http://phunuonline.com.vn/lam-me/phong-chong-xam-hai-tinh-duc-tre-em-68106/>

²⁹ VnExpress. *Trẻ trên 5 tuổi đã phải đề phòng nguy cơ xâm hại tình dục*.

<http://giadinh.vnexpress.net/tin-tuc/to-am/tre-tren-5-tuoi-da-phai-de-phong-nguy-co-xam-hai-tinh-duc-2275033.html>

Trong năm 2016 và đầu năm 2017, nạn ấu dâm đã trở thành một đề tài nóng trong dư luận. Theo báo cáo của cơ quan chức năng, trong 5 năm từ 2012-2016, cả nước phát hiện trên 8.200 vụ xâm hại trẻ em với gần 10.000 nạn nhân, tăng 258 nạn nhân so với 5 năm trước. Số vụ bị xâm hại tình dục chiếm tới 5.300 vụ, chiếm khoảng 65%. Tuy nhiên con số này chỉ là phần nổi của tảng băng do bùng bít hoặc không khai báo.³⁰

Việc buôn bán trẻ em cũng tăng đều dưới nhiều hình thức càng ngày càng phức tạp. Việc mua bán trẻ em nhằm 3 thị trường chính tùy lứa tuổi và giới tính: bé trai được đưa qua biên giới Trung quốc để đáp ứng nhu cầu con trai ưu tiên trong gia đình và lao nô; thiếu nữ để đưa vào các động mại dâm. Mặc dù đã có nhiều phóng sự điều tra về nạn buôn bán trẻ em trên các trang mạng xã hội, nhưng con số chính xác nạn nhân vẫn còn là phần chìm của một tảng băng trôi. Sự hiện diện của 3 ngàn trẻ lao nô Việt Nam bị đưa qua Anh quốc chỉ được thừa nhận sau khi có báo cáo chính thức của chính quyền Anh quốc và phóng sự của tờ The Guardian.³¹

3. Dân Oan: Khi Quyền Tư Hữu Đất Đai Bị Tước Đoạt Bất Công

Trong mấy thập niên gần đây Việt Nam đã tiến hành nhiều chương trình xây dựng hạ tầng cơ sở như hệ thống đường sá, khu kỹ nghệ, khu sinh thái du lịch, và các công trình tiện ích công cộng khác. Một trong những yếu tố chính trong các kế hoạch kinh tế đó chính là đất. Trong thập niên vừa qua số diện tích đất bị thu hồi từ nông dân lên đến một triệu mẫu tây, nhiều hơn cả số đất phân phối cho nông dân trong thời cải tổ ruộng đất xã hội chủ nghĩa thập niên 50 trong thế kỷ trước (810 ngàn mẫu).³²

Dù tiến trình đô thị hóa tăng tốc trong thập niên vừa qua, Việt Nam hiện nay vẫn là một nước nông nghiệp, lao động nông thôn chiếm khoảng 68% tổng số dân số. Đất đai là nguồn sống chính của nông dân, vì thế việc cưỡng chế thu hồi đất là một thảm kịch của hàng triệu “dân oan” bởi vì khi họ bị tước đoạt đất đai thì họ mất kế sinh nhai và bị đẩy vào đường cùng. Trên danh nghĩa, chính quyền cũng có đền bù một số tiền rẻ mạt cho phần đất đai bị cưỡng chế; số tiền đó chỉ có tính tượng trưng, không thể giúp người nông dân tạo được một cuộc sống mới, mà trái lại họ bị đẩy vào cảnh bế tắc không lối thoát.

Điều nổi bật đáng ghi nhận là trong khi tiến hành việc giải phóng mặt bằng, cán bộ nhà nước cố ý phóng đại nhu cầu thực sự của kế hoạch với chủ đích là để chiếm đoạt được càng nhiều đất càng tốt, chiếm hữu phần thặng dư không dùng, và đem bán lại cho nhà kinh doanh nào trả giá cao nhất (với giá cao gấp 10 lần so với giá bồi hoàn hoặc hơn nữa) và bỏ túi số tiền sai biệt. Trong một cuộc khảo sát gần đây do Ngân hàng Thế giới và Thanh tra Chính phủ thực hiện, quản lý đất đai bị đánh giá là một trong những ngành tham nhũng nhất, chiếm xấp xỉ 60%.³³

³⁰ Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội. *Đấu tranh phòng, chống tội phạm xâm hại tình dục trẻ em*. <http://www.molisa.gov.vn/vi/Pages/chitiettin.aspx?IDNews=26274>

³¹ The Guardian. *3,000 children enslaved in Britain after being trafficked from Vietnam*. <http://www.theguardian.com/global-development/2015/may/23/vietnam-children-trafficking-nail-bar-cannabis>

³² East Asia Forum. *Vietnam's land law reforms: radical changes or minor tinkering?* <http://www.eastasiaforum.org/2013/05/14/vietnams-land-law-reforms-radical-changes-or-minor-tinkering/>

³³ VietNamNet. *Đất đai đứng đầu danh sách tham nhũng*. <http://vietnamnet.vn/vn/tuanvietnam/193380/dat-dai-dung-dau-danh-sach-tham-nhung.html>

Ngày 29/11 /2013 , Quốc hội VN đã thông qua Luật Đất đai 2013 Luật này có hiệu lực kể từ 01/7/2014. Điều căn bản của Luật Đất đai 2013 cũng chỉ lập lại điều 5 của Luật Đất đai 2003 mà Hiến pháp mới được tu chính một ngày trước đó đã quy định ở điều 53, theo đó đất đai “là tài sản công thuộc sở hữu toàn dân do Nhà nước đại diện chủ sở hữu và thống nhất quản lý.” Chính điểm không thay đổi mấu chốt này đã làm cho việc sửa đổi Luật Đất đai năm 2013 trở nên công việc “dán nhãn hiệu mới trên bình rượu cũ.” Trong các bản góp ý cho dự thảo tu chính Hiến pháp 2013 và Luật Đất đai 2013 , nhiều nhân sĩ và tổ chức đã lên tiếng cảnh báo chính quyền về việc áp dụng ý niệm “sở hữu toàn dân” là đầu mối của những lạm dụng tài sản công và vi phạm nhân quyền đối với người dân. Bao lâu chính quyền chưa tôn trọng quyền sở hữu đất đai của người dân, bấy lâu nhân quyền còn bị phủ nhận.

Ngày 27-2-2017, Dân Oan tụ tập trước Trụ sở Tiếp dân của Trung ương Đảng ở Hà Nội trong Ngày Quốc tế Đồng hành cùng Dân Oan để phản đối chính quyền cướp đất. Hình cắt từ YouTube.

Trong năm 2016, những cuộc biểu tình của dân oan đòi quyền tư hữu đất vẫn tiếp tục xảy ra nhiều nơi trên toàn lãnh thổ vào nhiều thời điểm khác nhau. Có những vụ quy tụ người biểu tình từ nhiều địa phương khác nhau, như:

- Ngày 19-1-2016, cuộc biểu tình của dân oan 3 miền tại Trụ sở Tiếp dân của Trung ương Đảng và Chính phủ Số 1 Ngô Thị Nhậm Hà Nội;
- Ngày 27-02-2016, nhiều cuộc biểu tình ở nhiều nơi trong Ngày Quốc Tế Đồng Hành cùng Dân Oan Việt Nam;
- Ngày 31-3-2016, cuộc biểu tình của dân oan Dương Nội, Thanh Oai và một số tỉnh thành khác trước Trụ sở Tiếp dân của Trung ương Đảng và Nhà nước số 1 Ngô Thị Nhậm, Quận Hà Đông;
- Ngày 13-6-2016, cuộc biểu tình đòi tự do cho dân oan Cần Thị Thêu tại trụ sở tiếp dân số 1 Ngô Thị Nhậm Hà Đông Hà Nội;
- Ngày 8-9-2016, cuộc biểu tình của dân oan từ Bình Dương, Đồng Nai, Bình Định, An Giang, Vũng Tàu, Nghệ An, Hải Phòng, Bắc Giang, Hải Dương tại Hà Nội;
- Và sôi động nhất là những cuộc biểu tình nhiều ngày của dân oan ba miền tại Hà Nội vào tháng 12 nhân dịp kỷ niệm Ngày Quốc tế Nhân quyền.

4. Tham Nhũng: Tác Nhân Của Các Vi Phạm Quyền An Sinh

Tham nhũng không chỉ tác động đến sinh hoạt chính trị và kinh tế, mà trước hết và trên hết đó là tác nhân của các vi phạm nhân quyền trong hầu hết mọi lãnh vực từ chính trị đến tư pháp cũng như các sinh hoạt thuộc phạm vi an sinh xã hội như thực phẩm, nhà ở, y tế, giáo dục, v.v.

Việc vi phạm quyền an sinh của người dân có thể được đo lường qua mức độ tham nhũng của chính quyền VN hiện nay, bởi vì số tài khoản lớn lao của ngân sách nhà nước và ngoại viện dành cho các dịch vụ trên thay vì đến tay người dân thì lại rơi vào túi tham vô đáy của các quan chức nhà nước.

Để đối phó với tình trạng tham nhũng càng ngày càng trầm trọng, vào năm 2013 ĐCSVN đã thành lập Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng mà người đứng đầu là Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng. Cuối năm 2016, chủ trì phiên họp lần thứ 11 của Ban chỉ đạo, sau khi nêu một số vụ án tham nhũng trọng trọng, Ông Trọng phải thừa nhận rằng việc phòng, chống tham nhũng rất khó khăn do những tương quan chằng chịt giữa kinh tế và chính trị, khó tách bạch.³⁴

Theo ông Phan Văn Sáu, Tổng Thanh tra Chính phủ, trong năm 2016 tình hình tham nhũng “vẫn đang diễn biến phức tạp, xảy ra ở nhiều cấp, nhiều ngành, nhiều lĩnh vực với mức độ phổ biến, tính chất rất nghiêm trọng và chưa bị đẩy lùi.” “Công tác phòng chống tham nhũng nói chung chưa đạt yêu cầu, mục tiêu đề ra và vẫn còn nhiều hạn chế, yếu kém.”³⁵

Theo bảng Chỉ số Cảm nhận Tham nhũng hàng năm 2016 của Tổ chức Minh bạch Quốc tế, Việt Nam được xếp hạng 113 trên 176 quốc gia, so với hạng 112 trên tổng số 168 quốc gia (năm 2015). Một điều đáng chú ý là điểm số CPI của Việt Nam sau 4 năm liên tiếp không thay đổi (2012- 2015) đã tăng lên hai điểm trên 100 vào năm 2016. Tuy nhiên, tiến bộ khiêm tốn và không mấy ấn tượng này vẫn chứng tỏ vấn đề tham nhũng trong khu vực công vẫn được đánh giá nghiêm trọng. Tổ chức Minh bạch Quốc tế cho rằng Việt Nam cần nỗ lực nhiều hơn để giải quyết những bất cập trong công việc chống tham nhũng rốt ráo và hiệu quả.³⁶

Một báo cáo đặc biệt khác cũng của Tổ chức Minh bạch Quốc tế vào tháng 3 năm 2017 đã đặt Việt Nam vào hạng nhì trong danh sách tham nhũng và nhận hối lộ tại châu Á, chỉ đứng sau Ấn Độ. Dựa trên thăm dò kéo dài 18 tháng với người dân tại 16 quốc gia về kinh nghiệm phải hối lộ để tiếp cận dịch vụ, tỷ lệ hối lộ của Việt Nam là 65%, so với 41%

Một báo cáo đặc biệt khác cũng của Tổ chức Minh bạch Quốc tế vào tháng 3 năm 2017 đã đặt Việt Nam vào hạng nhì trong danh sách tham nhũng và nhận hối lộ tại châu Á, chỉ đứng sau Ấn Độ.

tại Thái Lan, 40% tại Pakistan, và 40% tại Miến Điện. Khi phân từng lãnh vực, tỷ lệ hối lộ tại Việt Nam là 57% khi tiếp cận dịch vụ giáo dục, 59% cho dịch vụ y tế, và 61% người được phỏng vấn cho biết phải hối lộ công an.³⁷

Thật thế, nạn tham nhũng ở VN không còn là những trường hợp riêng lẻ mà đã trở thành hệ thống, xuất hiện dưới nhiều hình thức khác nhau như nhận và đòi tiền hối lộ, biển thủ công quỹ, hối mại quyền thế, chia chác, tống tiền, tham nhũng cấp cao, tham nhũng tép riu, v.v... đã thẩm nhập mọi sinh hoạt công quyền.

³⁴ Tuổi Trẻ. *Tổng Bí thư: chống tham nhũng phải quyết liệt hơn nữa*.

<http://tuoitre.vn/tin/chinh-tri-xa-hoi/20161228/tong-bi-thu-chong-tham-nhung-phai-quiet-liet-hon-nua/1243636.html>

³⁵ Báo Mới. *Tham nhũng diễn biến phức tạp, xảy ra ở nhiều ngành, nhiều cấp*.

<http://www.baomoi.com/tham-nhung-dien-bien-phuc-tap-xay-ra-o-nhieu-nganh-nhieu-cap/c/20688443.epi>

³⁶ Transparency International. *Corruption Perception Index*.

<http://towardstransparency.vn/corruption-perception-index-2>

³⁷ Transparency International. *People and Corruption: Asia Pacific - Global Corruption Barometer*.

https://www.transparency.org/whatwedo/publication/people_and_corruption_asia_pacific_global_corruption_barometer

Ngày 4-5-2017, cá chết hàng loạt trôi tấp và bờ biển xã Nhân Trạch, huyện Bố Trạch (Quảng Bình). Ảnh Nguyệt Anh

Theo báo cáo về Chỉ số Hiệu quả Quản trị và Hành chính công cấp tỉnh ở Việt Nam được công bố vào tháng 4 năm 2017, khoảng 54% số người dân được hỏi cho rằng, cần phải đưa hồi lộ mới xin được việc làm trong khu vực nhà nước. Tỷ lệ này là cao hơn mức 51% của năm 2015 và 46% của năm 2011.³⁸

Ngay cả những lãnh vực mà truyền thống văn hóa Việt Nam rất tôn trọng vì giá trị đạo đức cần phải có như y tế và giáo dục cũng bị xói mòn bởi tham nhũng. Tình trạng chạy tiền để cho con

được học trường danh tiếng, mua bán điểm, mua bán bằng cấp đã trở thành phổ biến. Hiện tượng bệnh nhân đưa “phong bì” cho bác sĩ để được điều trị chu đáo hơn đã trở thành luật bất thành văn ở hầu hết các bệnh viện công.

Tình trạng tham nhũng gia tăng khi Đảng CSVN có toàn quyền tuyệt đối trên mọi sinh hoạt xã hội chỉ có thể được lý giải rằng chính tham nhũng là lý do sống còn của ĐCSVN, bởi vì chính qua tham nhũng trong chính trị mà chính quyền CS còn tồn tại ở VN. Đây là nguồn gốc của các vi phạm nhân quyền tại VN ngày nay.

5. Quyền Được Hưởng Môi Sinh Lành Mạnh

Trong năm 2016, môi sinh và quyền môi sinh là vấn đề nổi bật do những diễn biến gắn liền với tên của nhà máy luyện kim của tập đoàn Đài Loan Formosa. Những diễn biến này đồng thời nói lên sự thiếu vắng trách nhiệm của nhà cầm quyền Việt Nam nhằm bảo đảm môi sinh trong sạch cho người dân. Cuộc khủng hoảng cá chết bắt đầu tại miền Trung vào tháng 4 khi người dân vùng Hà Tĩnh, Nghệ An cho đến Quảng Trị phát hiện hàng chục tấn cá chết. Nguyên nhân khiến cá chết hàng loạt lúc đầu nghi ngờ và sau đó xác định, là hàng trăm tấn hóa chất do nhà máy Formosa Hà Tĩnh thải ra biển mà hoàn toàn không xử lý. Theo các nhà khoa học, đây phải là những chất độc rất mạnh mới gây ra cá chết như đã xảy ra.³⁹ Ngoài việc đầu độc một nguồn thực phẩm quan trọng là hải sản, việc ô nhiễm còn cướp đi phương tiện sinh sống của hàng chục ngàn ngư dân.

Chính quyền địa phương và trung ương đã tỏ ra lúng túng và hoàn toàn thiếu minh bạch trước khủng hoảng cá chết. Hơn 2 tháng sau khi nổ ra vụ thảm họa môi trường, ngày 30/6/2016, chính quyền mới tổ chức họp báo để công bố nguyên nhân cá chết, xác định thủ phạm là Formosa, nhưng đồng thời quyết định không khởi tố công ty này. Formosa nhận lỗi và bồi thường số tiền khiêm tốn 500 triệu USD. Đã không có một cuộc thẩm định thiệt hại nghiêm túc từ bất cứ thành phần nào

³⁸ Centre for Community Support and Development Studies (CECODES), Centre for Research and Training of the Viet Nam Fatherland Front (VFF-CRT), and United Nations Development Programme (UNDP). *PAPI 2016 - The Viet Nam Provincial Governance and Public Administration Performance Index*. http://congbo2016eng.papi.org.vn/wp-content/uploads/2017/04/PAPI2016_Report_Final_ENG-1.pdf

³⁹ BBC. *Vụ Formosa: ‘Cần điều chỉnh quy chuẩn xả thải’* <http://www.bbc.com/vietnamese/vietnam-37772557>

Nhà hoạt động nhân quyền Trần Thị Nga với biểu chương “Cá cân nước sạch, dân cần minh bạch, Formosa cút khỏi Việt Nam”. Bà Nga bị bắt ngày 21-1-2017 với tội danh “Tuyên truyền chống Nhà nước Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam.” Hình Nga Tran

(nhà nước hay doanh nghiệp) trước khi đi đến quyết định bồi thường, và xã hội dân sự hay nạn nhân của thảm họa môi trường đã không được hội ý trong ước lượng thiệt hại.

Ngoài vấn đề biển bị nhiễm độc, không khí tại nhiều thành phố cũng bị ô nhiễm đến mức báo động. Theo Tổ chức y tế thế giới (WHO), Việt Nam có 50% số ngày trong năm có chất lượng không khí kém. Tại Hà Nội, mức độ NO₂ đã đến 1,3 lần quy chuẩn và Quận 1 TP Hồ Chí Minh đến 2 lần quy chuẩn. Độ nitrogen dioxide cao được biết là nguyên nhân nhiều loại bệnh hô hấp. Ngoài ra, chỉ số bụi PM₁₀ nguy hiểm cho phổi cũng được nhận thấy đã vượt ngưỡng an toàn 1,4 lần tại Hà Nội.⁴⁰

Về những nhu cầu tối cần cho an sinh như nước sạch và không khí trong lành, Văn phòng Thường trực Quốc gia về Vệ sinh và Môi trường Nước sạch đã thừa nhận chỉ có 40% dân số nông thôn được sử dụng nước sạch đạt quy chuẩn quốc gia do Bộ Y tế ban hành.⁴¹ Trong lúc đó vấn đề thực phẩm độc hại lại trở thành mối lo sợ thường xuyên của mọi gia đình Việt Nam. Theo một báo cáo của Viện Kiểm nghiệm An Toàn Vệ sinh Thực Phẩm Quốc Gia về một đợt kiểm nghiệm thực phẩm trong năm 2016, có đến 40 trong số 120 mẫu rau quả chứa quá lượng hóa chất diệt trùng, và có đến 455 trong số 735 mẫu các sản phẩm thịt là không an toàn. Vì lợi nhuận, người sản xuất cũng như gian thương tìm đủ mọi cách để sản xuất hoặc buôn bán những thực phẩm rẻ được biến chế bằng những hóa chất độc hại. Nghiên cứu cho thấy Việt Nam đã nhập cảng 4,100 loại thuốc trừ sâu và 1,643 loại hóa chất khác nhau, mà 90% trong số đó là nhập từ Trung Quốc.⁴²

⁴⁰ VnExpress. *Air pollution in Vietnam cities hit unhealthy levels: government study.*
<http://e.vnexpress.net/news/news/air-pollution-in-vietnam-cities-hit-unhealthy-levels-government-study-3476529.html>

⁴¹ Bộ Nông Nghiệp và Phát Triển Nông Thôn. *Mới có 40% dân số nông thôn được dùng nước sạch.*
http://www.mard.gov.vn/pages/news_detail.aspx?NewsId=13896

⁴² VnExpress. *Vietnamese government fails to get a grip on food safety.*
<http://e.vnexpress.net/news/news/vietnamese-government-fails-to-get-a-grip-on-food-safety-3457814.html>

KHUYẾN NGHỊ

Với những chứng cứ về vi phạm nhân quyền trầm trọng và có hệ thống đã kéo dài trong nhiều năm và vẫn tiếp diễn trong năm qua 2016-2017, Mạng Lưới Nhân Quyền Việt Nam khẩn thiết nêu lên những đề nghị sau đây:

Đối với chính quyền Việt Nam:

- ♦ Đối với quyền sống, quyền tự do, và an ninh thân thể : Tức khắc hoãn thi hành án tử hình để đi đến việc xóa bỏ vĩnh viễn; chấm dứt các hình thức tra tấn và giam giữ tùy tiện; và thực thi những biện pháp cụ thể chấm dứt tệ nạn buôn người trá hình dưới dạng “cô dâu nước ngoài” và lao động xuất khẩu.
- ♦ Đối với quyền được xét xử công bằng bởi toà án độc lập và vô tư: Chấm dứt ngay việc hình sự hóa các hành vi chính trị chính đáng của người dân bằng cách bãi bỏ tất cả những luật lệ mơ hồ của Bộ hình luật mới được tu chính trong năm 2015, đặc biệt là các điều 109, 116, 117, 118, và 331, vốn được sao chép lại từ các điều 79, 87, 88, 89, và 258 của Bộ hình luật trước; tôn trọng thủ tục tố tụng hình sự theo tiêu chuẩn quốc tế; tuân thủ đầy đủ những Nguyên tắc Căn bản về Vai trò của Luật sư của LHQ; cải thiện chế độ lao tù hiện hữu; và trả tự do ngay tức khắc và vô điều kiện cho những tù nhân lương tâm và những dân oan.
- ♦ Đối với quyền được tham gia đời sống chính trị quốc gia: Bãi bỏ điều 4 Hiến pháp cho phép ĐCSVN độc quyền lãnh đạo đất nước, và bảo đảm quyền lập hội và quyền biểu tình ôn hòa của người dân như đã được quy định bởi Công ước Quốc tế về những Quyền Dân sự và Chính trị.
- ♦ Đối với quyền tự do phát biểu và tự do ngôn luận: Chấm dứt những chế tài và đàn áp những nhà báo và người dân bày tỏ quan điểm của họ một cách ôn hòa qua báo chí, truyền thanh và Internet.
- ♦ Đối với quyền tự do tôn giáo và thờ phượng: Tôn trọng quyền tự do tôn giáo của người dân bằng cách xóa bỏ mọi hình thức hạn chế quyền tự do hành đạo; không can thiệp vào sinh hoạt nội bộ của các tôn giáo; và ngưng ngay việc bách hại các giáo sĩ và giáo dân. Một cách cụ thể, thay thế Luật Tôn giáo - tín ngưỡng 2016 bằng một luật mới phù hợp với luật lệ quốc tế mà Việt Nam đã cam kết tôn trọng.
- ♦ Đối với quyền được làm việc và hưởng thụ thành quả lao động: Sửa đổi Bộ Luật Lao Động bảo đảm quyền tự do thiết lập những công đoàn độc lập; cải thiện điều kiện sinh sống và làm việc của công nhân; xóa bỏ mọi hình thức lao động cưỡng bách; nghiêm cấm việc bóc lột lao động trẻ em; và trả tự do cho những người đấu tranh bảo vệ quyền của công nhân.

- ♦ Đối với quyền được được đối xử bình đẳng, không kỳ thị: Ngưng ngay các hình thức đối xử kỳ thị dựa trên lý lịch chính trị, niềm tin tôn giáo, nguồn gốc sắc tộc và phái tính. Bước đầu tiên là ban hành luật chống mọi hình thức phân biệt đối xử.
- ♦ Đối với quyền được hưởng an sinh xã hội: Tái lập quyền tư hữu đất đai cho người dân; ngưng ngay việc cưỡng chiếm đất đai đi ngược lại luật nhân quyền quốc tế; và trả lại những bất động sản bị Nhà nước tịch thu cho sở hữu chủ hợp pháp. Xử lý nghiêm minh nạn tham nhũng để giảm thiểu bất công xã hội.

Đối với các chính phủ dân chủ và yêu chuộng tự do:

- Cần mạnh dạn nêu lên những trường hợp vi phạm nhân quyền cụ thể trong các cuộc đối thoại nhân quyền với Nhà nước VN trước khi đề cập đến các vấn đề tổng quát hơn như giao dịch thương mại hay những hình thức viện trợ khác.
- Cần cứu xét thành tích nhân quyền của VN như là điều kiện tiên quyết của các kế hoạch viện trợ phát triển cũng như các kế hoạch đầu tư kinh tế.

Đặc biệt đối với chính quyền Hoa Kỳ:

- Quốc hội Hoa Kỳ cần hỗ trợ các dự luật chống lại những vi phạm nhân quyền tại VN.
- Hành Pháp Hoa Kỳ cần cứu xét đến việc đưa VN trở lại Danh Sách Các Quốc Gia Cần Quan Tâm Đặc Biệt mà Ủy Hội Hoa Kỳ về Tự Do Tôn Giáo Quốc Tế, nhiều tổ chức phi chính phủ, và nhiều đại biểu quốc hội Hoa Kỳ đã nhiều lần nêu lên.

Đối với các tổ chức nhân quyền quốc tế:

- Cần tiếp tục theo dõi tình trạng nhân quyền tại VN, và mạnh mẽ lên tiếng kết án những trường hợp vi phạm nhân quyền trầm trọng bởi Nhà nước VN.
- Cần loại trừ VN ra khỏi những tổ chức về nhân quyền quốc tế nếu họ vẫn tiếp tục coi thường những khuyến cáo đã được nêu lên.

Đối với các công ty kinh doanh quốc tế tại VN:

- Cần bảo đảm rằng quyền của công nhân và các tiêu chuẩn lao động chính yếu được tôn trọng ở những cơ sở kinh doanh của mình.

Đối với cộng đồng người Việt hải ngoại:

- Cần trình bày một cách có sức thuyết phục với chính quyền và công luận ở các xứ định cư rằng VN hiện nay là một trong số các quốc gia vi phạm nhân quyền trầm trọng nhất trên thế giới.
- Tiếp tục hỗ trợ các nhà đấu tranh nhân quyền trong nước về tinh thần và vật chất.

PHỤ LỤC I

DANH SÁCH TÙ NHÂN LƯƠNG TÂM CÒN BỊ GIAM GIỮ

Cập Nhật 2017/03/30

SỐ THỨ TỰ.	TÊN	NĂM SINH	HOẠT ĐỘNG	NGÀY BỊ BẮT	BỊ KẾT TỘI (Theo điều khoản của Luật hình sự VN)*	NGÀY XỬ	ÁN PHẠT (Số năm tù)	(Số năm quản chế)	TRẠI GIAM
1	A Đảo	1981	Christ Evangelical Church (Pastor)	2016/09	257	Awaiting trial	N/A	-	Gia Lai prison camp
2	A Hyum (Bã Kôl)	1940	Montagnard Christian (H'mong, Hà mồn)	2012/04/23	87	2013/05/28	8	-	Kontum prison camp
3	A Tách (Bã Hlôl)	1959	Montagnard Christian (H'mong, Hà mồn)	2012/04/23	87	2013/05/28	11	-	Kontum prison camp
4	A Thiên (Kpă Mon)	1983	Montagnard Christian, Vietnamese People Love The Vietnamese Party	2015/02/25 2010/11/20	275 91	2015/07/17 N/A	5 4	-	Gia Lai prison camp Saigon, Phan Đăng
5	Bùi Hiếu Võ	1962	Facebooker	2017/03/17	88	Awaiting trial	N/A	-	Lưu Detention Center
6	Byurk	1945	Montagnard Christian (H'mong, Hà mồn)	2012/05/08	87	2013/05/28	8	-	Gia Lai, Măng Yang prison camp
7	Cấn Thị Thêu	1962	Land rights activist	2016/06/11	245	2016/11/30	30 months	-	Gia Lai, Gia Trung prison camp
8	Chi	1984	Montagnard Christian, religious activist (H'mong, Hà mồn)	2012/09	87	2013/11/18	8	-	Gia Lai provincial prison
9	Danh Hưởng	1961	Government of Free Vietnam. Ethnic Khmer	1999/07/19	84	2001/05/16-29	18	-	Đồng Nai, Xuân Lộc, Z30A prison camp
10	Đinh Hrôn	1981	Montagnard Christian (H'mong, Hà mồn)	2012/04/23	87	2013/05/28	7	-	Gia Lai, Măng Yang prison camp
11	Đinh Lứ	1976	Montagnard Christian (H'mong, Hà mồn)	2012/04/23	87	2013/05/28	7	-	Gia Lai, Măng Yang prison camp
12	Đinh Lý	1979	Montagnard Christian, religious activist (H'mong, Hà mồn)	2012/09	87	2013/11/18	7,5	-	Gia Lai provincial prison
13	Đinh Ngo	1987	Montagnard Christian, religious activist (H'mong, Hà mồn)	2012/09	87	2013/11/18	7,5	-	Gia Lai provincial prison
14	Đinh Nguyên Kha	1988	Pro-democracy activist, student, Patriotic Youth Group. Distributing anti- government leaflets	2012/10/14	88	2013/05/16	4	3	Vũng Tàu, Xuyên Mộc prison camp
15	Đỗ Đình Dũ	1959	Land rights activist	2014/06/25	258	2014/12/15	3	-	Đà Nẵng provincial prison

16	Đỗ Hường (aka Đoàn Hùng)	N/A	Former Captain of RVA, Alliance of Vietnamese Revolutionary Parties.	1993/03/05	79	1996	Lifetime	-	Hà Nam, Phú Lý, Ba Sao prison camp
17	Đỗ Thanh Vân	N/A	Government of Free Vietnam. Ethnic Khmer	1999/06/18	84	2001/05/16-29	20	-	Đồng Nai, Xuân Lộc, Z30A prison camp
18	Đỗ Thị Hồng	1957	Religious activist, Hội đồng công luật công án Bia Sơn.	2012/02/14	79	2013/01/28- 02/04	13	5	Đồng Nai, Xuân Lộc, Z30A prison camp, K5
19	Đỗ Văn Thái	1960	Government of Free Vietnam. Ethnic Khmer	2000/02/27	84 + 88	2001/05/16-29	18	-	Đồng Nai, Xuân Lộc, Z30A prison camp
20	Đoàn Đình Nam	1951	Religious activist, Hội đồng công luật công án Bia Sơn .	2012/02/06	79	2013/01/28- 02/04	16	5	Vũng Tàu, Xuyên Mộc provincial prison
21	Đoàn Văn Cư	1962	Religious activist, Hội đồng công luật công án Bia Sơn	2012/02/10	79	2013/01/28- 02/04	14	5	Vũng Tàu, Xuyên Mộc provincial prison
22	Hồ Đức Hòa	1974	Catholic Youth activist, Blogger	2011/07/30	79	2013/05/23	13	5	Hà Nam, Phú Lý, Ba Sao prison camp
23	Hồ Long Đức	1953	Government of Free Vietnam	1999/11/25	84 + 90	2001/05/16-29	20	-	Bình Dương, An Phước prison camp
24	Hồ Văn Hải	1959	MD., blogger/facebooker	2016/11/03	88	Awaiting trial	N/A	-	Saigon, Phan Đăng Lưu Detention Center
25	Huỳnh Đức Minh	1958	Hội đồng công luật công án Bia Sơn, Religious activist	2014	232	2014/07/17	3	-	Phú Yên provincial prison
26	Jonh (Chinh)	1952	Montagnard Christian (H'mong, Hà môn)	2012/05/08	87	2013/05/28	9	-	Gia Lai, Măng Yang prison camp
27	Kpă Klek	1972	Ethnic Christian Montagnard	2015/02	275	2015/04/22	5	-	Gia Lai prison camp
28	Kpă Sinh	1959	Degar Montagnard Christians & FULRO	2010/08/28	87	2011/04/05	8	-	Gia Lai prison camp - B20
29	Kpuih Bô (Ơi Yu)	1942	Degar Montagnard Christians & FULRO	2010	87	2010	10	-	Thái Nguyên, Phú Lương, Phú Sơn 4
30	Kpuil Lễ	N/A	Degar Montagnard Christians & FULRO	2011/11/22	87	2012/06/06	8	-	Gia Lai prison camp - B20
31	Kpuil Mel	N/A	Degar Montagnard Christians & FULRO	2011/11/22	87	2012/06/06	9	-	Gia Lai prison camp - B20
32	Lê Đức Động	1983	Hội đồng công luật công án Bia Sơn, Religious activist	2012/02/05	79	2013/01/28- 02/04	12	5	Phú Yên provincial prison
33	Lê Duy Lộc	1956	Hội đồng công luật công án Bia Sơn, Religious activist	2012/02/05	79	2013/01/28- 02/04	17	5	Phú Yên provincial prison
34	Lê Kim Hùng	1968	Government of Free Vietnam. Ethnic Khmer	1999/06/18	84 + 88	2001/05/16-29	20	-	Đồng Nai, Xuân Lộc, Z30A prison camp
35	Lê Thanh Tùng	1961	Freelance journalist, pro- democracy activist, Bloc 8406	2015/12/14	79	2016/12/16	12	5	Hà Nội, Thanh Xuân prison camp
36	Lê Thị Thu Hà	1982	Brotherhood For Democracy member - Attorney Dai' s assistant	2011/12/01	88	2012/11/28	4	4	
37	Lê Trọng Cư	1966	Hội đồng công luật công án Bia Sơn, Religious activist	2015/12/16	88	Awaiting trial	N/A	-	Hà Nội Detention Center, B14
38	Lê Văn Nghiêm	1991	Demonstrating in Bến Cát- Bình Dương against Chinese aggression (HD-981 oil rig)	2012/02/05	79	2013/01/28- 02/04	12	5	Vũng Tàu, Xuyên Mộc prison camp
39	Lê Xuân Phúc	1951	Hội đồng công luật công án Bia Sơn, Religious activist	2014/05/13	245	2014/05/25	3	-	Bình Dương, An Phước prison camp
40	Liêu Ny	1986		2012/02/05	79	2013/01/28- 02/04	15	5	Phú Yên provincial prison
41	Lương Nhật Quang	1987	Khmer Krom monk	2013/05	91	2013/09/27	4	-	Vũng Tàu, Xuyên Mộc prison camp
42	Lưu Văn Vịnh	1967	Hội đồng công luật công án Bia Sơn, Religious activist	2012/02/10	79	2013/01/28- 02/04	12	5	Vũng Tàu, Xuyên Mộc prison camp
43	Mai Thị Kim Hương	N/A	National self-determination coalition	2016/11/06	79	Awaiting trial	N/A	-	Saigon, Phan Đăng Lưu Detention Center
44	Mai Văn Đạt	1980	Land right activist	2015/04/14	257	2015/11/25	3,5	-	Long An prison camp
45	Mai Văn Phong	1978	Land right activist	2015/04/15	257	2015/11/25	2	-	Long An detention center
46	Nay Krong	N/A	Land right activist	2015/04/15	257	2015/11/25	3,6	-	Long An detention center
			Montagnard Christian, religious activist	N/A	87	N/A	9	-	Bình Dương, An Phước prison camp

47	Nay Toa	N/A	Montagnard Christian, religious activist	N/A	87	N/A	8	-	Bình Dương, An Phước prison camp
48	Ngô Hào	1948	Pro-democracy activist	2013/02/08	79	2013/09/11	15	5	Phú Yên provincial prison
49	Ngô Thị Minh Ước	1959	Land rights activist, demonstrating to wave Flags of Former South for freedom	2014/07/08	88	2016/03/30	4 + 3 months	2	Saigon, Phan Đăng Lưu Detention Center
50	Nguyễn Công Chính	1964	Pastor, Lutheran church - head of Gia Lai	2011/04/28	87	2012/03/26	11	-	Bình Dương, An Phước prison camp
51	Nguyễn Đăng Minh Mẫn	1985	Catholic Youth activist	2011/08/02	79	2013/01/09	8	5	Thanh Hóa, Yên Định, prison camp 5
52	Nguyễn Danh Dũng	1987	Blogger, admin of Youtube “ThienAn TV”	2016/12/14	258	Awaiting trial	N/A	-	Thanh Hóa detention center
53	Nguyễn Đình	1968	Hội đồng công luật công án Bia Sơn, Religious activist	2012/02/10	79	2013/01/28-02/04	14	5	Đồng Nai, Xuân Lộc, Z30A prison camp, K2
54	Nguyễn Đình Ngọc (aka Nguyễn Ngọc Già)	1966	Blogger, writer “conducting propaganda against the Socialist Republic of Vietnam”	2014/12/27	88	2016/10/05	3	3	Saigon, Phan Đăng Lưu Detention Center
55	Nguyễn Hoàng Quốc Hùng	1981	Labour rights activist, United Workers-Farmers Organization (UWFO)	2010/02/24	88	2011/03/18	9	-	Vũng Tàu, Xuyên Mộc prison camp
56	Nguyễn Hữu Cảnh	1950	Fleeing abroad to opposing the state	2005/09	91	N/A	13	-	Bình Dương, An Phước prison camp
57	Nguyễn Hữu Quốc Duy	1985	Facebooker “conducting propaganda against the Socialist Republic of Vietnam” on social media	2015/11/27	88	2016/12/26	3	-	Khánh Hòa prison camp
58	Nguyễn Hữu Thiên An	1995	Member of movement “Zombie” on social media against government	2015/08/28	258	2016/12/26	2	-	Khánh Hòa prison camp
59	Nguyễn Hữu Vinh	1956	Blogger Anhasam, journalist	2014/05/05	258	2016/09/22	5	-	Hà Nội Detention Center
60	Nguyễn Kỳ Lạc	1951	Hội đồng công luật công án Bia Sơn, Religious activist	2012/02/06	79	2013/01/28-02/04	16	5	Đồng Nai, Xuân Lộc, Z30A prison camp, K2
61	Nguyễn Mai Trung Tuấn	1990	Land rights activist	2015/08/06	257	2016/03/02	2,5	-	Bến Lức, Long An prison camp
62	Nguyễn Ngọc Cường	1957	Land rights activist, distributing anti-government leaflets	2011/03/28	88	2012/05/04	7	-	Đồng Nai, Xuân Lộc, Z30A prison camp, K1
63	Nguyễn Ngọc Như Quỳnh (aka Mẹ Năm)	1979	Blogger, Vietnam Blogger Network	2016/10/10	88	Awaiting trial	N/A	-	Khánh Hòa prison camp
64	Nguyễn Quốc Tuấn	1962	Pro-democracy activist - spreading anti-communist party documents via post	2012/07/20	88 + 230	N/A	N/A	-	Bình Dương, An Phước prison camp
65	Nguyễn Thái Bình	1986	Hội đồng công luật công án Bia Sơn, Religious activist	2012/02/10	79	2013/01/28-02/04	12	5	Phú Yên provincial prison
66	Nguyễn Thanh Vân	1960	Government of Free Vietnam. Ethnic Khmer	2000/02/24	84 + 90	2001/05/16-29	18	-	Đồng Nai, Xuân Lộc, Z30A prison camp
67	Nguyễn Thị Bé Hai	1958	Land rights activist, demonstrating to wave Flags of Former South for freedom	2014/07/07	88	2016/03/30	3	2	Saigon, Phan Đăng Lưu Detention Center
68	Nguyễn Thị Minh Thúy	1980	Blogger Anhasam’s assistant	2014/05/05	258	2016/09/22	3	-	Hà Nội Detention Center
69	Nguyễn Trung Can	N/A	Land right activist	2015/04/14	257	2015/11/25	3	-	Long An prison camp
70	Nguyễn Trung Linh	1994	Land right activist	2015/04/14	257	2015/11/25	3,5	-	Long An prison camp
71	Nguyễn Trung Tài	1966	Land right activist	2015/04/14	257	2015/11/25	3	-	Long An prison camp
72	Nguyễn Văn Cảnh	N/A	Anti-government fled abroad	2005/09	91	N/A	13	-	Bình Dương, An Phước prison camp

73	Nguyễn Văn Đài	1969	Brotherhood For Democracy & Vietnam Human Rights Committee Founder & Chairman. Human rights lawyer, pro-democracy activist, blogger	2015/12/16	88	Awaiting trial	N/A	-	Hà Nội Detention Center, B14
				2007/03/06	88	2007/11/27	4	4	Hà Nam, Phủ Lý, Ba Sao prison camp
74	Nguyễn Văn Điển	1983	Viet Restoration Movement	2017/03/02	88	Awaiting trial	N/A	-	Ha Noi, B14 detention center
75	Nguyễn Văn Đức Độ	1975	National self-determination coalition	2016/11/06	79	Awaiting trial	N/A	-	Saigon, Phan Đăng Lưu Detention Center
76	Nguyễn Văn Hóa	1995	Broadcasting demonstrations protesting against Formosa	2017/01/08	258	Awaiting trial	N/A	-	Hà Tĩnh Detention Center
77	Nguyễn Văn Hữu	1957	Hội đồng công luật công án Bia Sơn, Religious activist	2014/07/17	232	2014/07/17	4	-	Phủ Yên provincial prison
78	Nguyễn Văn Oai	1981	Catholic Youth activist, former POC	2016/01/19	257	Awaiting trial	N/A	-	Nghệ An Detention Center
79	Nguyễn Văn Răng	1951	Pro-democracy activist	2011/01/05	79	N/A	20	-	Đồng Nai, Xuân Lộc, Z30A prison camp
80	Nguyễn Văn Thắng	1988	Demonstrating in Vũng Án-Hà Tĩnh against Chinese aggression (HD-981 oil rig)	2014/05/14	245 + 257	2014/11/12	3 months	9	- Hà Tĩnh prison camp
81	Nguyễn Văn Thông	N/A	Land rights activist	2015/02/03	258	2016/03/04 (trial 2)	3,5	-	Tây Ninh provincial prison
82	Nhi (Bả Tiêm)	1958	Degar Montagnard Christians & FULRO	2008/12/28	87	2009/09/08	10	-	Gia Lai provincial prison
83	Nơh	1959	Degar Montagnard Christians & FULRO	2008/08	87	2009/09/04	12	-	Gia Lai provincial prison
84	Phạm Thị Phượng	1945	Former Officer of RVA, Viet-Thalander, Vietnam Populist Party	2010/04/21	79	2011/09/21	11	-	Đồng Nai, Xuân Lộc, Z30A prison camp, K4
85	Phạm Văn Thông	1962	Land rights activist, Viet Nam Reform Party, Cow Shed Mennonite home church member	2010/08/10	79	2011/05/30	7	5	Đồng Nai, Xuân Lộc, Z30A prison camp, K1
86	Nguyễn Thị Trí	1958	Land rights activist, demonstrating to wave Flags of Former South for freedom	2014/07/08	88	2016/03/30	3	2	Saigon, Phan Đăng Lưu Detention Center
87	Phạm Xuân Thân	1958	Alliance of Vietnamese Revolutionary Parties	1996/06/12	84	1996	Lifetime	-	Đồng Nai, Xuân Lộc, Z30A prison camp
88	Phan Kim Khánh	1993	Blogger	2017/03/21	88	Awaiting trial	N/A	-	Thái Nguyên Detention Center
89	Phan Thanh Tường	1987	Hội đồng công luật công án Bia Sơn, Religious activist	2012/02/05	79	2013/01/28-02/04	10	5	Phủ Yên provincial prison
90	Phan Thành Ý	1948	Hội đồng công luật công án Bia Sơn, Religious activist	2012/02/05	79	2013/01/28-02/04	14	5	Vũng Tàu, Xuyên Mộc prison camp
91	Phan Trung (aka Thích Nhật Huệ)		National self-determination coalition	2016/01/11	79	Awaiting trial	N/A	-	Saigon, 4 Phan Dang Luu detention center
92	Phan Văn Thu (Trần Công)	1948	Hội đồng công luật công án Bia Sơn. - founder & chairman	2012/02/05	79	2013/01/28-02/04	Lifetime	-	Bình Dương, An Phước prison camp
93	Phùng Lâm	1966	Pro-democracy activist, Democratic Party of Vietnam	2010/06/21	88	2011/01/18	7	-	Bình Phước provincial prison
94	Phùng Thị Ly	1963	Land right activist	2015/04/14	245 + 257	2015/11/25	3	-	Long An prison camp
95	Pinh	1967	Degar Montagnard Christians & FULRO	2008/08	87	2009/09/04	9	-	Gia Lai provincial prison
96	Rah Lan Blom	1976	Degar Montagnard Christians & FULRO	2010/08/28	87	2011/04/05	9	3	Bình Dương, An Phước prison camp
97	Rah Lan Mlih	1966	Degar Montagnard Christians & FULRO	2010/08/28	87	2011/04/05	9	3	Gia Lai prison camp - B20
98	Rmah Hlach (Rơ Mah Hlach)	1968	Degar Montagnard Christians & FULRO	2009/07/23	87	2010/01/14-15	12	-	Hà Nam, Phủ Lý, Ba Sao prison camp
99	Ro Cham MangẮk	N/A	Montagnard Christian, religious activist	N/A	87	N/A	9	-	Bình Dương, An Phước prison camp
100	Rơ Lan Jú (Ama Suit)	1968	Degar Montagnard Christians & FULRO	2009/03	87	2009/07/21	9	-	Gia Lai prison camp - B20
101	Rơ Lan Nghin	N/A	Ethnic Christian Montagnard	2015/02/25	275	2015/07/17	3	-	Gia Lai prison camp

102	Ro Mah Klit	1946	Degar Montagnard Christians & FULRO	2010/08/28	87	2011/04/05	8	3	Gia Lai prison camp - B20
103	Rơ Mah Pôl	1953	Degar Montagnard Christians & FULRO	N/A	87	2009/03/27	7	3	Gia Lai prison camp - B20
104	Rơ Mah Pró	1964	Degar Montagnard Christians & FULRO	2010/08/28	87	2011/04/05	9	3	Gia Lai prison camp - B20
105	Rơ Mah Then	1985	Degar Montagnard Christians & FULRO	N/A	87	2009/03/27	8	3	Gia Lai prison camp - B20
106	Rôh	1962	Degar Montagnard Christians & FULRO	2008/08	87	2009/09/04	10	-	Gia Lai provincial prison
107	Rưn	1971	Montagnard Christian, religious activist (H'mong, Hà mồn)	2012/08/05	87	2013/11/18	9	-	Gia Lai provincial prison
108	Runh	1979	Montagnard Christian, religious freedom activist (H'mong, Hà mồn)	2012/08/05	87	2013/05/28	10	-	Gia Lai, Măng Yang prison camp
109	Siu Ben (Ama Yôn)	1975	Degar Montagnard Christians & FULRO	2009/03	87	2009/07/21	12	-	Gia Lai prison camp - B20
110	Siu Brôm	1967	Degar Montagnard Christians & FULRO	2010/08/28	87	2011/04/05	10	3	Gia Lai prison camp - B20
111	Siu Glôi	1985	Montagnard (Jarai) Christian pastor in Chư Puh	2010/09/22	87	2010	10	-	Gia Lai prison camp - B20
112	Siu H'Chom	1975	Ethnic Christian Montagnard	2015/02	275	2015/04/22	6	-	Gia Lai prison camp
113	Siu Hlôm	1967	Degar Montagnard Christians & FULRO	2010/08/28	87	2011/04/05	12	3	Gia Lai prison camp - B20
114	Siu Kheh	N/A	Degar Montagnard Christians & FULRO	2010	87	2010	10	-	Gia Lai prison camp - B20
115	Siu Kơch	1985	Degar Montagnard Christians & FULRO	2009/07/23	87	2010/01/14-15	10	3	Gia Lai prison camp - B20
116	Siu Lit	N/A	Degar Montagnard Christians & FULRO	2010	87	2010	10	-	Gia Lai prison camp - B20
117	Siu Nheo	1955	Degar Montagnard Christians & FULRO	2010/08/28	87	2011/04/05	10	3	Gia Lai prison camp - B20
118	Siu Thái (Ama Thương)	1978	Degar Montagnard Christians & FULRO	2011/04/07	87	2011/12/19	10	-	Gia Lai prison camp - B20
119	Siu Wiu	1978	Degar Montagnard Christians & FULRO	2008	87	2009/01/06	10	-	Hà Nam, Phủ Lý, Ba Sao prison camp
120	Tạ Khu	1947	Hội đồng công luật công án Bia Sơn, Religious activist	2012/02/06	79	2013/01/28-02/04	16	5	Vũng Tàu, Xuyên Mộc prison camp
121	Thạch Thuở	1985	Khmer Krom monk	2013/05	91	2013/09/27	6	-	Đồng Nai, Xuân Lộc, Z30A prison camp
122	Trần Anh Kim	1949	Former officer of VPA, Democratic Party of Vietnam	2015/09/21	79	2016/12/16	13	5	Hà Nội Detention center
123	Trần Hữu Cảnh	1952	Cao Dai follower, religious freedom activist	2009/07/07	79	2009/12/28	5,5	3	Hà Nam, Phủ Lý, Ba Sao prison camp
124	Trần Huỳnh Duy Thức	1966	Pro-democracy activist, blogger, Chấn Sturdy group, owner of Internet company (OCI)	2005	91	2005/07/27	13	-	Bình Dương, An Phước prison camp
125	Trần Phi Dũng	1966	Hội đồng công luật công án Bia Sơn. - Founder & Chairman	2009/05/24	79	2010/01/20	16	5	Vũng Tàu, Xuyên Mộc prison camp
126	Trần Quân	1984	Hội đồng công luật công án Bia Sơn. - founder & chairman	2012/02/10	79	2013/01/28-02/04	13	5	Đồng Nai, Xuân Lộc, Z30A prison camp, K2
127	Trần Thị Huệ	N/A	Government of Free Vietnam. Ethnic Khmer	2012/02/10	79	2013/01/28-02/04	12	5	Phú Yên provincial prison
128	Trần Thị Nga	1977	Land rights activist	1999/04/20	84 + 88	2001/05/16-29	18	-	Đồng Nai, Xuân Lộc, Z30A prison camp
129	Trần Thị Thúy	1971	Land rights activist, Vietnam Reform Party, Hoa Hao Buddhist	2017/01/21	88	Awaiting trial	N/A	-	Hà Nam detention center
130	Trần Vũ Anh Bình	1974	Musician, Patriotic Youth Group, Redemptorist News Information Network	2010/08/10	79	2011/05/30	8	5	Đồng Nai, Xuân Lộc, Z30A prison camp, K5
131	Tráng A Chớ	1985	Montagnard Christian, H'Mông	2011/09/19	88	2012/10/30	6	2	Bình Dương, An Phước prison camp
132	Trương Văn Duy	1964	Alliance of Vietnamese Revolutionary Parties	2012	79	2012/12/12	7	-	Lai Châu provincial prison
				1996/06/12	84	1996	20	-	Bình Dương, An Phước prison camp

133	Từ Thiện Lương	1950	Hội đồng công luật công án Bia Sơn. - founder & chairman	2012/02/10	79	2013/01/28-02/04	16	5	Phú Yên provincial prison
134	Văn Ngọc Hiếu	1963	Government of Free Vietnam. Ethnic Khmer	2000/02/27	84 + 90	2001/05/16-29	20	-	Đồng Nai, Xuân Lộc, Z30A prison camp
135	Võ Ngọc Cư	1951	Hội đồng công luật công án Bia Sơn. - founder & chairman	2012/02/06	79	2013/01/28-02/04	16	5	Vũng Tàu, Xuyên Mộc prison camp
136	Võ Thành Lê	1955	Hội đồng công luật công án Bia Sơn. - founder & chairman	2012/02/05	79	2013/01/28-02/04	16	5	Vũng Tàu, Xuyên Mộc prison camp
137	Võ Tiết	1952	Hội đồng công luật công án Bia Sơn. - founder & chairman	2012/02/10	79	2013/01/28-02/04	16	5	Đồng Nai, Xuân Lộc, Z30A prison camp, K2
138	Võ Văn Phụng	1950	Hội đồng công luật công án Bia Sơn, Religious activist	2014	232	2014/07/17	3	-	Phú Yên provincial prison
139	Vũ Đình Thụy	N/A	Former officer of RVA, poet, writing anti-communist poetry sent abroad	N/A	79	N/A	30	-	Hà Nam, Phủ Lý, Ba Sao prison camp
140	Vũ Quang Thuận	1966	Viet Restoration Movement	2017/03/02	88	Awaiting trial	N/A	-	Ha Noi, B14 detention center
141	Vương Tấn Sơn	1953	Hội đồng công luật công án Bia Sơn - director of Quỳnh Long, LLC	2012/02/10	79	2013/01/28-02/04	17	-	Phú Yên provincial prison
142	Y Ben Niê	1971	Montagnard Christian, religious freedom activist	2004/04/10	87	2005/07/05	14	-	Daklak provincial prison
143	Y Jim Eban	1973	Montagnard Christian, religious freedom activist	2004/07/18	87	2005/07/05	13	-	Daklak provincial prison
144	Y Kur B.Đáp	1971	Degar Montagnard Christians & FULRO	2004/07/28	87	2005/11/16-17	17	5	Hà Nam, Phủ Lý, Ba Sao prison camp
145	Y Ngun Knul	1968	Montagnard Christian, religious freedom activist	2004/04/29	87	2004/01	18	-	Hà Nam, Phủ Lý, Ba Sao prison camp

***Những điều khoản trong Bộ luật Hình sự dùng để kết án những người hoạt động nhân quyền:**

79: Tội hoạt động nhằm lật đổ chính quyền nhân dân

83: Tội hoạt động phi

84: Tội khủng bố

87: Tội phá hoại chính sách đoàn kết

88: Tội tuyên truyền chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam

89: Tội phá rối an ninh

90: Tội chống phá trại giam

91: Tội trốn đi nước ngoài hoặc trốn ở lại nước ngoài nhằm chống chính quyền nhân dân

93: Tội giết người

121: Tội làm nhục người khác

143: Tội hủy hoại hoặc cố ý làm hư hỏng tài sản

161: Tội trốn thuế

226: Tội sử dụng trái phép thông tin trên mạng và trong máy tính

230: Tội chế tạo, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán trái phép hoặc chiếm đoạt vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự

232: Tội chế tạo, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán trái phép hoặc chiếm đoạt vật liệu nổ

245: Tội gây rối trật tự công cộng

257: Tội chống người thi hành công vụ

258: Tội lợi dụng các quyền tự do dân chủ xâm phạm lợi ích của Nhà nước, quyền, lợi ích hợp pháp của tổ chức, công dân

275: Tội tổ chức, cưỡng ép người khác trốn đi nước ngoài hoặc ở lại nước ngoài trái phép

289: Tội đưa hối lộ

PHỤ LỤC II
DANH SÁCH TÙ NHÂN LƯƠNG TÂM CÒN BỊ QUẢN CHẾ
Cập Nhật 2017/03/30

SỐ THỨ TỰ.	TÊN	NĂM SINH	HOẠT ĐỘNG	NGÀY BỊ BẮT	BỊ KẾT TỘI (Theo điều khoản của Luật hình sự VN)*	NGÀY XỬ	ÁN PHẠT (Thời gian tù)	(Thời gian quản chế)
1	Cao Văn Tĩnh	1974	Land rights activist, Vietnam Reform Party	2010/08/10	79	2011/05/30	5	4
2	Đặng Văn Nhu	1952	Land rights activist	2014/09/04	245	2014/09/04	2	5
3	Đinh Văn Nhượng	1958	Land rights activist	2011/06/07	88	2012/07/16	4	3
4	Đỗ Thị Thiêm (tức Chinh)	1982	Land rights activist	2014/09/04	245	2014/09/04	2	5
5	Đỗ Văn Hoa	1966	Land rights activist	2011/06/07	88	2012/11/02	4	3
6	Dương Kim Khải	1958	Cow Shed Menonite home church Pastor, Vietnam Reform Party	2010/08/10	79	2011/05/30	6	5
7	Giàng A Chứ (Giàng A Xà)	1989	Ethnic Christian Montagnard (H'mong, Hà môn)	2012/05/23	88	2013/09/26	3	3
8	Hồ Thị Bích Khương	1967	Land rights activist, Bloc 8406	2011/01/15	88	2011/12/29	5	3
9	Lê Văn Sơn (Paulus)	1985	Catholic Youth activist, Blogger. Redemptorist News Information Network	2011/08/03	79	2013/05/23	4	4
10	Lô Thanh Thảo	1977	Pro-democracy activist, Distributing anti-government leaflets	2012/03/26	88	2013/01/08	3,5	2
11	Lư Văn Bảy	1952	Front of Vietnamese Inter-Religions, Cyber-dissident	2011/03/26 1977	88 Re-educate	2011/08/22	4 6	3
12	Mai Quốc Hẹn	1986	Land right activist	15/4/2015	257	2015/09/15	2	-
13	Mai Văn Tung	1955	Land right activist	2015/04/14	257	2015/11/25	3	5
14	Ngô Thị Đức	1941	Land rights activist	2014/09/04	245	2014/09/04	28 months	5
15	Ngô Thị Thoa	1975	Land rights activist	2014/09/04	245	2014/09/04	2	5
16	Nguyễn Đình Cường	1985	Catholic Youth activist, Blogger	2011/08/02	79	2013/05/23	4	3
17	Nguyễn Kim Nhân	1949	Land rights activist, hanging anti-China & anti-government banners	2011/06/07	88	2012/07/16	5,5	5
18	Nguyễn Phương Uyên	1992	Distributing anti-government leaflets	2011/10/14	88	2013/05/16	3	3
19	Nguyễn Thị Chiến	1961	Land rights activist	2014/09/04	245	2014/09/04	2	5

20	Nguyễn Tiến Trung	1983	Pro-democracy activist, Engineer	2009/07/07	79	2010/01/20	7	3
21	Nguyễn Văn Duyệt	1980	Democratic Party of Vietnam Engineer, Catholic Youth activist. Redemptorist News Information Network	2011/08/07	79	2013/05/23	3,5	4
22	Nguyễn Văn Lý	1946	Catholic priest, dissident. Bloc 8406 & Vietnam Progressive Party Founder	2007/02/19	88	2007/03/30	8	5
				unknown	87 + 269	2001/10/19	10	-
				unknown	87 + 89	1983/12	15	-
23	Nguyễn Văn Tôi	1939	Land right activist	2015/04/14	257	2015/09/15	2	4
24	Nguyễn Văn Tuấn	1957	Head of public relation department of the provincial People's Committee Vung Tau	2012	258	2012/06/06	4	2
25	Nguyễn Xuân Nghĩa	1949	Pro-democracy activist, writer, Bloc 8406 - Executive Board member, hanging anti-China & anti- government banners	2008/09/10	88	2009/10/09	6	3
26	Phạm Nguyễn Thanh Bình	1983	Blogger	2012	88	2013/8/14	2	3
27	Phạm Thị Lộc	1958	Land rights activist	2011/11/08	88	2012/11/29	3,5	3
28	Phan Ngọc Tuấn	1959	Lutheran church missionary, distributing anti-government leaflets	2011/08/10	88	2012/08/29	5	3
29	Phan Thanh Hải	1969	Blogger, attorney, Free Journalists Club	2010/10/18	88	2012/09/24	5	3
(anhbasg)								
30	Phùng Quang Quyền	1956	Land rights activist, Vietnam Populist Party	2006/11/15 2009/08/31	258 91	2007/12/10 2010/04/20	1,5 4	4
31	Thái Văn Dung	1988	Engineer, Catholic Youth activist, Redemptorist News Information Network	2011/08/19	79	2013/05/23 (Appeal)	4	4
32	Trần Minh Nhật	1988	Student, Catholic Youth activist, Redemptorist News Information Network	2011/08/27	79	2013/05/23 (Appeal)	4	3
33	Vi Đức Hồi	1956	Pro-democracy activist, blogger, Bloc 8406, Former director of CPV school in Hữu Lũng, Lạng Sơn	2010/10/27	88	2011/01/28	6	3
34	Võ Minh Trí (Việt Khang)	1978	Musician, Patriotic Youth Group	2011/12/23	88	2012/10/30	4	2
35	Võ Viết Dziễn	1971	Pro-democracy activist, Vietnam Restoration Party	2012/04/03	79	2013/01/15	3	3
36	Vũ Thị Thảo	1975	Land rights activist	2014/09/04	245	2014/09/04	2	5
37	Y Ruih Êban	1960	Degar Montagnard Christians & FULRO	2005/02/19	87	2005/11/16-17	10	5
38	Y Yoan Hmôk	1981	Degar Montagnard Christians & FULRO	2004/07/28	87	2005/11/16-17	9	5

PHỤ LỤC III

GIẢI THƯỞNG NHÂN QUYỀN VIỆT NAM 2016

Giải Nhân Quyền Việt Nam do Mạng Lưới Nhân Quyền Việt Nam (MLNQVN) thành lập từ năm 2002 nhằm tuyên dương thành tích tranh đấu bất bạo động cho lý tưởng nhân quyền tại Việt Nam. Giải Nhân Quyền Việt Nam còn nhằm bày tỏ sự liên đới của người Việt khắp nơi đối với những cá nhân và đoàn thể đã và đang dấn thân bảo vệ quyền làm người của người dân Việt Nam. Từ ngày thành lập đến nay, MLNQ đã tuyên dương những nhà đấu tranh hàng đầu cho nhân quyền tại Việt Nam, gồm:

- 2002 *Hoà thượng Thích Quảng Độ và Linh mục Nguyễn Văn Lý*
- 2003 *Quý Ông Nguyễn Vũ Bình, Lê Chí Quang, Nguyễn Khắc Toàn, và Bác sĩ Phạm Hồng Sơn*
- 2004 *Ông Phạm Quế Dương và Bác sĩ Nguyễn Đan Quế*
- 2005 *Ông Lê Quang Liêm, Linh mục Phan Văn Lợi, và Thượng Tọa Thích Tuệ Sỹ*
- 2006 *Ông Đỗ Nam Hải và Ông Nguyễn Chính Kết*
- 2007 *Ông Hoàng Minh Chính, Luật sư Lê Thị Công Nhân, và Luật sư Nguyễn Văn Đài*
- 2008 *Thượng Tọa Thích Thiện Minh, Nhà báo Điều Cày Nguyễn Văn Hải, và Bán Nguyệt San Tự Do Ngôn Luận*
- 2009 *Nhà văn Trần Khải Thanh Thủy và Mục sư Nguyễn công Chính*
- 2010 *Ký giả Trương Minh Đức và nhà hoạt động công đoàn Đoàn Huy Chương*
- 2011 *TS Cù Huy Hà Vũ và nhà hoạt động công đoàn Đỗ Thị Minh Hạnh*
- 2012 *Cô Phạm Thanh Nghiênn, nhà báo Tạ Phong Tần, và Cô Huỳnh Thục Vy*
- 2013 *LS Lê Quốc Quân, Ông Trần Huỳnh Duy Thức, và Ông Nguyễn Hoàng Quốc Hùng*
- 2014 *Dòng Chúa Cứu Thế Việt Nam, Ông Nguyễn Bắc Truyển, và hai nhạc sĩ Võ Minh Trí (Việt Khang) và Trần Vũ Anh Bình.*
- 2015 *Hòa Thượng Thích Không Tánh, Bà Hồ Thị Bích Khương, và Bà Bùi Thị Minh Hằng*

Năm nay, MLNQVN hân hạnh trao Giải Nhân Quyền Việt Nam 2016 tại TP Boston, Bang Massachusetts, Hoa Kỳ cho những chiến sĩ nhân quyền xuất sắc là: Mạng Lưới Bloggers Việt Nam, Luật sư Võ An Đôn, và hai nhà tranh đấu cho dân oan Trần Ngọc Anh và Cấn Thị Thêu.

MẠNG LƯỚI BLOGGER VIỆT NAM

Chính thức ra mắt ngày 10/12/2013 tại Việt Nam đúng vào ngày Ngày Quốc Tế Nhân Quyền lần thứ 65, Mạng lưới Blogger Việt Nam (MLBVN) tập hợp đông đảo các Bloggers liên kết với nhau qua một “mạng lưới” mở rộng, đã đóng góp rất nhiều cho cuộc tranh đấu chung cho dân chủ, nhân quyền, đặc biệt là quyền Tự Do Ngôn Luận tại Việt Nam, từ suốt gần 4 năm qua.

Sau đây là một số hoạt động nổi bật của MLBVN được ghi nhận:

Năm 2013: công bố bản “Tuyên Bố 258” vận động quốc tế đòi xóa bỏ điều 258 của Bộ luật Hình sự Việt Nam về “tội lợi dụng quyền tự do dân chủ, xâm phạm lợi ích quốc gia”, phát động phong trào thả bong bóng nhân quyền, nhất là những cuộc xuống đường phổ biến Cẩm nang Nhân quyền rộng rãi cho người dân khắp nước.

Năm 2014: khởi xướng chiến dịch “Chúng Tôi Muốn Biết” đòi quyền được biết của công dân về vận mệnh của dân tộc sau Hội nghị Thành Đô 1990; kêu gọi biểu tình chống Trung Cộng, mở các buổi Cà phê Nhân quyền với nhiều chủ đề nhân quyền khác nhau, công bố Hồ sơ những người dân bị chết trong đồn công an.

Năm 2015: Cùng với một số hội đoàn khác, khởi xướng chiến dịch Nhân quyền “We Are One”, một cuộc vận động có sự tham gia đông đảo nhất của người Việt trong và ngoài nước trong những năm gần đây. Một trong những hoạt động đáng chú ý của chiến dịch này là cuộc “Tổng Tuyệt thực Toàn cầu Cho Tù Nhân Lương Tâm Việt Nam”, với hàng ngàn người Việt tại nhiều thành phố trên khắp các châu lục đồng loạt tham gia.

Năm 2016: Tham gia cuộc chiến chống lại tập đoàn xả thải Formosa và nhiều hoạt động bảo vệ môi trường, phổ biến “Tâm tình và lời kêu gọi của Mạng Lưới Blogger Việt Nam” nhằm kêu gọi người dân đồng lòng đứng lên bảo vệ môi trường, đòi Formosa rời khỏi Việt Nam và truy tố những thành phần có trách nhiệm liên hệ.

Các thành viên MLBVN nhiều lần bị đàn áp, bắt bớ, tra tấn, như các bloggers như Nguyễn Hoàng Vi, Nguyễn Ngọc Như Quỳnh, Phạm Thanh Nghiên, Dương Đại Triều Lâm, Trịnh Kim Tiến và nhiều thành viên khác. Vụ đàn áp nặng nề nhất gần đây đối với MLBVN là vụ bắt giam Blogger Mẹ Nấm - Nguyễn Ngọc Như Quỳnh vào ngày 10/10/2016 với cáo buộc “Tuyên truyền chống nhà nước CHXHCN Việt Nam.” Nguyễn Ngọc Như Quỳnh, khuôn mặt chủ chốt của MLBVN, là một nữ chiến sĩ nhân quyền dũng cảm và kiên trì, đã từng được Tổ chức Bảo vệ Quyền Dân sự - Civil Rights Defenders - của Thụy Điển trao tặng giải “Người Bảo Vệ Dân Quyền năm 2015”.

Với thành tích hoạt động một cách bất bạo động vì nhân quyền nêu trên, Mạng Lưới Blogger Việt Nam là một tập hợp những chiến sĩ nhân quyền cao quý, rất xứng đáng được tuyên dương và trao tặng Giải Nhân quyền Việt Nam năm 2016.

LUẬT SƯ VÕ AN ĐÔN

Luật sư Võ An Đôn sinh năm 1977 tại Tỉnh Phú Yên. Sau khi tốt nghiệp đại học ngành luật và khoa học xã hội, ông về làm chuyên viên Phòng Nội chính Văn phòng Tỉnh ủy Phú Yên. Thế nhưng thấy công việc không phù hợp với ý nguyện và chuyên môn, ông theo học khóa đào tạo luật sư, rồi mở văn phòng luật sư riêng tại quê nhà tại Thị trấn Phú Thứ, Huyện Tây Hoà, Tỉnh Phú Yên.

Là một thanh niên đầy nhiệt huyết và lý tưởng công bằng xã hội, LS Võ An Đôn đã sử dụng tư cách luật sư của mình để hỗ trợ pháp lý cho hàng trăm dân nghèo mà không đòi hỏi một chi phí nào dù cuộc sống vật chất của ông cũng chẳng khá giả bao nhiêu. Đặc biệt ông đã can đảm đương đầu với nhà cầm quyền cộng sản trong

những vụ án hình sự rất nhạy cảm, điển hình là vụ ông Ngô Thanh Kiều bị 5 công an ở Phú Yên đánh đến chết vào năm 2012 và vụ em Tu Ngọc Thạch (14 tuổi) bị công an đánh chết vào năm 2013. Ông cũng đã không ngần ngại tham gia bên vực nạn nhân của các vụ án chính trị quan trọng như vụ sinh viên Nguyễn Viết Dũng bị truy tố với tội danh “gây rối trật tự công cộng,” vụ dân oan Nguyễn Văn Thông bị truy tố với tội danh “lợi dụng các quyền tự do dân chủ,” và vụ dân oan Cấn Thị Thêu bị truy tố với tội danh “gây rối trật tự công cộng.”

Vì đã kiên trì đeo đuổi công lý, đặc biệt là công lý cho người nghèo, LS Võ An Đôn đã bị gặp nhiều khó khăn và hăm dọa của chính quyền, từ những lời đe dọa nặc danh đến việc bị công an, công tố, và tòa án đề nghị thu hồi chứng chỉ hành nghề luật sư.

Ngoài việc đấu tranh nhân quyền qua vai trò luật sư, Võ An Đôn còn can đảm dẫn thân thể hiện quyền chính trị công dân qua việc tự ứng cử vào Quốc hội và Hội đồng nhân dân tỉnh Phú Yên hai lần. Lần đầu vào năm 2011 và lần thứ hai vào năm 2016. Luật sư Đôn bị Hội nghị Cử tri tại nơi cư ngụ và Đoàn luật sư tỉnh Phú Yên đầu tố không đủ tư cách ứng cử vì viết bài trên Facebook, trả lời đài nước ngoài, và không tham gia công tác địa phương và cơ sở...

Việc làm của LS đã lôi kéo được sự ủng hộ của những người quan tâm đến nhân quyền. Tháng 12 năm 2014, nhiều trang mạng trong và ngoài nước đã đăng “Thư ủng hộ LS Võ An Đôn.” Bức thư đã nhận được hàng trăm chữ ký của các nhà hoạt động nhân quyền trong nước.

Việc làm, khả năng, dũng khí, và đặc biệt là lý tưởng phục vụ nhân quyền và nhân phẩm của vị luật sư trẻ tuổi đã thu hút sự thương mến và cảm phục không những từ các những nạn nhân của cường quyền mà còn của mọi người yêu chuộng công lý. Mạng Lưới Nhân Quyền Việt Nam long trọng vinh danh LS Võ An Đôn qua Giải Nhân Quyền Việt Nam năm 2016.

BÀ TRẦN NGỌC ANH

Khởi đi từ thân phận nạn nhân của chính sách “kinh tế mới”, sau năm 1975, Bà Trần Ngọc Anh và gia đình đã bị đẩy đến rừng Xuyên Mộc tỉnh Bà Rịa. Với mồ hôi và nước mắt trong 17 năm dài gia đình bà đã cật lực khai khẩn được 10 mẫu đất hoang để canh tác. Đến năm 1993, chính quyền địa phương quyết định thu hồi đất đai của 294 hộ dân trong khu vực bằng bạo lực an ninh vũ trang. Mười mẫu đất của gia đình Bà Trần Ngọc Anh bị tịch thu, biến thành tài sản riêng của cán bộ. Bà đã phải đi làm thuê cho chủ mới trên ngay chính mảnh đất của gia đình bà.

Trước tình trạng nghịch lý và bất công đó, Bà Trần Ngọc Anh đã cương quyết phản đối một cách ôn hòa bằng con đường khiếu kiện và biểu tình. Trong suốt 23 năm, từ 1993 đến nay, Bà đã bốn ba từ Nam ra Bắc cùng với những nạn nhân bị cướp đất khác tổ chức nhiều cuộc khiếu nại tập thể và xuống đường với hàng trăm người tham gia để bày tỏ nguyện vọng. Trong suốt quá trình đấu tranh, Bà đã bị công an đánh đập và bắt giữ nhiều lần và hiện đang mang thương tật do hậu quả của bạo hành công an. Tháng Giêng năm 2010, Bà bị chính quyền tổng giam 15 tháng với tội danh “Gây rối trật tự công cộng.”

Sau khi ra tù, Bà vẫn tiếp tục con đường vì công lý và nhân quyền đã chọn. Tháng 12 năm 2013, Bà thành lập và lãnh đạo Phong Trào Liên Đời Dân Oan với tôn chỉ tranh đấu tới cùng cho một nền Công Lý đích thực và cho một xã hội Việt Nam có đầy đủ Nhân Quyền. Ngoài việc tổ chức khiếu kiện và biểu tình, Bà cũng thường xuyên viết bài để bày tỏ chính kiến đấu tranh được đăng trên Facebook cá nhân của Bà.

Mặc dầu xuất thân là dân oan, nhưng Bà Trần Ngọc Anh đã vượt qua quyền lợi cá nhân để trở thành biểu tượng đấu tranh cho tập thể dân oan bị áp bức nói riêng và toàn dân Việt Nam nói chung trong nỗ lực đòi lại quyền sống, tự do, và dân chủ từ chế độ chính trị độc tài áp bức.

BÀ CÁN THỊ THÊU

Vào năm 2007 – 2008 chính quyền tỉnh Hà Tây bắt đầu tiến hành việc cưỡng chế thu hồi đất của nông dân để giao cho các nhà đầu tư thực hiện dự án khu đô thị mới. Nông dân rất phẫn nộ vì phương tiện sinh sống duy nhất bị cướp đoạt mà không được đền bù thỏa đáng. Là một cư dân phường Dương Nội, quận Hà Đông, bà Cán Thị Thêu đã đứng lên tập hợp những nạn nhân của quyết định thu hồi đất trái phép này để đòi quyền lợi chính đáng và yêu cầu chính quyền phải đối thoại với nhân dân.

Nhưng chính quyền đã bất chấp công lý và luật pháp từ chối những đòi hỏi chính đáng của người dân. Đầu năm 2010, chính quyền đưa hàng nghìn công an, quân đội, côn đồ đến ủi phá hết hoa màu và mồ mả của nhân dân ở phường Dương Nội để lấy đất cho dự án khu B đô thị Lê Trọng Tấn. Và sau đó họ còn dùng những phần tử

xã hội đen đến đe dọa các gia đình nạn nhân. Cuộc lấn chiếm trái phép lần thứ hai được tiếp diễn một cách quy mô với hàng ngàn lực lượng an ninh vào tháng 4 năm 2014. Nhiều người dân bị đánh đập dã man và bắt giam, trong đó có Bà Cán Thị Thêu và chồng là Ông Trịnh Bá Khiêm.

Tháng 9, 2014, bà Thêu bị kết án 15 tháng tù giam và ông Trịnh Bá Khiêm bị 18 tháng với tội danh “chống người thi hành công vụ.” Ra tù vào tháng 7, 2015, bà Thêu vẫn không từ bỏ con đường đấu tranh cho dân oan trước áp bức của cường quyền. Cùng với đồng bào dân oan và những người đấu tranh cho nhân quyền bà tham gia các vụ khiếu kiện và biểu tình chống cướp đất, chống các phiên tòa bất công, và chống việc chính quyền dung dưỡng nhà máy thép Formosa gây ô nhiễm môi trường sống của nhân dân các tỉnh Miền Trung. Vì thế bà luôn bị công an truy lùng, hành hung và bắt giữ nhiều lần.

Ngày 10-6-2016, bà Cán Thị Thêu bị bắt giam lần nữa và bị truy tố với tội danh “gây rối an ninh trật tự.” Ngày 20-09-2016 toà án quận Đống Đa kết án bà Thêu 20 tháng tù giam. Hiện nay, bị nhốt tại trại tạm giam số 1 Hoả Lò, bà Thêu vẫn không được nhận thuốc gia đình gửi vào không được gặp thân nhân.

Mặc dầu xuất thân là dân oan đi đòi đất cho gia đình, bà Cán Thị Thêu, cũng như bà Trần Ngọc Anh, đã vượt qua quyền lợi cá nhân để đấu tranh cho tập thể dân oan bị bóc lột. Với 2 lần ngồi tù trong chế độ Cộng sản và rất nhiều lần bị đàn áp đánh đập, bà Cán Thị Thêu xứng đáng được tuyên dương là một tấm gương đấu tranh cho nhân quyền một cách ôn hòa nhưng cương quyết cho dân oan tại Việt Nam ngày nay nói riêng và cho toàn dân Việt Nam nói chung.

Mạng Lưới Nhân Quyền Việt Nam được thành lập vào năm 1997, quy tụ một số cá nhân và đoàn thể dẫn thân trong lãnh vực tranh đấu và bảo vệ nhân quyền và tự do mà mọi người dân Việt Nam đều có quyền hưởng như đã được quy định trong Tuyên Ngôn Quốc Tế Nhân Quyền và các văn kiện quốc tế nhân quyền khác.

LIÊN LẠC

Mạng Lưới Nhân Quyền Việt Nam
8971 Colchester Ave, Westminster, CA 92683
Tel.: (714) 657-9488

Web page: <http://www.vietnamhumanrights.net>

Facebook: <https://www.facebook.com/mlnqvn>

Email: vnhrnet@vietnamhumanrights.net